The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi", — Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone EM 8-0792. Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA.
WEDNESDAY, NOVEMBER 25, 1959.

LATVIJA

AMERIKĀ

94./119. n-rs. TREŠDIEN, 1959. GADĀ 25. NOVEMBRĪ 9. gads.

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Redaktori: I. Vīksna, J. Vītols, A. Gailīte. Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. EM 8-0792. ASV red. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N. Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; 3 mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, tekstā $3.20-$6.40 par vienu collas slejas telpu.

APSPIESTO TAUTU STĀVOKLĪ PĀRMAIŅU NAV

LAVIJAS VALSTS SVĒTKU AKTS TORONTO

Dr. V. Māsēns sniedz plašu politiskā stāvokļa pārskatu. — Paula Brīvkalne tautas tērpā dzied latviešu skaņražu darbus.

20. novembŗa vakarā Toronto vidusskolas plašajā zālē Latvijas valsts svētku aktā pulcējās ap 1200 latviešu, lai mūsu valsts 41. g. dienā apliecinātu savu patriotisko stāju tautas lintengaitās un ticību mūžīgai Latvijai. Aktā bija ieradušās valdības oficiālās personas un citu tautu pārstāvji: Latvijas ģenerālkonsuls R. N. Braisons, Immigrācijas ministres pārstāve Č. Grant, Ontario ministru prez. pārst. F. Becklett, Igauņu konsuls J. Markus, Lietuviešu brīvās pasaules kongresa prezidents J. Matulionis, Ukraiņu komitejas pr-dis M. Romaņiks, Sadarbības līgas prezidents M. Jakubecs, Igauņu federācijas prezidents H. Pārkma, Antiboļševiku bloka Kanadā prezidents Dr. J. Kaskelis, Kanadas parlamenta opozicijas vadītāja L. Pīrsona pārstāvis E. Tompsons u. c.

Ar īsu uzrunu angļu un latviešu valodā aktu atklāja LNAK valdes un 18. novembŗa rīcības komitejas pr-dis V. Upeslācis. Atzīmējot šo svētku jēgu, viņš pasvītroja nepieciešamību latviešiem turēties kopā, lai cīņa par Latvijas atbrīvošanu un latvietības saglabāšanu būtu sekmīga. Saprašanās un vienprātība nepieciešama arī mūsu prasību reālizēšanai vietējās iestādēs. Komūnisms kļūst vēl bīstamāks un sāk iespiesties arī Kanadā. Tas prasa no mums vēl lielāku modrību.

Pēc kopīgi nodziedātās Latvijas himnas, svētku runu teica Apspiesto Eiropas tautu asamblejas latviešu delegācijas vadītājs Dr. V. Māsēns, kas pirms dažiem mēnešiem apmeklējis 14 valstis Āzijā, kur iepazinies ar vadošo valstsvīru ieskatiem apspiesto tautu jautājumā.

Plašajā referātā viņš sniedza labi pārskatāmu pašreizējā pasaules politiskā stāvokļa rakstujojumu. Būdams viens no tuvākajiem Rietumu un Austrumu cīņu lauku vērotājiem un bezkompromisa cīnītājiem par apspiesto tautu atbrīvošanu no komūnisma jūga, V. Māsēns atzīst, **ka mieru un drošību pasaulē varēs nodibināt tikai tad, kad apspiestās un verdzinātās tautas būs brīvas.** Iekāms tas nav noticis, Chruščeva solījums nav nekas cits kā sen jau pazīstamā melu propaganda, jo komūnisti no pasaules iekaŗošanas nav atteikušies un arī neatteiksies. Bet Rietumu sabiedrotie visvairāk baidās no kaŗa, kāpēc dara visu iespējamo, lai novērstu katru varbūtējo šķērsli, kas varētu izraisīt kaŗu. Taču nav neiespējams, domā V. Māsēns, ka komūnisti varētu savās prasībās radīt tādas situācijas, kurās sabiedrotie nevarētu vairs piekāpties — būtu jālieto bruņota pretestība.

Apspiesto tautu stāvoklis pēc Chruščeva viesošanās ASV — nav mainījies," konstatē V. Māsēns, **ASV joprojām neatzīst Baltijas valstu iekļaušanu Padomju Savienībā** un komūnistu uzkundzēšanos citām lielākām vai mazākām tautām, bet kaŗu šo tautu atbrīvošanai ASV u. c. sabiedrotie nesāks.

Dr. V. Māsēns nesa sveicienus no Austrālijas latviešiem, kurus viņš apmeklējis sava ceļojuma laikā. Trimdinieki Austrālijā neatlaidīgi strādā komūnistu ļaunu nodomu atmaskošanai, kas ir vienīgais, ko pašreiz varam darīt, atzīst runātājs, piebilstot, ka tas jādara mums visiem ar kāpinātu piepūli, lai brīvās pasaules sabiedriskā doma nenovērstos no briesmām, ko gatavo komūnisti.

Personīgi sveica Ontario valdības pārstāvis F. Becklets, igauņu konsuls J. Markus un Lietuviešu brīvās pasaules kongresa prez. J. Matulionis.

Rakstveida sveicieni bija no Kanadas Immigrācijas un pavalstniecības ministres E. Fairclough kundzes, sabiedrisko darba ministra D. Vokera, Kanadas parlamenta opozicijas vad. L. Pīrsona un Latviešu studentu centrālās valdes prezidija.

Svētku koncertā dziedāja Paula Brīvkalne, kas bija ieradusies no ASV, kur turpinājās viņas koncertturneja. Lielā mālsliniece klausītājus iepriecināja ne tikai ar savu lielisko sniegumu, bet arī ar to, ka uzstājās tautas tērpā, tā pasvītrojot šo svētku izcilo patriotisko nozīmi. Tautas tērpā bija arī dziedones pavadītāja brīvmāksliniece Marta Tūtere.

Paula Brīvkalne dziedāja solo partiju kantātē Tēvija un vēl citus latviešu skaņdarbus, izpelnoties svētku dalībnieku nedalītu atsaucību un sajūsmu.

E. Pētersons teicami nodeklamēja F. Dziesmas Uz ceļiem nolikties, un apvienotais vīru koris I. Baruša, I. Saksa un L. Albertiņas vadībā iepriecināja ar braši nodziedātām sešām latviešu dziesmām, par to saņemot pateicību - kuplus aplausus. A. Kalniņa „Šurp, brāļi", ko diriģēja J. Barušs, bija jāatkārto.

Kā vienmēr, čaklie skauti un gaidas bija savās vietās, izpalīdzot rīcības komitejai lielo ļaužu masu saņemt un izvadīt. Aktu veiksmīgi vadīja R. Roze.

Toronto latviešu biedrības Sestdienas skolas Latvijas valsts dibināšanas aktā bija ieradies arī Dr. V. Māsēns, kas sirsnīgos vārdos uzrunāja jauno audzi. Par zāles noskaņas pilno, svinīgo dekorējumu bija rūpējies gleznotājs J. Zuntaks. J. Kreiļa foto

PIEŅEMŠANA LATVIJAS SŪTNIECĪBĀ VAŠINGTONĀ

Latvijas valsts neatkarības pasludināšanas dienā, 18. novembrī, Latvijas sūtniecībā Vašingtonā notika tradicionālā pieņemšana.

No Valsts departamenta bija pagodinājuši ierasties vicemistra Dillona kundze, vairāki augsti ierēdņi no dažādiem departamentiem, it sevišķi Austrumeiropas departamenta. Diplomātisko korpusu pārstāvēja korpusa dekāns Nikaraguas vēstnieks un bez viņa arī Dominikas republikas, El Salvadoras, Saudi-Arābijas, Haiti, Vietnamas, Nacionālās Ķīnas un Libērijas vēstnieki un Lietuvas Chargé d'Affaires. Savus pārstāvjus bija sūtījuši: Vācijas, Austrālijas un Venecuēlas vēstnieki. Klāt bija arī daži Polijas trimdas diplomāti.

Ar rakstu bija sveicinājuši Valsts sekretārs un augstākie Valsts departamenta ierēdņi, bez tam Igaunijas, Norvēģijas, Ceilonas, Irijas un Spānijas vēstnieki un diplomātiskie pārstāvji.

No Amerikas balss bija ieradušies amerikāņu, tāpat Latvijas, Igaunijas un Lietuvas daļu vadītāji. Bez tam bija vietējo Baltijas sabiedrisko organizāciju vadītāji un visu Vašingtonas latviešu organizāciju pārstāvji.

PĒC LONDONAS SARUNĀM

KANCLERA ĀDENAUERA VIESOŠANĀS LONDONĀ UZLABO RIETUMVĀCIJAS UN ANGLIJAS ATTIEKSMES.

Viena no Rietumu lielvalstu lielākajām problēmām pēdējo mēnešu laikā ir bijusi izšķiršanās, par ko runāt valdību galvu konferencē ar Padomju Savienību.

L o n d o n ā. Ja konferences datums likās stiepjamies arvienu tālāk un tālāk (no Mekmillena sava laikā iecerētajām novembra mēneša sarunām, tagad sastapšanās ar Chruščevu negaida ātrāk par nākamā gada aprīli vai maiju), tad tas pats sakāms arī par sarunu darba kārtību — Anglijai velkot uz vienu pusi, Rietumvācijai un Francijai uz otru, un Sav. Valstīm nesaprašanā noskatoties, kas notiek.

Lai savu sabiedroto starpā radītu kaut kādu skaidrību, Sav. Valstu prezidents ieteica Francijas, Rietumvācijas un Anglijas valdību galvām parunāties vienam ar otru vēl pirms Rietumu lielvalstu konferences, kas sāksies 19. decembrī Parīzē.

Viens no lielākajiem šķēršļiem Rietumu kopībai pēdējā laikā ir bijis Rietumvācijas domstarpības ar Angliju. Un Londonā ar apmierinājumu atzīst, ka kanclera Ādenauera un ministru prezidenta Mekmillena sarunas ir devušas daudz, lai šīs domstarpības mazinātos.

Savas vizītes pirmajā dienā kanclers Ādenauers paskaidroja, ka viņam nav nekādu iebildumu, ja četri lielie darba kārtībā uzņem arī Berlīnes jautājumu, bet gan tikai tad, ja Berlīne tiek ietilpināta vispārējā Vācijas nākotnes problēmā. No vienas puses tā ir Ādenauera piekāpšanās. No otras, tā vēl vienmēr atstāj plaisu starp Rietumvāciju un Angliju. Un, proti, Anglijas valdība necer, ka lielo konferencei izdotos pakustināt visas Vācijas jautājumu, tādēļ ministru prezidents Mekmillens bija iecerējis runāt par Berlīni atsevišķi, varbūt vienoties par tās nākotni. Pēc trīs dienu ilgām sarunām ar Anglijas premjēru kanclers Ādenauers bija atkusis vēl tālāk un aizbraucot paziņoja, ka viņam nav nekādu iebildumu, ja par Berlīni vienojas atsevišķi — bet, ka gala rezultātā Berlīne no visas Vācijas problēmas tomēr nav atdalāma.

Bet kamēr kanclers Ādenauers Londonā soli pa solim tuvojās angļu prasību virzienā, Padomju Savienības ziņu aģentūra Tass nāca klajā ar jaunu izvirdumu, un, proti, Maskava nolēmusi likvidēt visas 2. pasaules kaŗa paliekas, un, lai to panāktu, tā grib parakstīt atsevišķus miera līgumus ar abām Vācijām (vai arī tikai ar vienu — to, kas šādu līgumu gribētu parakstīt) un nodot Berlīnes pievedceļu pārraudzību Austrumvācijas komūnistu valdības rokās. Tātad jāsagaida, ka lielvalstu valdību galvu konferencē Berlīnes jautājums tomēr nepieņems tādu virzienu, kādu ar Rietumvācijas svētību nospraudīs Sav. Valstis, Anglija un Francija. Padomju Savienībai būs pašai savas prasības, un Chruščevs nav tas, kas citu interešu dēļ upurēs savējās.

Londonā premjērs Mekmillens un kanclers Ādenauers runāja arī par lielo konferences iespējamo darba kārtību. (Pirms pāris nedēļām šo pašu jautājumu diskutēja arī Anglijas un Francijas ārlietu ministri Parīzē).

Mekmillens un Ādenauers vienojās par 4 plašiem darba kārtības jautājumiem:

1) Vācijas problēmu, ieskaitot Berlīni.
2. Atbruņošanos.
3. Lielvalstu palīdzību mazāk attīstītajām zemēm un
4. Nejaukšanos citu valstu iekšējās darīšanās.

De Gollam nesaprašanās divās frontēs

Sav. Valstis piešķiŗ iebraukšanas vīzas trim Alžīrijas nemiernieku pagaidvaldības pārstāvjiem.

P a r ī z ē. Pagājušās nedēļas nogalē divas neveiksmes piedzīvoja enerģiskais Francijas prezidents ģen. de Golls. Pirmkārt, acumirkli apstājušās cerības, ka jau tuvākā nākotnē izdosies uzsākt pamiera sarunas ar Alžīrijas nacionālistiem. Nemiernieki pieprasījuši, lai Francija par viņu pagaidvaldības pārstāvjiem politiskās un militārās sarunās atzīst Mohamedu Ben Bellu un 4 citus nacionālistus, kas visi atrodas franču cietumos. Ģen. de Golls prasību kategoriski noraidījis, paskaidrojot, ka runās tikai ar tiem, kas vēl tagad cīnās un nevis ar tiem, kas jau beiguši cīnīties.

Otru pārsteigumu ģen. de Gollam sagādāja Sav. Valstis. Amerikāņu sūtniecība Tunisā piešķīrusi iebraukšanas vīzas 3 Alžīrijas pagaidvaldības pārstāvjiem, lai pēdējie varētu apmeklēt Apvienotās Nācijas. Parīze uztraucas, ka alžīrieši uz Sav. Valstīm izbrauks, apgādāti ar Tunisijas pasēm. Kā Francijas pilsoņiem viņiem uz šādām pasēm nav nekādu tiesību, tāpat kā Sav. Valstīm neesot nekādu tiesību uz šo pasu pamata izsniegt iebraukšanas vīzas Sav. Valstīs.

Latvijas valsts dibināšanas 41 gada atceres svinīgā akta skatuves dekorējums Bostonas Latīņu skolas aulā 15. novembrī, Bostonā, aizkustināja ar savu simbolisko svinīgumu un vienkāršību. Dekorējumu bija gatavojis gleznotājs Jānis Cīrulis. V. Grāviša uzņ.

GEN J. BALODIS UN V. MUNTERS RĪGĀ

Pēc pēdējās, no Latvijas saņemtās informācijas apstiprinās ziņa, ka bij. ārlietu ministrs Vilhelms Munters saņēmis atļauju atgriezties Latvijā un apmesties uz pastāvīgu dzīvi Rīgā. V. Munters pārcēlies šinī vasarā uz Rīgu, kur tagad dzīvo. Jau agrāk Latvijā atgriezies „baltais ģenerālis" Jānis Balodis, kas arī patlaban mitinās Rīgā.

APVIENOTĀS NĀCIJAS MUDINA ATBRUŅOTIES

FRANCIJA NOLĒMUSI NEPADOTIES APVIENOTO NĀCIJU VAIRĀKUMAM UN SAVU ATOMBUMBU TOMĒR IZMĒGINĀS.

Atbruņošanās un atomieroču mēģinājumu pārtraukšana pašreiz ir visas pasaules mutē. Par to runā Rietumu lielvalstis, lai koordinētu savu politiku šajos jautājumos pirms sastapšanās ar Chruščevu. Par to runā trīs atomvalstis Ženēvā un par to debatē Apvienoto Nāciju pilnsapulce.

A p v i e n o t a j ā s N ā c i j ā s, Ņ u j o r k ā. Pagājušajā nedēļā Apvienotās Nācijas pieņēma vairākus svarīgus lēmumus. Kā zināms, šī gada septembrī kā Rietumi, tā Austrumi iepazīstināja Apvienoto Nāciju pilnsapulci ar saviem jaunākajiem atbruņošanās priekšlikumiem. Padomju Savienības varas vīrs Chruščevs personīgi proponēja atbruņošanās plānu, paredzot pilnīgu un galīgu atbruņošanos nākamo 4 gadu laikā, bet — **pārāk ātri paskrēja gaŗām atbruņošanās pārraudzības jautājumam, līdz ar to nedodot nekādu garantiju, ka, plānu pieņemot, tas tiks īstenots.**

Ar Rietumu plānu pasauli iepazīstināja Anglijas ārlietu ministrs Selvins Lloids, paredzot pakāpenisku atbruņošanos, ar katrai fazei piemērotu pārraudzību.

Apvienoto Nāciju pilnsapulces nobalsojot nolēma: kā Rietumu, tā Austrumu atbruņošanās plāni iesniedzami desmit nāciju (piecas Rietumu un piecas komūnistu valstis) atbruņošanās grupai, kas sarunas uzsāks nākamā gada pirmajā pusē. Pilnsapulce izteica cerību, ka desmit valstu grupai jau visātrākā laikā izdosies vienoties par paņēmieniem, kas novedīs pie pārraudzītas atbruņošanās visā pasaulē.

Sav. Valstis, Anglija un Padomju Savienība jau vairāk kā gadu pavadījušas neauglīgās sarunās par atomieroču mēģinājumu pārtraukšanu. Sarunu vienīgais pozitīvais rezultāts līdz šim ir tikai tas, ka sarunu laikā mēģinājumi nav notikuši — uz katras valsts pašiniciātīvas pamata.

Bet, kamēs Sav. Valstis, Anglija un Pad. Savienība runā par atomieroču mēģinājumu pārtraukšanu, Francija ir iecerējusi kļūt par ceturto atomvalsti un pašreiz gatavojas savas atombumbas mēģinājumiem Saharas tuksnesī. Francijas plāns ir uzdūries uz plašu opoziciju, jo daudzas valstis ir pārliecinātas, ka franču atombumbas mēģinājums izjauks Ženēvas sarunas, tā atsākot pašreiz vismaz ārēji pārtraukto atomsacensību.

Pagājušajā nedēļā Apvienotās Nācijas nobalsoja par trim dažādām rezolūcijām atomieroču jautājumā. Politiskā komiteja, pretojoties vienīgi Francijai, nobalsoja par Āzijas un Afrikas bloka rezolūciju, aicinot visas valstis Ženēvas atomsarunu laikā atturēties no atomieroču mēģinājumiem. Pilnsapulce šo rezolūciju vēlāk pieņēma ar tādu pašu balsu skaitu (60 pret 1). Ar 76 pret 0 balsīm politiskā komiteja nobalsoja par priekšlikumu mudināt Ženēvas konferenci sevišķi pūlēties, lai panāktu sekmīgu iznākumu. Ar 78 pret 0 balsīm šo lēmumu pieņēma arī pilnsapulce. Ar 51 pret 16 balsīm Apvienoto Nāciju pilnsapulce pieprasīja Francijai atsacīties no iecerētā atombumbas mēģinājuma Saharas tuksnesī.

Francija gan ir likusi nepārprotami saprast, ka tā Apvienoto Nāciju lēmumu ignorēs un turpinās gatavoties savas atombumbas mēģinājumam, kas sagaidāms jau tuvākajā laikā. Padomju Savienība ir solījusies atturēties no mēģinājumiem tik ilgi, kamēr to dara Rietumi. Sav. Valstis savā laikā solījās mēģinājumus neatsākt pirms 1960. gada 1. janvāra. Ļoti iespējams, ka šis termiņš tiks vēl pagarināts. Tā vismaz Apvienotajās Nācijās izteicās Sav. Valstu pārstāvis Lodžs. Pēdējais uzsvēra, ka tikmēr, kamēr būs cerības, ka no Ženēvas sarunām var kas iznākt, Sav. Valstis savu atomieroču mēģinājumu pārtraukuma periodu noteikti pagarinās. Tas tomēr nenozīmē, ka šī pārtraukšana varētu ilgt mūžīgi.

RIETUMI APBRĪNO CHRUŠČEVA PACIETĪBU

Vai Padomju Savienības ministru prezidentu valdību galvu konference vairs neinteresē?

V a š i n g t o n ā. Rietumu lielvalstīm par lielu brīnumu un nesaprašanu Padomju Savienības ministru prezidents Chruščevs mierīgi noraugās Sav. Valstu, Anglijas, Francijas un Rietumvācijas savstarpējās cīņās par galotņu konferenci un nebilst ne vārda, ka šīs cīņas konferenci atliek no mēneša uz mēnesi un ka tagad tā nav gaidāma ātrāk par nākamā gada vēlu pavasari.

Vai Chruščevu konference vairs neinteresē? Vai sastapdamies ar Rietumu lielvalstu valdību galvām katru atsevišķi, viņš savu jau panācis? Šie jautājumi tagad sāk arvienu vairāk nodarbināt rietumnieku prātus. Ja Maskavas propagandas mašīnērija par kavēšanos uztrauktos, pārmestu Rietumiem tīšu pasaules miera sarunu novilcināšanu, tad viss būtu pilnīgā kārtībā. Bet tagadējā Maskavas klusēšana kļūst uztraucoša.

APVIENOTO NĀCIJU PĀRSTĀVIS STACIONĒTS LAOSĀ

ĢENERĀLSEKRETĀRS HAMMERŠILDS IGNORĒ PADOMJU SAVIENĪBAS PROTESTUS.

A p v i e n o t a j ā s N ā c i j ā s, Ņ u j o r k ā. Ģenerālsekretārs Hammeršilds nav kavējies izmantot tiesības, kuŗas viņam piešķīrusi Apvienoto Nāciju charta. Jo sevišķi jautājumos, kas neskaŗ pasaules lielvalstis, ģenerālsekretārs rīkojas ar brīvu roku, bieži vien pats uz savu iniciātīvu. Un šāda rīcība ir izrādījusies visai svētīga. Pagājušajā gadā Hammeršilda personīgais pārstāvis, ģenerālsekretāra sūtīts, ieradās Vidējos Austrumos tieši laikā, lai apstādinātu Jordānu un Apvienoto Arabu Republiku no ļoti iespējamas savstarpējas izkaušanās. Neilgi pēc tam kāds cits viņa pārstāvis tika nosūtīts iepazīties ar Taizemes un Kambodžas domstarpībām robežu jautājumā.

Nevērojot Padomju Savienības brīdinājumus, ka šāda rīcība Laosas situāciju varētu sakomplicēt tikai vēl vairāk, Hammeršilds uz Laosu izsauca vienu no saviem palīgiem, kādreizējo Somijas ministru prezidentu Tuomioju, atstājot pēdējo Laosā kā savu personīgo pārstāvi. Padomju Savienība gan noprotestēja, bet ne pārāk skaļi. Apvienoto Nāciju diplomāti to izskaidro kā Maskavas cerību, ka Hammeršilda pārstāvja uzturēšanās Laosā (kaut arī traucējot komūnistu agresiju) pamazām Laosu neitrālizēs, **valdībai ministru vidū uzņemot arī komūnistus.**

ĶĪNIEŠI APKĀRT NEBRAUKĀ

Tikai 1.000 ķīniešu 1959. gadā tikuši ārpus savas zemes robežām.

V ī n ē. No komūnistu Ķīnas 600 milj. iedzīvotāju tikai 1.000 cilvēku 1959. gadā legāli devušies ārpus savas zemes robežām — dažādos oficiālos uzdevumos. Komūnistu pasaules tūristu organizāciju sanāksmē Budapeštā noskaidrojās, ka komūnistu Ķīna izbraukšanas vīzas piešķīrusi vienīgi oficiālām misijām. Nākamā gadā ķīniešu „tūristu" skaits pieaugšot par 50%, kas nozīmē, ka no 600 milj. cilvēku dažādos pienākumos tiks izsūtīti 1.500! **Tos „tūristus", kas komūnistu Ķīnu atstāj nelegāli un uz neatgriešanos,** komūnisti, protams, savā statistikā nepiemin.

Spriežot pēc Pekingas informācijas, komūnistu Ķīnu 1959. gadā apmeklējuši 200.000 ārzemnieku, un sagaida, ka 1960. gadā šis skaits dubultosies. Ārzemnieku skaitā bijuši ap 10.000 rietumnieku, vairums angļu un franču, kamēr pārējie nākuši no komūnistu bloka valstīm. No pēdējiem 80% nākuši no Padomju Savienības.

Aizvadītajā tūristu gadā Padomju Savienību apmeklējuši 530.000 ārzemnieku, tai pašā laikā 740.000 padomju pilsoņu apmeklējuši ārzemes, vairums gan tikai komūnistu bloka valstīs.

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

VAROŅU LAIKS

A. VILKS

Vēlā rudenī, kad dabā parmirst dzīvība, no Latvijas daudzināšanas un tapšanas laikmeta sveču spoža un neizdzīga gaisma, izplaukusi no durkļu smailēm, tiecības brīvības un upurēšanās prieka. Ja novembri dēvējam par veļu mēnesi, kad mirušo dvēseles steidz sērst pie dzīvajiem, lai vērotu un vērtētu, kā mēs lietā un vietā liekam mantojumu, ko atstājuši aizgājušo paaudžu, tad savās domās tajās visvairāk ieraugām mūsu varoņu sejas. Jau sen tie sajaukušies ar zemi, taču kāds spožums laužas ārā no ciešā veļēnu klāja, mirdzina un atgādina kādu pienākumu dzīvajo paaudzēm.

Strēlnieku kaujas uz Latvijas zemes noplāva tūkstošiem jaunekļu un tēvzemes mīlestībā degošu dvēseļu. Viņu elpa ir tikpat karsta un aizrautīga, kā viriem un jaunekļiem, kas cīņa ceļu Latvijas brīvībai un neatkarībai. Ja liktenis dažkārt jauni izrīkojās ar cilvēka dzīvi, nododams un atzīmēm un iegribām, tad tam par upuri krita arī daļa Latvijas pirmo saucēju — strēlnieku, kas tālākām gaitām bija traģisks noslēgums. Tikai objektīvs laikmeta vēsturnieks spēs novērtēt un konstatēt šīs traģiskās dziļās cēloņus. Mums piekrīt savā goddevībā un nezūdīgā pateicībā iekļaut tos cīņu posmus, kuros ikviens cīnītājs ir ziedojies Latvijas brīvības idejas labā. Tādēļ te nevar būt nekādu šķirojumu vai cīnītāju klasificējumu. Vienu viena laikmeta cīnītāju nevar pacelt reibinošā augstumā, bet citus nospiest pie zemes vai degradēt. Jo abu šo grupu cīnītāji ir degoši vienam un tam pašam augstākam mērķim — brīvības idejai.

No kolīgās brīvības karotāju pulka nav atdalāmi latviešu leģionāri. Tikai neļga vai politisks ģeķis spēj izdomāt to, it kā latviešu karavīri Otrā pasaules karā upurējušies „pārcilvēka" Hitlera iedomātās vācu lielvalsts labā. Latviešu karavīri vienmēr bezbailīgi skatījušies acīs briesmām, kas Latvijai uzglūnējušas kā no rietumiem, tā austrumiem. Tā arī viņu cīņa 2. pasaules karā bija cīņa pret komūnismu, kaut ar tā techniski, taktiski un saimnieciski iekļāvās svešas armijas sastāvā. **Leģionāru upuris ir un mūžam paliks dzīvības ziedojums Latvijas brīvībai.**

Mēs taču gluži labi zinām, ka simtiem un tūkstošiem bija tādu latviešu karavīru, kas izbriduši Tīreļa purvu, varonīgi turējušies Latvijas brīvības cīņu posmā un beidzot leģionāru cīņās gan uz Latvijas, gan krievu zemes. Vai ir prāta darbs un kāda loģika vienā personā cildināt vienu cīņu posmu, bet otrā vai trešajā šādu cīnītāju degradēt? Diemžēl, arī mūsu dienās šāds neloģisks gājiens nav vēl pilnīgi apstājies. Un tas notiek laikā un apstākļos, ko gaŗi gadu desmiti šķiŗ no pašu cīņu laikmeta un vēsturiskiem notikumiem. Brīžiem liekas, ka mums pietrūkst mēra sajūtas un goddevības vērtējot to, kas risinājies pirms vairāk kā 40 gadiem. Laimīgi izglābušies no komūnisma, kaut nonākuši svešajā vidē, mēs no tūkstošiem jūdžu attāluma dažkārt mētājamies ar pārmetumiem savai pagātnei. Vai tas ir goda darbs, kā liecināts par mūsu tēvzemes mīlestību un cīņu tās brīvības labā nestajiem upuriem? Pasaulē nav nekā absolūta, patiesi laba un nekļūdīga, atskaitot Dieva taisnību. Valstu vadoņi ir mirstīga cilvēka vainām un kļūdām piemeklēti. Varbūt tādu netrūka arī mūsu nācijai kā brīvības cīņu laikā, tā sekojošajā, patstāvības laikmetā. Bet vienu mēs nedrīkstam aizmirst un nenogolnāt — tās ir ziedotās dzīvības, brūču asinis un patriotiski veiktais darbs, kas vienīgi un visspilgtāk saskatāms mūsu karavīru velkumos. Vienalga, kādā vēsturisko cīņu posmā tas noticis. Karavīri rada varoņu laikmetu. Tātad tas jāgodā, jāieraug labā un pašaizliedzīgā darba piemērs savai personīgai dzīvei. Vai mēs visi šo varoņu laikmetu vērtējam ar vajadzīgo objektivitāti un pietāti? Vai mēs visi cenšamies izprast varoņu nestā upura nozīmi, gan jēgu?

Šai brīdī lai atceramies varonīgo somu tautu, kad tā savā brīvības karā, kas risinājās ar milzīgu ienaidnieka pārspēku, cīņā par brīvību ziedoja tūkstošiem jaunekļu karavīru. Ikviens kritušais vai ievainotais soms tautas dvēselē un goddevībā dzīvo kā varonis, ko tauta nekad neaizmirst. Šī dziļā pietāte pret brīvībai upurētajiem somu tautu uztur kādā neaprakstāmā sīkstumā un miera laika varonībā, kas tai palīdzējis saglabāt morālo izturību un pārvarēt tās grūtajos savas vēstures posmos, kas sekoja varonīgajam brīvības kaŗam, pēc kuŗa ienaidnieks noškēla somu zemei laupījuma gabalu un vēl šodien to nedomā atdot atpakaļ īpašniekam.

Cauri varoņu novembrim ar sekojošu Ziemsvētku mirdzumu un janvāŗa stindzinošu salu, kā dievnamos, tā ikvienā mūsu pieminēšanā uzmirdz varoņu laikmets. Dziļas pārdomas mūs izvadā pa ceļiem un cīņu takām, kur darbojies latviešu kaŗavīrs vienas un tās pašas idejas labā. Nevīpsnāsim un nesmīnēsim par brūcēm, kas šais gaitās cirstas strēlnieka, kalpakieša un leģionāra sejā. Diemžēl, to vēl pēc vairāk kā 40 gadiem varam vērot ne vienā vien vietā un reizē. Tas grauj cīnītāju autoritāti un viņu nestā upuŗa jēgu. **Kas negodā varoņu laiku, tā cirtējus un viņu brūces, tas kļūst par sabiedrības sēnalu un kaitīgas vienaldzības apustuli mūsu vidū.**

LIELA ATSAUCĪBA TAUTĪBU FESTIVĀLAM

Gadskārtējo tautību festivālu Kalamazū savā plašajā namā rīkoja YWCA's nodaļa 12. un 13. novembrī, piedaloties vairāku [illegible] ievērību, starp kurām latviešu un ungāru stendi ar savu krāšņajiem daiļamatniecības priekšmetiem un nacionālajiem ēdieniem. Latviešu nodaļu vadīja A. Oše ar dāmu pārstāvēm no visām Kalamazū latviešu organizācijām. Kā vienīgie priekšnesumu sniedzēji pirmās dienas vakarā bija DV vīru koris, (diriģents J. Zulka) un latviešu skautu un gaidu tautisko deju grupa M. Paudrupes vadībā, ar M. Grāmatiņa mūziku. No ieņēmumiem [illegible] procents tika nodots YWCA's rīcībā, nodomu un ideju īstenošanai. Dalības maksu, ap $120,00, iemaksāja latviešu stends. „Ik gadus izmantojam labāku atsaucību un gūstam lielāku piekrišanu," paskaidroja A. Oše, [illegible] latviskie priekšmeti [illegible] vairāk kā nedēļu bija redzami kādā pilsētas centra skatu logā. [illegible] latviešu grupas [illegible] bija ievietoti vietējā laikrakstā.

V. Bokis.

Latvijas valsts svētki ASV

„PALIECIET SEV UZTICĪGI," — SAKA SŪTNIS PROF. A. SPEKKE.

Latviešu kolonija ASV galvaspilsētā Vašingtonā Latvijas valsts dibināšanas 41. gada dienu atzīmēja svētdien, 15. novembrī, ar sarīkojumu Pierce hallē. Sarīkojumā bija ieradies arī ASV ārlietu viceministrs Lojs Hendersons, Latvijas sūtnis ASV prof. Arnolds Spekke, Lietuvas sūtniecības vadītājs Vašingtonā Kajeckas, Igaunijas pēdējās valdības tieslietu ministrs Klesments. Valsts svētku sarīkojums bija pulcinājis tuvu pie 300 latviešu, gan no tuvienes, gan tālienes, un viesu vidū bija redzami arī daudzi kaimiņu tautu pārstāvji, gan igauņi, gan arī lietuvieši.

Svinīgo aktu ar uzrunu atklāja Vašingtonas organizāciju vārdā latviešu biedrības priekšnieks Bruno Šķenders, norādot, ka mūsu vienīgais ierocis un spēks ir — būt organizētiem. Mēs nedrīkstam kļūt atturīgi un pasīvi. Aktīvos Rietumu pasaule ievēro un cieni.

Vašingtonas latviešu ev. - lut. draudzes mācītājs A. Veinbergs izlūdzās Dieva svētību tautai dzimtenē un šeit, aicinot dzīvot savai tēvzemei un brīvībai. Mums nebūs tēvzemes, ja nebūs brīvības, savā lūgšanā teica mācītājs Veinbergs.

Uzrunājot svētku dalībniekus, sūtnis prof. A. Spekke savā apsveikumā Latvijas valsts svētkos aicināja būt savaldīgiem. Savā uzrunā sūtnis teica:

„Es jums divus pavada vārdus gribu dot šinī dienā: Pirmais ir tas, — palieciet tie, kas jūs esat. Nelēciet ārā, netraucieties ārā no tā, ko gadu simtu tradicija jums ir ielikusi. Ticiet man, ticiet maniem baltiem matem, ka tai brīdī, kad jūs paliksit paši sev uzticīgi no viena gala līdz otram, sev un savai tradicijai, jūs visvairāk iegūsit šinī sarežģītajā un grūtajā pasaulē.

Un otrs vēlējums man ir — allaž ir sacīts, ka vecā paaudze neprotot iet laikiem līdzi, un, ka tā pallekot iepakaļus laikiem. Es jums gribētu šodien novēlēt pretējo: neskrieniet laikiem par daudz līdzi. Palieciet uzticīgi sev un, ja šodiena jums ir drūma un grūta, drusku paceļieties pāri par šo standartu un pasakiet: Mans Dievs, šodiena nav visa pasaule, šodiena nav visa vēsture, šodiena nav visa nākotne."

Sveicienus latviešiem valsts svētkos nodeva arī Lietuvas sūtniecības vadītājs Vašingtonā Kajeckas un Igaunijas pēdējās neatkarīgās valdības tieslietu ministrs Klesments. Telegrafiski bija sveicis Tautas vietnieku nama pārstāvis no Mičigenas, republikānis Bentlijs.

Svinīgajam aktam sekoja svētku koncerts, kuŗā piedalījās tāls viesis no Vācijas, čellists prof. Atis Teichmanis, un igauņu pianiste Dagmāra Kokkere no Montreālas, Kanadā. Abi mūziķi atskaņoja Jāņa Mediņa, prof. Jāzepa Vītola, Kalju Raid un Bacha darbus. Mākslinieki saņēma jūsmīgu atsaucību, un koncertu noslēdzot, nācās dot vairākas piedevas. Tā Vašingtonā Latvijas valsts dibināšanas 41. gada dienas atcere izskanēja svinīgā un pacilātā sajūtā.

18. novembŗa vakarā sūtnis Spekke Vašingtonā, Latvijas sūtniecībā bija rīkojis pieņemšanu.

-is.

BOSTONĀ

Latvijas 41 gada atceres diena Bostonā, varētu teikt, norisēja Ksenijas Bidiņas zīmē. [illegible] pārsniedza tūkstoti, kas pēdējos gados [illegible] ar 600.

Mācītājs N. Ozols vadīja svētbrīdi. Dr. V. Māsēns svētku runā apcerēja Latvijas pašreizējo stāvokli un Latvijas atbrīvošanas jautājumu. [illegible] ASV neatzīst Latvijas okupāciju, bet ir skaidrs, ka ASV, ne pirkstu nepacels Latvijas atbrīvošanas labā. ASV kaŗu pieņemtu tikai tad, ja komūnisti „uzkāptu" viņiem tik sāpīgi „uz kājām", ka vairs nekādas citas izejas nepaliktu. Komūnistiem veicās ļoti labi bez kaŗa, un [illegible] pieciešams pašreiz. Tiek gan bas ir mazas, bet tomēr tās vēl nav galīgi zudušas.

Masačusetas gubernātors Furkolo savu vārdu bija ļāvis iespiest programmā, bet ieradās valsts kongresa deputāts Burke ar apsveikuma runu. No Bostonas pilsētas sveica padomnieks Janello. Sveicienus nesa arī ungāru 1956. gada brīvības cīnītājs un — poļu bada streika demonstrātors Chruščeva vizites laikā — Hmeļs; Bostonas ukraiņu pārstāvis noslēdza apsveikumus. Rakstveidā sveica igauņi un lietuvieši.

Skatuvi lietpratīgi bija dekorējis J. Cīrulis, izmantojot senlatviešu kareivju tēlus (Brāļu kapu motīvs) un dzīvu grupu — mazas tautu meitiņas centrā.

Koncerta daļā Bostonā nepiedzīvotus suminājumus saņēma Ksenija Bidiņa.

Nekad vēl astoņas piedevas no vietas nebija Bostonā pieprasītas. To spēja Bidiņa. Latvijas Nacionālās operas alts viņas personā nav rūsējis, bet skan tīri un spožā metallā. Bidiņa [illegible] vairījās arī kontraltu un tajā pašā laikā tikpat brīvi jutās soprāna testitūrā. Pilnvērtīgais priekšnesums un nekļūdīgā mūzikalitāte (sevišķi grūtajās Šenfelda dziesmās) papildina tiešām apbrīnojamo balss materiālu.

Bostonieši ir pateicīgi par viešņas vienreizīgo dziesmu velti un suminājа viņu neparasti sirsnīgi no pašas pirmās līdz pēdējai dziesmai (piedevās 8 dziesmas). Priekšzīmīga un iejūtīga pavadītāja bija Karina Gūtberga. Vēl dziedāja Bostonas „Līgas" koris diriģenta J. Austruma vadībā.

K.

ŅUJORKĀ

18. novembŗa vakarā Ņujorkas latvieši pulcējās Betlemes baznīcā uz svētku dievkalpojumu. Dievkalpojumā piedalījās trīs draudzes mācītāji — R. Zariņš, A. Ozols un O. Gulbis. Dziedāja draudzes jaukts koris un DV vīru koris. Skauti un gaidas stāvēja sardzē pie karoga. Dievlūdzēji ziedoja Minsteres latviešu ģimnazijai.

Komiteja Latvijas Brīvībai šinī vakarā bija rīkojusi pieņemšanu Baltijas brīvības namā, kur bija ieradušies Brīvās Eiropas komitejas, AEN Asamblejas un citu tautu trimdinieku pārstāvji, kā arī latviešu organizāciju pārstāvji. Viesus uzrunāja KLB priekšsēdis A. Bļodnieks.

New York Times bija veltījis Latvijas neatkarības gada dienai ievadrakstu, kuŗā teikts: „Nav mūsu nolūks lietot varu, lai atjaunotu Latvijas neatkarību. Ja neatkarība kādreiz būs atgūta, tā būs jāiegūst miera ceļā. Latvijas sūtņa atzīšana nozīmē to, ka mēs negribam aizmirst netaisnību, ko Latvijai nodarījis spēcīgāks kaimiņš, kā arī negribam atmest cerību, ka diena nāks, kad Latvijas tauta atkal reiz dzīvos brīvībā."

Abonentu ievērībai Zviedrijā

Latvijas Amerikā abonēšanas maksu lūdzam kārtot ar DV STOKHOLMAS NODAĻU, BOX 220, STOCKHOLM.

LA apgāds

LATVIJAS MANTINIEKI RUNĀ

LĀČPLĒŠU ATCERES SVINĪBAS MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJĀ

ģis) — Smaržo skujas un sveču elpa. Ģimnazisti svinīgos ģērbos saplūst gaumīgi dekorētā ģimnazijas mazajā zālītē un sametas uz grīdas izklātās segas. Priekšplānā ugunskurs, aiz tā pulcējas īpašos tērpos ģērbušies ģimnazijas pirmās un otrās klase audzēkņi un ieņem dažādas statiskas pozas. Tā ir viņu debija pašu izdomā, vienīgi ar 2. kl. audzinātāja Ģirta Ārvalža kritiskajiem padomiem. Abas pirmās ģimnazijas klases ir uzņēmušās lielu darbu, bet vēl kautrīgas to rādīt Minsteres latviešu sabiedrbai. Šajā Lāčplēšu dienas svinību atceres vakarā ielūgti vienīgi ģimnazijas direktors A. Dreimanis, ģimnazijas inspektors L.k.o.k. Egons Āboliņš, nedaudzi viesi un pārējie ģimnazisti.

Kad goda viesi ieņēmuši vietas, apklust ģimnazistu čalas, un zālē valda pilnīgs klusums. Plīvo sveču liesmas, smaržo vasks, sajaucoties ar svinīgo mijkrēsli. Pāri svecēm krāšņā logatā izceļas Lāčplēša kaŗa ordeņa kontūras. Visas acis raugās uz šo mūsu augstākās varonības simbolu un pagodinājumu. Varbūt paiet tikai sekundes šajā svinīgajā klusuma jundā, bet katrs jūt un domā par mūsu tautas mītiskā Lāčplēša klātieni un nozīmi mūsu tautas likteņgaitās.

Tad nāk šī vakara vadītājs — 2. kl. audzēknis Arnolds Rožkalns, sveic viesus un pastāsta vakara programmu. Ievadam 2. kl. audzēknis Ints Bērziņš klausītājus aizved Latvijas atbrīvošanas cīņu gaitās un izvadā pa visām ievērojamām cīņu vietām līdz pilnīgai Latvijas atbrīvošanai. Brīvais un rētoriski drošais stāstījums visus iesilda un liek just, ka mūsu jaunatne, kas vairs nav skatījusi Latvijas zemi, tomēr mūsu vienīgajā ģimnazijā ar lielu interesi pārdomā un mācās par Latvijas likteņiem. Viņi jūt sevī latvisko nemieru un tieksmi pēc latviskās sirds izpausmes. Vēl vairāk — šis jaunais referents arī skaidri pateica, ka jaunieši izjūt sevi kā Lāčplēša gara un mūžīgās Latvijas mantiniekus.

Nākošais referents — 2 kl. audzēknis Zigurds Pērkons tikpat interesanti un brīvi stāstīja par Latvijas karoga un Lāčplēša kaŗa ordeņa vēsturi. Rīkotāji atsevišķi godināja klātesošo L.k.o.k. E. Āboliņu un pasniedza ziedus.

Vakara vadītājs pieteica Raiņa sērdieņu dziesmas „Daugava" fragmenta uzvedumu. Iestājās klusums, tad iešalcās Daugavas vaidu dziesma par latviešu likteņiem. Daudz pūļu bija prasījusi uzveduma sagatavošana. Skaļi un ilgi aplausi izteica pateicību jaunajiem aktieŗiem. Cerams, ka lieliskā debija viņus iedrošinās — parādīt savas spējas arī plašākai sabiedrībai, jo viņu pirmais sniegums visus pārliecināja un iesildīja.

Pēc nopietnās vakara daļas sekoja stiprināšanās ar desiņām un limonādi, par ko bija rūpējusies ģimnazijas internāta dvēsele un šīs lielās draudzīgās ģimenes māte — inspektora Āboliņa kundze. Vakara otrā daļā rīkotāji rādīja jautrus un bēdīgus gadījumus no kaŗavīru dzīves un sadzīves. Šis vakars pierādīja mūsu latviskās skolas psicholoģisko lomu jaunatnes audzināšanā par latviešiem: mums taču jāpaliek īstiem latviešiem.

PATEICĪBA

Kalamazū YWCA's vadības vārdā izsaku vissirsnīgāko pateicību visām Kalamazū latviešu organizāciju dāmu komitejām, DV vīru korim un skautu un gaidu deju grupai par laipno un sirsnīgo atbalstīšanu šī gada 12. un 13. novembrī rīkotās pasaules tautību Draudzības dienās. Skaistie lietišķās mākslas izstrādājumi, kā arī daudzveidīgie latviešu tautiskie ēdieni ļoti papildināja sarīkojuma ienākumu, kas tika nodots Pasaules YWCA's organizācijai, tās nodomu īstenošanai trūcīgo cietēju labā.

Alise Osis,
Kalamazū latviešu b-bas YWCA's pārstāve.

TORONTO SV. JĀŅA DRAUDZES ZIŅAS RAKSTA, KA

draudzes satversme nav kanadiešu draudžu satversmju kopija, bet tā ir izstrādāta vadoties ar neatkarības gadu Latvijas ev.-lut. baznīcas draudžu satversmes principiem, pieskaņojoties vietējiem apstākļiem un tradicijām (piem., nosakot, ka draudzes locekļu pilnsapulce ir augstākais lēmējs institūts draudzes dzīvē). Arī draudzes pārvaldes organi (padome, valde) paredzēti pēc Latvijas baznīcas satversmes parauga. Nodrošinātas arī draudzes tiesības uz tās īpašumiem.

Satversme jāpārtulko angļu valodā un jāiesniedz Misuri sinodes satversmes komisijai apstiprināšanai. Grūtības šai ziņā nav sagaidāmas, jo jautājumi, kuŗos varētu rasties neskaidrības, jau noskaidroti pārunās ar sinodes amatpersonām.

Draudzes locekļi, kas Sv. Jāņa draudzē bija iestājušies jau tās pirmos pastāvēšanas gados, atcerēsies, ka toreiz bija tautieši, kas draudzei pārmeta „aiziešanu" no Latvijas baznīcas kopības un iestāšanos „nepareizā" sinodē. Nevēloties paasināt ķildu, draudzes vadība cieta klusu. Tomēr faktiski draudze vēl līdz šim laikam varētu saukties par „neatkarīgu" draudzi, jo sinodes locekle draudze kļūs tikai tad, kad sinode būs apstiprinājusi tās satversmi. Draudzes sākuma gados draudze bija lūgusi un saņēma tikai sinodes morālisku un materiālu atbalstu. Gadiem aizejot, draudzīgās attiecības ar Misuri sinodi tomēr ir postiprinājušās un padziļinājušās, un šodien var teikt, ka draudzes dibinātāju izvēle ir bijusi pareiza. Misuri sinode ir labi izpratusi latviešu tieksmes un vajadzības; tā nav centusies uzspiest ne savu satversmi, ne savas tradicijas. Pēdējo gadu pieredze rāda, ka arī nostājā pret komūnismu un tiem, kas runā par „ticības brīvību Padomju Savienībā" — Misuri sinode ir daudz noraidošāka kā citas sinodes un federācijas vadošie darbinieki.

Iestāšanās sinodē draudzei tādēļ ir vairs tikai formālas dabas jautājums — dabiskais noslēgums ilgi [illegible] veidotām draudzīgajām attiecībām.

KANADĀ

TORONTO

◉ Turpinot pūles Veco ļaužu draudzes nama idejas reālizēšanas virzienā, 1. latviešu ev.-lut. draudzes padome ir nolēmusi rīkot 1960. gada 20. maijā Latviešu kultūras mantu loteriju veco ļaužu atpūtas nama fonda līdzekļu pavairošanai.

Gatavojoties šai loterijai, draudze rīko svētdien, 29. novembrī, no pl. 3 — 10 vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē plašu Latviešu kultūras mantu skati. Gleznas, daiļamatniecības izstrādājumi, grāmatas, skaņu plates, u. c. Skatē piedalīties apsolījuši gleznotāji, skulptori, daiļamatnieki un grāmatu tirgotāji.

Ikviens skates apmeklētājs varēs izstādītās mantas iegādāties personīgi vai arī Ziemassvētku dāvanām.

Turpat plkst. 5 mācītāja A. Ozola referāts „Baznīca un māksla" ar Marisa Vētras korreferātu.

Dāmu komiteja kafijas galds, atsevišķi galdiņi. Ieeja brīva.

◉ DV Toronto nod. eglītes vakars notiks 19. decembrī: bērniem sākums plkst. 4 p.p. un pieaugušiem plkst. 7.30. Ziemassvētku vecītis lūdz bērnus pieteikt līdz 12. decembrim: dienā EM 8-0792, vakaros LE 6-5235 [illegible] klausīgiem bērniem.

◉ Emma Vīkštrema, 53 gadu vecumā, pēc ilgākas slimošanas mirusi 15. novembrī Toronto General Hospital; apglabāta 18. novembrī Jorkas kapu latviešu jaunajā nodalījumā. Nelaiķi izvadīja Austrumdraudzes mācītājs A. Briedis.

◉ Toronto latviešu biedrības drāmatiskā ansambļa uzveduma „Septiņas vecmeitas", kas pirmuzvedumā guva skatītāju atsaucību, atkārtojums sestdien, 28. novembrī, pl. 8 vak., Ontario mūzeja teātrī, 100 Queens Park.

HAMILTONA

◉ Hamiltonas pilsētas tēviem līdz 1960. gada 31. janvārim jāizšķiras par to, vai viņi pērk pilsētas ielu autobusu satiksmes uzņēmumu (HSR) vai ne. HSR sabiedrības īpašnieks un prezidents Francis Fervals no Vaterdaunas paziņojis, ka paju īpašnieki piekrituši uzņēmumu Hamiltonas pilsētai pārdot HSR un CCL kopā par $4.250.000.-, kā arī piezīmējis, ka [illegible]. Pilsētas tēvi šai jautājumā nekādu lēmumu nav pieņēmuši. [illegible] norai dījusi. Jāpiezīmē, ka pēdējos gados satiksme [illegible], un pilsētā ir vietas un vietas, kur autobusi kursē tikai pa katram 40 minūtēm, kas, protams, nevar apmierināt publiku.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE. APT 16

I. Andrejsons, C.L.U.
41 Muircrest Drive,
DON MILLS, ONT. - HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

LASĪTĀJU vēstules

JĀMAINA TAKTIKA

Latvijas Amerikā redakcijai:

Iecienītais sabiedriskais darbinieks un Latviešu nac. centra voldes loceklis H. Kreicers Čikāgā ir nācis pie atzinuma, ka, spriežot pēc pašreizējās ainas, nākošā paaudze vairs nebūšot latvieši, latvietība Amerikā izzudīšot jau ar šo paaudzi.

Ja būtu sagaidāms, ka H. Kreicera domas patiešām varētu piepildīties, tad jāgroza pašreizējā trimdas kultūrāli - sabiedriskā politika, piem., nebūtu nekādas jēgas pirkt baznīcas u.t.t., iekrājušies līdzekļi nebūtu taupāmi materiālistiskām, lietām, bet nododami pretkomūnistiskai informācijai, kā, piem., ALA's Informācijas birojam, kam līdzekļu trūkst, jo, kā jau savā laikā nelaiķis prof. Dr. A. Švābe izteicās, ir puslīdz vienalga, kur paliek miesas, ja zudusi latviskā dvēsele.

Mag. iur. E. Lapiņš.

MIRIS CĪNĪTĀJS PRET GENOSIDU

Nesen Ņujorkā ar sirdstriekn miris Dr. Rafaels Lemkins, kuŗa vārds ieies vēsturē sakarā ar cīņu pret genosidu. Viņš vadīja starptautisku kustību, kuŗas mērķis ir apkaŗot genosidu un sodīt vainīgos šinī noziegumā. Lemkins bija tas, kas radīja vārdu „genosids", ar kuŗu apzīmē noziedzīgu rīcību, kuŗas mērķis ir iznīcināt veselu tautu vai reliģisku grupu. Viņš ir genosida pakta autors. Šim paktam ir pievienojušās daudzas valstis, tomēr ASV un Padomju Savienība tam nav pievienojušās.1953. g. Lemkins ierosināja, lai A.N. atzīst, ka Padomju Savienība un tās sateliti pārkāpuši genosida paktu ar saviem mēģinājumiem iznīcināt dažas minoritātes.

Lemkins ir dzimis Lietuvā, un, arī dzīvodams Amerikā, uzturēja dzīvus sakarus ar lietuviešu trimdiniekiem. Viņš bija profesors Jēlas, Ratgersa un Prinstona universitātēs.

LATVIJAS AMERIKĀ
pārstāvis
ST. KATARĪNĒS
H. Greble, 85 Maple St.,
St. Catharines, Ont.,
kārto abonementu, sniedz un pieņem informāciju.

JA SŪTĀT DĀVANU SAIŅUS PIEDERĪGAJIEM uz LATVIJU, TAD UZTICIET TOS DV GRĀMATNĪCAI, 123 Huron St., Toronto 2 - B, Ontario — Canada.
Pieprasiet cenu sarakstu, sekojiet sludinājumiem.

IZSAKU VISDZIĻĀKO PATEICĪBU

māc. A. BRIEŽA kungam, visiem draugiem un paziņām par laipnību, līdzjūtību un skaistajiem ziediem sakarā ar manas mīļās sieviņas izvadīšanu uz pēdējo dusu.

K. Vīkštrems.

Redakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka. Ar autora vārdu parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

ST. CATHARINES DV nodaļas VANADŽU KOPAS
Vakars Ziemassvētku ieskaņai Balle
28. NOVEMBRĪ, PLKST. 7,30 VAKARĀ, ATLANTA KLUBĀ, GENEVAS IELĀ.
RAIBA PROGRAMMA.

dien, 1959. g. 25. novembrī, 94. n-rs.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE. APT 10

I. Andrejsons, C.L.U.
41 Muircrest Drive,
DON MILLS, ONT. - HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

LASĪTĀJU vēstules

JĀMAINA TAKTIKA

MIRIS CĪNĪTĀJS PRET GENOSIDU

LATVIJAS AMERIKĀ
pārstāvis
ST. KATARINĒS
H. Greble, 85 Maple St.,
St. Catharines, Ont.,
kārto abonementu, sniedz un pieņem informāciju.

JA SŪTĀT DĀVANU SAIŅUS PIEDERĪGAJIEM
uz
LATVIJU,
TAD UZTICIET TOS
DV GRĀMATNĪCAI,
123 Huron St.,
Toronto 2 - B,
Ontario — Canada.
Pieprasiet cenu sarakstu, sekojiet sludinājumiem.

VISDZIĻĀKO PATEICĪBU
K. Vikštrēms.

Balle
RAIBA PROGRAMMA.

Alberts Raidonis

KAS NOTIKTU, JA CHRUŠČEVS TURĒTU VĀRDU?

„Koeksistenci vai neeksistenci", piedraud Chruščevs

AMERIKĀŅI ATBILD VIRGILIJA VĀRDIEM:

„Es baidos no grieķiem, kaut tie dāvanas nes'.

Kad Ribentrops ar Molotovu 1939. gadā Maskavā parakstīja vācu un krievu neuzbrukšanas paktu, Hitlers priekā iesaucās: „P a s a u l e m a n i r k a b a t ā !" Amerikas ceļojuma laikā 1959. gadā Chruščevs, sputnika modeli zīmīgi augstu paceltā rokā turēdams, sevī domāja: „P a s a u l e m a n i r r o k ā".

Mēdz teikt, ka diplomātija ir spēja kaut ko paņemt un pēc tam citus nostādīt tā, lai tie tic, ka tev tas atdots.

Īsumā ņemot, tas bija arī Chruščeva Amerikas ceļojuma galvenais mērķis. Chruščevs izlietoja visas savas spējas un prasmi, bet amerikāņi tomēr bija un palika visai skeptiski. Jo Chruščeva teiktie vārdi viņus ne nepārliecināja. Tie bija par daudz saldi, lai tie būtu patiesi. Viņš solīja par daudz, lai tam varētu ticēt.

Chruščevs runāja bravūrīgi; viņa tonis bija izaicinošs, rupjš un agresīvs. Viņš izteica draudus Rietumiem. Viņš atklāti pieprasīja **KOEKSISTENCI VAI NEEKSISTENCI. Citiem vārdiem sakot — padošanos vai bojā eju! Jo komūnistu izpratnē koeksistence ir Maskavas noteikumu akceptēšana, resp. lēna kapitulācija komūnistu priekšā.**

Amerikāņu žurnālisti apbēra Chruščevu ar tik karstiem jautājumiem, ka pašam sarkanajam monstram sāka zeme degt zem kājām, un viņš piedraudēja ar tūlītēju braukšanu mājās, ja nepārtraukšot jautāt par Ungāriju, koncentrācijas nometnēm, verdzinātām tautām u.t.t.

Protams, mājastēvi darīja visu iespējamo, lai ar šādiem jautājumiem nebojātu augstā ciemiņa labsajūtu. Tomēr prese nemitējās iespiest ļoti asus un nelabvēlīgus rakstus. Līdzīgi izturējās arī fabriku strādnieki un arodbiedrību vadītāji. Tauta palika vienaldzīga, atskaitot mazu saujiņu simpatizētāju padomju varai, kvekeru, kukurūzas audzētāju, autogrāfu vācēju un policijas ļenosvērto.

Sava ceļojuma beigās Chruščevs pateica: „Es redzu, ka Eizenhaueram ir vēl grūtāk valdīt nekā man."

Kas notiktu, ja tautām ļautu brīvi izvēlēties?

Sava ceļojuma laikā Chruščevs uzsvēra: **„Mēs dosim saviem strādniekiem labāku dzīvi nekā Amerikā. Un kad pasaules strādnieki redzēs, cik labi dzīvo padomju tautas zem komūnisma, viņi dabiski pārnāks mūsu pusē. — Tas notiks bez varas lietošanas.**

Ļausim, lai pasaule pati salīdzina šīs divas sistēmas — sociālismu un kapitālismu. Ļausim, lai tautas pašas izvēlas."

Chruščevs saka: Komūnisms ir labāks tāpēc, ka tas gādā par labāku dzīvi tautai.

Chruščevs paregō: Kad brīvās pasaules tautas redzēs komūnistu ražotās preces, tad pārnāks pie mums.

Chruščevs saka: „Vara netiks lietota; tautām pašām tiks atļauts brīvi izvēlēties.

BET MĒS GRIBĒTU JAUTĀT:

Vai padomju Savienība ir kādreiz atļāvusi iedzīvotājiem brīvi izvēlēties, kādu valsts iekārtu viņi grib? Vai viņiem kādreiz ir prasīts, vai viņi vēlas sociālismu, vai kapitālismu, diktātūru vai demokratiju?

Komūnistu imperiālisti laikam ļoti labi zina, kas tad notiktu, ja „tautai ļautu brīvi izvēlēties." **Tas nenozīmētu neko citu kā komūnisma sabrukumu**

Tādēļ komūnistu varas vīri nekad nav ļāvuši tautām brīvi izvēlēties un nekad to arī neļaus.

Ļeņina laikā komūnistu partija sašķēlās, tādēļ ka meņševiki gribēja demokratiskas vēlēšanas un vairākuma valdību Krievijā. Boļševiki turpretim noraidīja demokratiskas vēlēšanas un vairākuma valdīšanu; viņi bija par diktātūru.

Staļina laikā tika parakstīti daudzi neuzbrukšanas līgumi ar kaimiņu valstīm, bet vēlāk tie ciniski lauzti; daudzām zemēm nolaupīta brīvība un tās inkorporētas Pad. Savienībā, **„bez pašu šo tautu brīvas izvēles un piekrišanas."**

Chruščeva laikā Padomju tanku brutālā vara salauza un apspieda katru tautas „brīvās izvēles" izpausmi Berlīnē, Ungārijā u. c.

Padomju Savienībā un visās komūnistu zemēs pastāv gan vēlēšanas, bet tikai ar vienu — komūnistu sarakstu. Citi saraksti un opozīcija nav pieļauta. **Tāpēc, ka komūnistu varas vīri neļauj „tautām brīvi izvēlēties".**

Mēs, protams, varētu tikai apsveikt, ja Chruščevs turētu vārdu un ļautu tautām pašām brīvi izvēlēties. Tikai gribētu zināt, kad viņš to sāks?

Chruščevs sola: „Mēs ražosim vairāk patēriņa preču nekā kapitālisti, un, kad brīvā pasaule to redzēs, tā pāries pie mums."

Bija jau arī pēdējais laiks cilvēkus paēdināt un apģērbt. Pēc 40 gadiem strādnieks „Padomju paradīzē" nopelnīja otru krekli, un varbūt Chruščevs iedos arī kurpju pāri, kā to krievi anekdotē saka: „Pagājušā gadā mēs dabūjām sputniku, šogad — luniku, bet nākošajā gadā varbūt kurpju pāri." Bet par Amerikas dzīves standarta sasniegšanu vēl ilgi, ilgi nevarēs sapņot.

Tautsaimnieki aplēsuši, ka komūnisma varas 40 gados bija mazāks progress nekā pēdējos 40 gados. Un kaut arī notiktu pēc Chruščeva vārda un materiālais stāvoklis tiešām uzlabotos, tad tomēr cilvēks nedzīvo no maizes vien, kā to jau Chruščevs būs lasījis arī sava rakstnieka Dudenceva darbos.

Vēl vairāk nekā ēst, cilvēkam, vajadzīga individuālā brīvība, bez terora; vārdu un rakstu brīvība; pašu brīvi vēlēta valdība; tātad brīva politiskā un ekonomiskā sistēma. — Tas viss ir kapitālistiem, bet nav komūnistiem, tāpēc Chruščevam vēl ilgi būs jāgaida, iekāms brīvā pasaule izšķirsies par pāriešanu pie viņa. Bet ja Padomju imperija paceltu dzelzs aizkaru un ļautu tautām „brīvi izvēlēties", tad visa viņa tauta pārietu pie kapitālistiem. To apliecina fakts, ka no Austrumvācijas vien pārbēdzēju skaits sasniedz jau 3 miljonus.

☆

Sava ceļojuma laikā Chruščevs vairākkārt apliecināja, ka **Pad. Savienība nevēlas iejaukties citu valstu iekšējās lietās.**

Bet:

Ja Padomju Savienība nebūtu iejaukusies Baltijas valstu, Čechoslovakijas, Ungārijas, Polijas, Korejas, Indoķīnas, Ķīnas, Tibetas un citu valstu iekšējās lietās, tad šodien pasaule būtu izskatījusies pavisam citāda, un „aukstā kaŗa" nemaz nebūtu bijis.

Chruščevs saka: Lai Rietumi izbeidzot savu sociālisma zemju „atbrīvošanas" politīku. Padomju republikas: Ukraina, Lietuva, Latvija, Igaunija, Armēnija u. c., kā arī Austrumvācija un satelitu zemes, nemaz citādu valsts iekārtu nevēlētos kā pašreizējo.

Tie ir bezkaunīgi meli. Ja jau tautas tā vēlas Maskavas sociālisma diktātūru, **kāpēc tad sacēlās poļi un vācieši, un par ko nolika savas galvas 30.000 ungāru?**

Kāpēc komūnisti nevar atbruņoties?

Chruščeva grandiozais atbruņošanās plāns ir tikai milzīga fasāde, tāpat kā „neiejaukšanās citu valstu iekšējās lietās", „brīvi izvēlēties tautām pašām savu valsts iekārtu" un tā joprojām.

Istenībā neviena komūnistu zeme nedrīkst atbruņoties. Jo viņu vara balstās tikai uz sarkanarmijas durkļiem un tankiem. Kas būtu noticis Ungārijā, ja krieviem nebūtu bijis 5000 tanku un 30 divīziju? Kas būtu noticis Austrumvācijā 1953. g.?

Un kas notiktu, ja sarkanarmija izvāktos no visām okupētajām zemēm? Uz to ļoti saprātīgi atbild kāds Austrumberlīnes profesors. Kad viņam kāds amerikāņu žurnālists jautājis: „Kas notiktu, ja Padomju armija atstātu Rietumvāciju?" — Profesors priecīgi pasmīnējis un teicis. „Es nezinu, kas notiktu. **Bet būtu labāk, ka viņi arī Ulbrichtu paņemtu līdzi. — Es domāju, ka komūnistu varas vīriem pārāk labi zināms tautas noskaņojums, lai vēl riskētu ar palikšanu pēc tam, kad sarkanā armija aizietu."**

Šie profesora vārdi labi raksturo apstākļus ne vien Vācijā, bet arī visās okupētajās zemēs, visā Sarkanajā imperijā, kas notiktu pēc okupācijas kaŗaspēka izvākšanas. — **Tātad, vai** Pad. Savienība var atbruņoties? — To Chruščevs labāk zina.

Kāpēc tad Chruščevs vispāri ierosināja šādu totālu atbruņošanos? — Protams, ne jau tādēļ, lai likvidētu Padomju Savienību. Bet gan, lai iegūtu sev trumpi. Viņš zina, ka droši var piedāvāt to, kas nav reālizējams.

Chruščeva atbruņošanās runa arī nebija domāta tik daudz AN delegātiem, kas jau labi pazīst Padomju bloka propagandas runas, bet šī bungu rībināšana bija domāta miera izslāpušai pasaulei, lai pasaule redz un dzird, ka īstais „miera eņģelis" nāk no Maskavas.

Fakti tomēr runā citu valodu

Visā līdzšinējā atbruņošanās mēģinājumā Pad. Savienība noraidījusi un sabotējusi atbruņošanās sarunas visos punktos: gaisa pārraudzību, A-ieroču izmēģināšanas resp. to ražošanas pārtraukšanu u. c. Un nu pēkšņi Ņikita nāk un piedāvā atbruņošanos līdz pēdējai pistolei. Ja viņš ir noraidījis vismazākās atbruņošanās prasības, kā var ticēt, kad viņš runā par totālu atbruņošanos?

(Nobeigums 4. lpp.)

Vieni izceļo no Igaunijas, daži brauc turp ekskursijā

Novembŗa sākumā Zviedrijā ieradās 12 igauņi, kuŗi bija saņēmuši atļauju izbraukt no Igaunijas un doties pie piederīgiem Zviedrijā. Vecākā izceļotāja bija 85 gadus veca, bet jaunākā 18 gadu; pēdējā dosies tālāk pie mātes uz Kanadu.

Drīz pēc tam no Zviedrijas uz Igauniju izbrauca igauņu ekskursija, kuŗu organizēja kāds zviedru ceļojumu birojs. Sākumā pieteicās vairāki gribētāji, bet kad pienāca izbraukšanas diena, **ieradās** tikai 5 igauņi. Bija pieteicies arī viens zviedru žurnālists, bet to noraidīja, jo ekskursija esot domāta tikai igauņiem.

9. un 10. novembrī Tallinas radio pārraidīja sarunas ar šiem ekskursantiem. Viņu izteicieni bija tādi, kas patika komūnistiem. Tagad šie ekskursanti atgriezušies Zviedrijā, bet tie neko nestāsta par saviem pieredzējumiem dzimtenē. Igauņu trimdas avīzes nosoda šādus ceļojumus, jo komūnisti tos izmantojot savai propagandai.

PEN KLUBS PRET KOMŪNISMU

Londonā, Anglijā, Sikorska vārdā nosauktā Vēstures institūta telpās sanāca Pen kluba konference, kas asi vērsās pret komūnismu. Kā latviešu pārstāvis konferencē piedalījās P. Aigars, lietuviešu pārstāvis M. Bajorinas un igauņu sūtnis A. Torma. Spāņu valstsvīrs un zinātnieks S. Madariaga izteica protestu, ka vēl ir zemes, kur rakstniekiem nedod vārda brīvību. Franču rakstnieks L. Villefoss savā runā teica, ka viņš pats bijis komūnisma ideju atbalstītājs, bet Ungārijas revolūcijas apspiešana viņam atvērusi acis un sagrāvusi ticību komūnismam. **Konference pieņēma rezolūciju, kurā teikts, ka par koeksistenci varēs runāt tikai pēc tam, kad visa Eiropa būs kļuvusi brīva.**

Padomju zemūdeņu briesmas pieaug

V a š i n g t o n ā. Ziemeļatlantijas organizācijas parlamentāriešu konferencē Vašingtonā admirālis Raits brīdināja Ziemeļamerikas kontinentu no Padomju Savienības zemūdeņu briesmām. Admirālis uzsvēra, ka jau pēc gada krieviem būs raķešzemūdenes, spējīgas izšaut starpkontinentālas raķetes. Otrkārt, Padomju Savienība, kā redzams, savām zemūdenēm izrauga kā mērķus, tā arī piemērotas zemūdens bazes, no kurām varētu uzbrukt Ziemeļamerikas kontinentam. Padomju zemūdeņu darbība Ziemeļamerikas kontinenta piekrastē pēdējā laikā stipri pieaugusi.

MIRUŠO PIEMIŅAS LAIKĀ

K. KAMPE

Parasti nāve tiek tēlota kā kaulaina sieva ar asu izkapti rokā. Mūsu dzejniekam Fricim Bārdam tā atnāk kā lielais svētvakars, kā māte, draugs un uzspiež krēslas pirkstu uz pulsa. Pasaules literātūrā nav citas vietas, kas būtu pielīdzināma nāves tēlojumam Ibsena Pērā Gintā. Vecā Oze ir slima. Pērs, kā kādreiz bērnības rotaļā, iedomājas mātes gultu par kamanām un, grožus apmetis soliņam, ved māti uz kādu fantastisku Soria Moria pili. Kad Oze gultā sakustas, Pērs saka: „Tur kalnu vēji tik žužo, māt, dusi vien mierīgi." Un kad pasaku rotaļas ceļojums ir galā, galā ir arī mātes dzīves ceļš. Ķīniešu sakāmvārds teiktu: „Viņa ir aizgājusi tālā ceļojumā, varbūt tik tālā — kā vistālākā zvaigzne, varbūt tik ilgā — kā pati mūžība."

Arī katrs no mums pateicībā par mātes rūpēm, sāpēm un ciešanām kādreiz ir vēlējies vest savu māti uz Soria Moria pili, Plūdoņa vārdiem runājot: „Zīdā un samtā tevi ietērpšu, māt, godgaldā vedīšu nosēdināt." Bet māte atbild: „Kam nu vairs samti, kam čaukstošais zīds, mirstamais vainags, kad nāvei jau vīts."

Daudz jaunības sapņu arī katram no mums aizies dusēt līdzi smiltājā. Mirušos pieminot, mēs zinām, ka arī mēs šeit esam viesi, ka nāks laiks, kad citi mūs pieminēs un stāstīs par mums to pašu stāstu, ko mēs šodien stāstām par viņiem — stāstu par negribēto svešumu. „Jauns būdams tu jozies un gāji, kur gribēji; vecs kļuvis tu izstiepsi savas rokas, un cits tevi jozīs un vedīs, kur tu negribi." Ar šiem varenajiem vārdiem Jēzus paregojis mocekļa Pētera nāvi. Mēs neesam ticības mocekļi, bet arī uz mums šie vārdi zīmējas, un ne tikai uz tiem, kas veci kļuvuši. Daudzus aizveda, kur viņi negribēja, un mēs, visi šeit esošie, bijām spiesti izstiept savas rokas un lūgt, lai mūs ved — uz kurieni arī mēs negribējām. Pasaulē ir daudz kapu, kur guldīti mūsu tautas ceļinieki pret viņu pašu gribu. Ko līdz pat visu pasauli iemantot, ja tev ir jāmirst. Reliģiju vēstures pamatmotīvs ir ilgas pēc mūžīguma — pēc tādas pasaules, kurā nav nāves. Zinātnes vēsture ar trīsstāvu pasaules celtnes noplēšanu — šīs ilgas nav iznīcinājusi. Prāts nezina, kāda jēga ir dzīvei, kas ilgst tikai dažus gadu desmitus. Tādēļ ir tikusi gaidīta Dieva intervencija šīs pasaules iznīcināšanai un jaunas radīšanai, kurā vairs nebūs nāves un ciešanu. Šai sakarā tiek gaidīta mirušo augšāmcelšanās un mūžīga dzīvošana tai jaunajā pasaulē. Šī ilgu, cerību un ticības pasaule, kas mita a g r ā k a j a m pasaules uzskatam atbilstošajā trīsstāvu celtnē, savā būtībā ir palikusi tā pati. Tieksme tvert metafiziskās sfairas nezināmo un nesaprotamo viegli var radīt jaunus priekšstatus: var teikt, ka šī zeme, kas tika atzīta par universa centru, jaunajā reliģiskajā uztverē ir tikai kāds purgatorijs (šķīstītava), kurā cilvēks uz īsu laiku ienāk pārbaudei un kurā arī Jēzus ir ieāncis sludināt un izkārtot atgriešanos Tēva mājās, kur ir daudz dzīvokļu.

Tādēļ, mirušos pieminot, un reizē par sevi domājot, ir jādomā par augšāmcelšanos un dzīvību, kā arī tās mantas krāšanu, ko kodes un rūsa nemaitā un ko zaglis nozagt nevar, jātic, ka nāks tā Lielā diena, kurā izlems tava īsā šejienes pārbaudes laika rezultātus. Un ja tu savā ticībā, cerībā un mīlestībā tā esi dzīvojis, ka gudru sirdi dabūjis, tad Lielais svētvakars tev var atnākt kā māte un draugs.

Savienotās VALSTIS

ŅUJORKĀ

● 22. novembrī Rozdeilas kapsētā iesvētīja kapa pieminekli mirušajam teoloģijas zinātniekam un mācītājam Feliksam Treuam. Iesvētīšanas ceremonijā piedalījās māc. N. Ozols no Bostonas, māc. D. Grauds no Hempstedes un māc. O. Gulbis no Ņujorkas.

● Liels skatītāju pieplūdums paredzams 28. novembrī Ņujorkā gaidītai Jāņa Lejiņa jubilejas izrādei „Skabarga sirdī". Labākās vietas plašajā Bruklinas mūzikas akadēmijas operas zālē jau izpārdotas. Tie, kas biļetes nebūtu vēl paspējuši iegādāties, var tās pasūtināt pa tālruņiem: HY 5-3281 pie E. Saulgozes vai WA 7-0733, pie B. Igala.

LINKOLNA

● Linkolnas latviešu drāmatiskās kopas pagaidu valde aicināja jauno un veco paaudzi, kam būtu interese par drāmatisko mākslu, ierasties pirmdien, 23. novembrī Linkolnas Latviešu ev.-lut. draudzes namā, 2144 Washington ielā plkst. 7 vakarā. Notika dažādas drāmatiskās mākslas nodarbības, kuŗas turpinās katru nedēļu, jaunu aktieŗu saimes komplektēšanai.

FILADELFIJA

● Filadelfijas Brīvo Latvju biedrības sabiedriski - kultūrālās darbības vadītāja Dr. N. Vīksniņa ierosmē 15. novembrī biedrības telpās notika V. Kārkla sagatavotās krāsu filmas izrāde par Filadelfijas latviešu mākslinieku kopas aktīvitāti. Filmas satura pamatos ņemta nozīmīgā šīs mākslinieku vienības izstāde Hagerstavnā 1958. gadā, vēlāk atsevišķu mākslinieku darbu uzņēmumus papildinot, uzlabojot un pārkārtojot vēlamā virknē. Ievērojot sašaurinātās iespējas, kas stājas ceļā katram trimdinieku pasākumam, filma atzīstama par labi izdevušos, un par lielajām pūlēm un savā veida entuziasmu tās sagatavotājs Valdis Kārkls pelna lielāko atzinību. Kaut gan filma vēl nav galīgi nobeigta un nav skaņu lentā vēl paspēts ierunāt arī paskaidrojumus, tā tomēr spēj saistīt skatītāju uzmanību no sākuma līdz beigām.

Smagas slimības aizkavēts, gleznotājs Arnolds Treibergs nebija varējis pats ierasties, lai nolasītu savu apsolīto referātu „Filadelfijas latviešu mākslinieki". Viņa atsūtītos krāsu diapozitīvus filmā redzētā papildināšanai apmeklētāji noskatījās ar lielu interesi, paņemdami līdzi cerību, ka pazīstamā mākslinieka referātu un atzinumus izdosies dzirdēt ne pārāk tālā nākotnē.

KALAMAZŪ

● Latviešu biedrības rīkotais 41 gada valsts svētku akts notika 15. novembrī Kalamazū koledžas kapellā. Tuvu pie 300 sapulcējušos uzrunāja Latviešu b-bas priekšnieks J. Grotēns, ungāru vārdā sveicināja māc. Fr. Endreiss („vienas ciešanas mūs saista"). Pēc nodziedātajām himnām, kurām klavieŗu pavadījumus spēlēja Daira Kalnāja, svētku runu teica Kārlis Dzirkalis no Čikāgas. Viņš savā stāstījumā pieskārās tematam „Latviešu tautas sūtība". Akta otrā daļā deklamēja V. Ritums un L. Andersons, koncerta daļā dziedāja koris „Dziesmu Vairogs" dirig. A. Kalnāja vadībā. 18. novembŗa atcerei veltītie dievkalpojumi notika abās draudzēs tieši 18. nov. vakarā. Latviešu skola Latviju pieminēja 21. novembrī.

● Jaunatnes kopas gadskārtējā biedru sapulce notika 13. novembrī Latviešu biedrības namā. To atklāja bij. pr-ce J. Grinberga. Nākošam gadam par kopas priekšnieci ievēlēja Bitīti Vinkleri, par vietnieci J. Grinbergu, valdē: V. Ritumu, I. Zenteli, un G. Kaugaru. Revīzijas komisijā: R. Skrupšķeli, K. Zeltkalnu un I. Zadiņu. Sapulce vienojās tūlīt nosūtīt 20 dolaru Minsteres ģimnazijai Vācijā un nākotnē sarīkot kādu speciālu sarīkojumu, atlikumu paredzot ģimnazijas atbalstam. Uz novada kongresu Čikāgā, 21. novembrī, no kopas izraugāmi 18 delegāti. Kopas izdotais rakstu krājums „Tapa", kuŗu rediģē G. Kaugars, turpina arī šogad iznākt, un lai vairāk pie tā saistītu kopas biedrus, sapulce nolēma kopas biedriem 3 numurus piesūtīt bez maksas. Eglītes vakars notiks 19. decembrī Latviešu namā.

● Jelgavas 75. skautu un gaidu vienības vecāku padome 28. novembrī, plkst. 6.30 vakarā Recreation Park telpās rīko vienības 5 gadu pastāvēšanas atcesvētkus. Programmā apbalvojumi, joku luga, un citi skautu un gaidu priekšnesumi. Pēc tam sekos bazārs, rotaļas un deja. Svētkos piedalīsies 3. novada roveru un lielgaidu sagaitas dalībnieki, augstākā skautu vadība kā no latviešu vadītājiem, tā vietējā Kalamazū skautu stāba. Visi laipni ielūgti, arī tie jaunieši, kas nav skautu vai gaidu organizācijas biedri.

● Latviešu skolas eglītes vakars paredzēts 12. decembrī. Bērnu apdāvināšanai vecāki tiek lūgti iemaksāt skolas kasierim A. Kajakam, vai ikvienam skolotājam $1,00 par katru bērnu, kas piedalīsies eglītes vakarā. Iemaksa izdarāma jau līdz 6. decembrim.

B.

KOMŪNISTU DARBĪBA ASV

II

Plāni komūnistu partiju darbībai brīvajās zemēs tiek veidoti Ļeņina Institūtā Maskavā. Minētā iestādē komūnisti ir savākuši ļoti plašus materiālus par visām zemēm, un tur ir arī ļoti plaša bibliotēka. Institūtam savs pastāvīgs darbinieku kadrs, kuŗi pēta apstākļus un novērtē stāvokli un, balstoties uz partijas nosprausto ģenerāllīniju izstrādā instrukcijas komūnistu partiju darbībai citās valstīs. Ļeņina Institūtā periodiski notiek kursi ārzemniekiem. Arī daudzi ASVkomūnisti ir tur bijuši, lai mācītos, kā graut savu valsti.

KOMŪNISTU FRONTES ORGANIZĀCIJAS

Komūnisti ir pratuši savā labā veikli izmantot un iesaistīt savā darbā ļoti daudz cilvēku, kuŗi pat nav komūnisma atbalstītāji. Daudzi, pašiem pilnīgi neapzinoties, ir nokļuvuši komūnisma kalpībā. Ne vien atsevišķas personas, bet pat veselas organizācijas tā ir iekritušas komūnistu tīklos. Komūnisti vispirms mēģina ielavīties organizācijas vadošos amatos un tad pakāpeniski, izmantojot savu ietekmi, sākas organizācijas iesaistīšana par labu komūnistu mērķiem. Komūnisti ir arī no jauna dibinājuši daudzas organizācijas ar iepriekšēju nolūku izmantot parasti kādiem diezgan šauriem mērķiem. Visas organizācijas, kuŗas šādā vai citādā veidā ir nonākušas komūnistu kalpībā, sauc par komūnistu frontes organizācijām. Tās ir ļoti daudz sekmējušas komūnistu darbību, jo viņu vidū ir daudzas ar lieliem materiāliem līdzekļiem un biedru skaitu. Savā laikā viena no lielākām komūnistu frontes organizācijām bija American League Against War and Fascism ar vairāk kā 7,5 milj. biedru.

Ar frontes organizāciju palīdzību komūnisti veic lielu darbu t. s. psicholoģiskā kaŗā. Tie vājina tautas pretošanās spējas komūnismam, izplata tautā nepareizu informāciju, diskreditē savas zemes valdību un cildina Padomju Krievijas iekārtu un sasniegumus. Šim nolūkam tie radījuši veselu seriju dažāda nosaukuma frontes organizācijas: American Peace Appeal, American Youth Peace Crusade, American Peace Appeal, American Youth Peace Crusade u. t. t. Lai piekļūtu tuvāk un iefiltrētos, ir dibinātas daudzas speciālas organizācijas, kā piem., American Youth for Democracy (lai ievilinātu jaunatni); National Lawyers Guild) (lai iespiestos juristu saimē); Methodist Federation for Social Action (lai iefiltrētos baznīcā); American Jewish Labor Council; National Negro Labor Council (lai kultivētu rašu naidu).

Vesela serija frontes organizāciju ir strādājusi, lai aizstāvētu iekritušos komūnistus.

Komūnistu darbinieku sagatavošanai dibinātas speciālas skolas ar ļoti skanīgiem nosaukumiem, kā, piem., Ābrama Linkolna skola Čikāgā; Džefersona zinātņu skola Ņujorkā u. c.

Kā frontes organizācijas ieskatāmas arī dažas politiskās partijas, kā, piem., American Labor Party, Progressive Party.

Parasti pēc organizācijas nosaukuma nevar spriest, vai tā ir vai nav komūnistu organizācija, kādēļ tajās iestājas daudzi nekomūnisti. Daudzas no minētām organizācijām kalpo ļoti šauriem mērķiem, kā piem., daudzās miera organizācijas, kādēļ tām savu atbalstu neliedz cilvēki, kuŗi gan vispār neatzīst komūnistisko mācību, bet gatavi atbalstīt piem., miera propagandu, kāda apcietinātā atbrīvošanu, sarkanās Ķīnas uzņemšanu AN, u. t. t.

Organizācijās, nākot saskarē ar daudz cilvēkiem, komūnistiem lielas iespējas ievākt informāciju, kas interesē Padomju zemes. Tāpat šo izdevību tie arī izmanto, lai vervētu jaunus partijas biedrus, jo iestājoties un darbojoties līdz komūnistu frontes organizācijā, ikviens ir arī parādījis zināmas simpatijas komūnistiskai kustībai.

Komūnisti savu aci metuši arī uz daudziem šajā zemē esošiem fondiem. ASV kopš daudziem gadiem jau pastāv bagātu cilvēku, lielo firmu un rūpniecības sabiedrību nodibināti fondi, kuŗu rīcībā lielas summas, kas novēlētas kādiem noteiktiem mērķiem. Komūnistiem ir izdevies ielavīties arī dažu fondu pārvaldēs, un tā līdzekļu sadalē šo to arī sev ieguvuši. Tā, piem., Fordu radītam lielajam Ford Foundation radusies tik slikta slava, ka neviens no Forda ģimenes pēctečiem negrib darboties līdz fonda pārvaldē.

KOMŪNISTU IETEKME PRESĒ, FILMĀ, TELEVĪZIJĀ UN RADIO

Mērķa sasniegšanai komūnisti vienmēr centušies iespiesties grāmatrūpniecībā, presē, televīzijas un radio sabiedrībās, filmrūpniecībā, grāmatu tirdzniecībā, publiskās bibliotēkās un līdzīgos pasākumos. Viņu centieni nav bijuši velti. Pretkomūnistisko grāmatu autori (tādu nav daudz) sūdzas, ka grūti atrast grāmatas izdevēju, veikalu grāmatu plauktos bieži vien redz vairāk komūnistisko nekā pretkomūnistisko grāmatu. Tāda pati parādība vērojama daudzās publiskās bibliotēkās. Daudzkārt nekomūnistiskos laikrakstos un žurnālos iespiež rakstus, kuŗu saturs kalpo komūnismam. Dažreiz šādu rakstu autori to dara, nezinot, bet ļoti bieži tie ir komūnistu ielikteņi un strādā ļoti plānveidīgi. Filmrūpniecībā komūnisti cenšas iegūt līdzrunāšanu pie sižetu izvēles un tekstu sagatavošanā. Kaŗa laikā komūnistiem Holivūdā bija ļoti stipras pozicijas un daudz līdzskrējēju.

Filmu saturs daudzreiz tik veikli uzbūvēts, ka skatītājs pat nepamana, kādu indi tam pasniedz. (Tāpat kā savā laikā Vilis Lācis ar Zvejnieka dēlu).

Veikli izmantojot visus propagandas līdzekļus, komūnisti ir panākuši milzīgus ieguvumus. Ja 2. pasaules kaŗš sākās un beidzās tā, kā mēs visi to labi zinām, tad vispirms tas ir ASV nopelns, un kā ASV valdība, tā arī attiecīgās aprindas nevarētu gluži tā rīkoties, ja tauta — sabiedriskā doma nebūtu noskaņota par labu komūnismam; ja tā gadiem un dien dienā nebūtu barota ar melu propagandu. 1943. gadā kāds sabiedriskās domas pētīšanas institūts ir izdarījis aptauju pie daudzu iestāžu un uzņēmumu vadošajiem darbiniekiem un konstatējis, ka apm. puse no tiem tic un ir pārliecināti, ka pēc kaŗa Padomju Krievija necentīsies nodibināt komūnistisko diktātūru citās valstīs. Lielie žurnāli, kā piem., LOOK, LIFE, arī tajā laikā rakstīja, ka Staļins, tāpat kā ASV, vēloties tikai drošību un mieru. Bez Padomju Krievijas un ASV sadarbības neesot iespējams stabils miers pasaulē. (To pašu tagad atkārto). Prezidents Rūzvelts, pēc tikšanās ar Staļinu, teica, ka viņš ar to varot labāk saprasties nekā ar saviem ģenerāļiem.

Grāmatu, presi, filmu un televīziju komūnisti cenšas izmantot arī citā veidā — lai grautu tautas morāli un tās nacionālo pretestību. Šajā frontē komūnisti ļoti labi sadarbojas ar internacionāliem cionistiem. Vai gan vēl kādā citā zemē iespiež tik daudz sēnalu un pornografijas kā šeit, un kur vēl citur tik labi noorganizēta kaitīgās literātūras izplatīšana kā šeit?! Pie televīzijas aparāta ikviens amerikānis caurmērā pavadot vairāk kā 20 stundu nedēļā, bet cik no visa tā, ko no agra rīta līdz vēlai naktij redz uz televīzijas aparāta skrīna, sev labu var gūt skatītājs?

P. G.

Turpinājumā:

a) Kā komūnisti ietekmēja valdību.

b) Komūnistu darbība strādnieku organizācijās.

3) Komūnistu iefiltrēšanās baznīcā.

M O N T R E Ā L Ā
Europe Stationary
1980 St. Catherine W.,
d a b ū j a m i
LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķi numuri

CEĻA VĀRDI

Cēlākais līdzeklis pret netaisnībām ir tās aizmirst. Holls

☆

Ja tu taisi plānu vienam gadam, audzē rīsus; ja desmit gadiem — stādi kokus; ja simt gadiem — audzini cilvēkus Konfūcijs.

☆

Ne mūsu mainīgie apstākļi, bet mūsu nenoteiktās vēlmes laupa mums mieru.

☆

Tā ir mūsu pašu vaina, ja mūs nomāc pienākumi vai grūtības, vai dzīves bēdas. A. Meklarens.

☆

Patmīlīgā sirds pelna sāpes, ko tā izjūt. E. Jangs.

Jānis Cīrulis

DĒKAINIS

NO ATMIŅU KRĀJUMA „MŪZIKANTA PIEZĪMES"

II

Pirmajās dienās šajā greznībā jutos dikti neērti un neierasti. Staigāju uz pirkstgaliem, bet arī tad uz gludā parketa paslīdēja kāja, vai aizķērās aiz tepiķa. Kautrējos arī spēlēt un ķēros pie vijoles tikai tad, kad neviena nebija mājās. Tad vecā aukle nāca brīnīties, kā es ķerstos ar pirkstiem pa stīgām un dažkārt lūdza uzspēlēt kādu krievu dziesmiņu. Viņai par prieku uz visām četrām uzrāvu Kamārinskaju, un veciņa, kas kādreiz auklējusi pašu saimnieci, jestri iecirta rokas sānos un gorījās kā dancī, iesaukdamās: „Ech, kungs, būtu es jaunāka!" Viņa allaž sagatavoja un ienesa man patvāri, savu no agrākajiem labumiem pataupīto cukurgraudiņu un mēs kopīgi dzērām tēju pa krieviskam — no šķīvīšiem. Vecam cilvēkam gribējās parunāties un izkratīt sirdi. Viņa daudz stāstīja par saviem labajiem kungiem, viņu turību, viesībām un skaisto Dieva svētīto dzīvi, kurai nu pienākušas beigas, jo Antikrists tagad staigājot apkārt ar uguni un zobenu, kā tas svētajos rakstos paredzēts. Bija jauki paklausīties, jo viņas tautiskā valoda ritēja kā spolite.

Šelagovski ar savu klātieni tomēr mani daudz netraucēja, jo gandrīz ik pārdienām braukāja uz Somiju, kur viņiem piederēja muiža, aizvezdami uz turieni visu vērtīgāko un atstādami dzīvoklī tikai mēbeles. Beidzot Fjodors Aleksandrovičs paziņoja, ka aizbrauc uz Somiju pavisam, jo Pēterpilī baidoties par savu drošību. Iebraukšot tikai retumis. Lai tad nu es paliekot par saimnieku, un aukle, cik nu spēdama, mani aprūpēšot. Vai man neesot pāris labu draugu vai vairāk, kas gribētu izmantot viņa dzīvokļa ērtības, jo varot gadīties, ka ieliek kādu biedru no ielas. Lai ņemot latviešus — saviem tautas brāļiem viņš vairs neuzticoties. Nekādu maksu neņemšot, jo kerenku un domes rubļu pašam esot pietiekami.

Tūliņ ziņoju Ernestam, un tas ar Reini pēc stundas bija klāt, pagalam pārsteigti par krievu lielmaņa laipnību. Valodās un uzvedībā abi vecajam kungam atstāja labu iespaidu un lieta bija nokārtota. Katrs saņēma savu istabu un, kā Ernests smējās, visi trīs Valmieras puikas esot ienākuši augstākā sabiedrībā; nez' vai bez revolūcijas tas būtu izdevies.

Dzīvojām kā brāļi. Kopīgi dalījām Latvijas rudzu maizi,kumpi un kaņepju sieru. Cītīgi strādājām katrs savā kambarī un viss likās labi, kamēr vēderam tika sava tiesa un istabā nesala pirksti .Bet drīz vien apsīka siltums, un, vāciešiem ieņemot Vidzemi, arī maizes rieciens kļuva arvien plānāks, un beidzot arī tā vairs nebija. Par dažiem rubļiem ēdnīcā varēja gan dabūt paprāvu zirggaļas kotleti ar žāvētām kartupeļu mizām, Vasiļsalas tirdziņā — ja laimējās — nopirkt kaltētu voblu, bet mums ar Ernestu arī šo rubļu palika arvien mazāk un izsīka pavisam. Mazais Bērziņš gan bija labā vietā, labi pelnīdams un vienmēr bija gatavs izpalīdzēt, bet kā tu aizņemsies, ja nezini, kad varēsi atdot. Pamazām sāku pārdot pa apģērba gabalam, šķīros ar žēlabām no iesvētīšanas dienas dāvanas — sava pulksteņa un beidzot paliku ar vienām biksēm un zaldāta blūzi, bet tas viss bija kā ūdens sietā — labi ja pietika papirosiem. Izstaigājāmies pa dažādām iestādēm darbu meklēdami, bet vietu nebija un ja bija, prasīja partijas kartīti.

Protams par kārtīgām studijām šādos apstākļos nebija ko domāt, un Pēterpilī pavadītais laiks manam instrumentam nekādu ieguvumu nedeva. Gan citādā ziņā mantoju. Vakaros jo bieži sēdējām aukstā operā vai teātrī. Reinis parasti izmaksāja, Ernests zināja visas sānu durvis, kā pa zaķi iekļūt Tautas namā, vai burzmā ar veikli viltotu biļetes talonu iespiesties Mūzikālās drāmas pašos augstākajos balkonos. Viņam netrūka arī dažas noderīgas pazīšanās, un ar tām ietikām par statistiem Tautas nama operā tieši Šaļāpina viesizrāžu laikā. Viņa izrādēm beidzoties, izbeidzām arī savus statista pienākumus, jo nekādu dienišķo maizi te nopelnīt nevarēja. Sajožu ciešāk savu vecā zaldāta jostu un klusībā cerēju uz Dieva žēlastību. Dieviņš gan dīvainā kārtā kā glābēju šoreiz bija atsūtījis boļševiku!

(Turpinājums sekos)

KUBA MEKLĒ PADOMIJAS TIRGU

KUBAS GAISA SPĒKI GATAVOJAS IEPIRKT LIDMAŠĪNAS ČECHOSLOVAKIJĀ.

Vašingtonā. Padomju Savienības propaganda par Sav. Valstu saimniecisko blokādi pret Kubu var novest pie pēdējās liela mēroga tirdzniecības līguma ar Maskavu. Sagaida, ka par šo jautājumu, apmēram 200 miljonu dolaru robežās, runās Kubas pārstāvji ar Padomju Savienības ministru prezidenta vietnieku Mikojanu, kad pēdējais apmeklēs saimniecības izstādi Meksikas pilsētā.

Par tālākiem Kubas darījumiem ar komūnistu bloka valstīm ziņo no Čechoslovakijas, kur ieradies kāds Kastro gaisa spēku pārstāvis, lai ievāktu informāciju par čechu lidmašīnu eventuāliem pirkumiem. Anglija vēl vienmēr nav izšķīrusies, vai pārdot vai nepārdot savus strūklznīcinātājus Kubas valdībai. Vašingtona angļus no tā mēģina atturēt, baidoties, ka tas sāktu bruņošanās sacensību Karaibu jūras apkārtnē. Tagad tomēr redzams, ka Anglijas valdības izšķiršanās šai ziņā nebūs noteicošā: ja Kastro iecerētās lidmašīnas nedabūs no Rietumiem, viņš tās dabūs no Austrumiem.

Nenokavējiet Ziemassvētku dāvanu saiņu nosūtīšanu piederīgajiem uz Latviju.

Pasūtinājumus pieņem līdz 30. novembrim.

DV GRĀMATNĪCAS — SAINĪŠU NODAĻA,

123 Huron St., Toronto. 2 - B, Ont. Informācijai zvaniet EM 8-0792.

Miķelis Pūris

VILĀNS

FRAGMENTS NO GRĀMATAS „MANI ZIRGI TRIMDĀ" MANUSKRIPTA

IV

Grūtāk jau bija viņu dabūt rokā aplokā. Vispirms ievedu par paradumu, ka uz aploku spainī nesu vai nu auzas vai ūdeni. Bet, it kā viltību nojauzdams, viņš spainim tuvojās tik neuzticīgi kā lapsa ēsmai, aiz kuras sagaidāms slazds. Viņš ēda auzas vai dzēra ūdeni ar pieglauztām ausīm, pastāvīgi uz mani glūnēdams, novērodams katru manu kustību. Šādās reizēs Viļāna acīs negribēju izturēties kā blēdis, kas viņa iekeršanai pielieto viltību. Zirgā taisnības un goda prāta sajūtas ir attīstītākas, nekā to cilvēks parasti saprot. Nedz ar glaimiem, nedz ar viltu, nedz kailu varu vien ir iegūstama zirga uzticība un pieķeršanās cilvēkam. Arī starp cilvēku un viņa zirgu īstā mīlestība nav iespējama bez patiesas cieņas. Zirgs saprot ātrāk nekā cilvēks, kas ir un kas nav domāts godīgi. Un apkaunotam tad ir jāatzīstas, ka, lai nokļūtu pie mērķa, esi pielietojis pazemojošus līdzekļus.

Tas bija pacietības un iecietības pilns laiks, kurā mēģināju Viļānam palīdzēt nonākt pie pārliecības, ka mūsu attiecības nebazējas uz kailu varu vai viltību, bet gan uz goda prātu, savstarpēju respektu un — ja iespējams — **uz mīlestību.**

Tikai tad, kad Viļāns bija apkalts, varēja sākties ne tikai viņa treniņš, bet arī nopietnāka mūsu sapazīšanās. No zirga izmantošanas veidiem jāšana ir vispiemērotākā saaugšanai ar zirgu. Braucējam ar zirgu nav tieša, ķermeniska kontakta, kāds tas ir jātniekam. Jāšana, jo sevišķi sacīkšu jāšana, ir nepārtraukta sazināšanās starp jātnieku un viņa zirgu, mēma saruna katrā kustību fazē. Jo grūtāki uzdevumi veicami, jo lielāka, izkoptāka savstarpējā sazināšanās ir nepieciešama. Kopīgu uzdevumu veikšana tos saaudzē par vienību, kurai ir četras kājas, divas sirdis un viens saprāts.

Ja braucamo zirgu sāk pielietot jāšanā, tad tas no zirga prasa viņa kustību un ķermeņa stāvokļa pārveidošanu. Ja agrāk spēks un ķermeņa stāvoklis kustībās tika pakārtots smaguma vilkšanai, tad tagad tam vajadzēja piemēroties jātnieka nešanai. Kamēr rikšotājiem galva parasti tiek atsieta uz augšu, lai atvieglinātu priekškāju darbību, tad turpretim jātnieks no sava zirga kakla prasa, lai tas nelīdzenā apvidū katrā kustības fazē spētu ieturēt līdzsvaru, un tādā gadījumā tas ir savā stāvoklī mainīgs, skatoties pēc apdus. Kamēr vilkšanā zirgam pakaļkājas stiepjas atpakaļ, tikmēr, smagumu nesot, tās tam darbojas vairāk zem vēdera.

Šinī pārejas laikā apmierinājos ar Viļāna izjāšanu apvidū. Vispirms man viņu vajadzēja pieradināt pie kaut cik racionālas lēkšošanas. Kad viņš bija sapratis, ka kustēties uz priekšu drīkst ne tikai rikšos, bet ka ir atļauts iztrakoties arī lēkšos, tad stundas Viļāna mugurā pagāja kā spārnotas. Salīdzinot ar citiem zirgiem viņam bija lauvas sirds. Bailes vai šaubīšanos viņš nepazina. Sava temperamenta un spēka pārpilnībā, savas enerģijas izvirdumā, savienotā ar gribas pašnoteikšanos, — viņš bija patvaldīgs, lepns, katra vājuma nicinātājs.

Bieži jau ar saules lēkta pirmajiem stariem mēs bijām sviedros. Slaidos, enerģiskos lēkšos mēs devāmies pāri laukiem un pļavām, gaiši pierasojušā, saulē mirdzošajā zālē atstādami tumšu pēdu svītru; cauri putnu dziesmu pielījušai, svaigās rīta smaržas pilnajai meža jaunaudzei, pa klusām meža tekām, starp paparžu puduriem un brūklenājiem. Meža pamalē uz kāda paugura mēs parasti mazliet pieturējām. Viss Viļāna paskats likās it kā apliecinām: tas bija varens drāziens, ko mēs abi nupat pabeidzām!

Manā pierē rasoja sviedru lāses, nāsis dziļi ievilka svaigo smaržu pilno gaisu, acis priekā slīdēja pāri saulē mirdzošajiem, dzelteniem ezeriem līdzīgajiem labības laukiem, tālumā kūpošajiem māju skursteņiem, līdz skats, pie horizonta nonācis, mēģināja tam pāri lēkt. Viļāns kūpēja, tā iesāni spēcīgi cilājās pret maniem zābakiem, iemutes dzelži putoja. Varens, enerģijas pārpilns, ar augsti izslietu galvu, plaši izplestām acīm, viņš kā sastindzis lūkojās tālumā.

Un tad atkal tālāk! Garām kūpošajiem rudzu laukiem, cauri mežu puduriem, pāri pakalniem, pāri ielejām.

Tās bija brīnišķīgas rīta stundas. Manas ilgas un sapņi atdzīvojās kā zēna gados, prieks un dziļa apmierinātība apņēma visu manu domu pasauli. Tā sauktais civilizācijas laikmeta cilvēks nomirst jau ar trīsdesmit gadiem un tiek aprakts ar piecdesmit vai sešdesmit. Jātnieks, kas prieku atradis šāda zirga mugurā, dzīvo visu savu mūžu.

Tā pagāja nedēļas un mēneši, un mana sadraudzēšanās ar Viļānu notika palēnām, kā jau ar pašapzinīgu, lepnu raksturu tas citādi arī nav domājams. Viņš atkārtoti pārbaudīja — pat novedot mani dzīvības briesmās —, vai es vispār esmu viņa simpatiju vērts. Kailu varu, netaisnību un neuzmanību, bet tāpat arī vājumu, nenosvērtību un sentimentālitāti viņš nevarēja paciest.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

27. nov. Laviešu saimniecisko darbinieku apvienības biedru vakars — 198. Osler ielā.
28. novembrī „7 vecmeitas" izrāde Ontario mūzeja teātrī, 100 Queens Park.
28. novembrī Sv. Jāņa draudzes Ziemassvētku tirdziņš.
28. novembrī, 198 Osler ielā — Diždanča gadskārtējais tējas vakars.
29. novembrsī, no pl. 3—10 Sv. Andreja b-cas zālē Latviešu kultūras mantu skate; pl. 5 māc. A. Čopa referāts ar Marisa Vētras korreferātu.
3. decembrī — Koncertapvienības sarīkojumā prof. A. Teichmaņa koncerts.
5. decembrī — Kolumbus zālē Latvijas Kaŗa skolas 40 gadu atcere latviešu virsnieku saimei un viņu viesiem.
12. decembrī — TSKK tējas vakars Royal Curling klubā.
13. decembrī — DV namā V. Skudras priekšlasījumu cikla 2. lekcija par dzīvi un mākslu.
15. decembrī, pl. 8,15 Sv. Andreja baznīcas zālē M. Vētras studijas solistu vakars.
19. decembrī — bērnu eglītes un biedru vakars DV namā. DV Toronto nodaļa.
20. decembrī — Walmer Rd., baptistu baznīcā, Latviešu baptistu draudzes koŗa Ziemassvētku koncerts.
21. decembrī — Tradicionālais eglītes vakars Centrālā YMCA'ā. Latviešu YMCA un Lāpa. Jaunatnes koncerts Sv. Andreja baznīcas zālē, 1960. g. 10. janvārī.
23. janvārī Preses balle Palace Pier zālē.
6. februārī Masku balle Palace Pier telpās, DV Toronto nod.
18. februārī V. Ruševica koncerts Unitarian Church zālē, Koncertapvienības sarīkojumā.

TLB SESTDIENAS SKOLAS SARĪKOJUMI

3. janvārī 1960. g. Ziemassvētku eglīte.
13. februārī Ūsiņa nakts (skolai par labu).
1. maijā Ģimenes diena.
5. jūnijā skolas darba nobeigu-ma un izlaiduma akts.

LONDONĀ, ONT.

Trešdien, 2. decembrī — prof. A. Teichmaņa koncerts.
Svētdien, 6. decembrī — Svinīgs ev. - lut. dievkalpojums ar mācītāja J. Prauliņa ievešanu draudzē.

HAMILTONĀ

26. nov. — 6. dec. Grāmatu nedēļa un Ziemassvētku tirdziņš, 47 Forest Ave.
29. novembrī prof. Dr. P. Ķiķaukas priekšlasījums „Homēra Odiseja", 47 Forest Ave.
29. nov. — 6. dec. Grāmatu nedēļa un Ziemassvētku tirdziņš, 47 Forest Ave.
5. decembrī Ziemassvētku tirdziņš, baznīcas pagrabā.
16. janvārī Veco un jauno laiku deju vakars, Rainbow zālē.
13. februārī Karnevāls Pigbrīdžā.
20. februārī prāv. A. Skrodeļa referāts, 47 Forest Ave.
26. martā Mūzikāli - literārs vakars, 47 Forest Ave.
7. maijā HLB lielās loterijas izloze un balle, Rainbow zālē.

ST. KATARINĒS

28. novembrī — Atlanta klubā — Vanadžu kopas gadskārtējais sarīkojums „Vakars Ziemassvētku ieskaņai".
31. decembrī — Beacon Motor Hotel — Vanadžu kopas Jaungada sagaidīšanas balle.

Trimdinieku pārdomām

MŪSU SKOLU PROBLĒMAS RIETUMVĀCIJĀ

II

Kā zibens no skaidrām debesīm Rietumvācijas latviešus pārsteidza Modra Lorberga raksts laikrakstā „Latvija Amerikā" š. g. 31. oktobra numurā par mūsu skolu problēmām Rietumvācijā. Tas ne tikai pārsteidza, bet arī satrauca visu latviešu saimi, jo autors prasa mūsu vienīgās trimdas pamatskolas un ģimnazijas likvidēšanu. Šī doma par sevi biedē katru nacionāli domājošu latvieti, bet ja to ceļ priekšā apzinīgs latvietis un pūlas pamatot, ka mūsu vienīgai gaismas pilij vairs nav eksistences tiesību, tad tiešām kaut kur kaut kas vairs nav kārtībā. Mūsu tautas un katra atsevišķā nacionālās intereses prasa latviešu bērniem pēc iespējas pilnīgu latviskā gara un kultūras izglītību. Kā tas savienojams ar Lorberga aicinājumu latviešu sabiedrībai?

Grūti iedomāties, ko bīstamāku mēs varētu apzinīgi izdarīt tautai, atskaitot labprātīgu skolu likvidēšanu. Vācijas valdība un atsevišķu zemju valdības atbalsta mūsu nacionālos skolu centienus, bet mēs paši mūsu ērtības labad dažā tumšā brīdī gribam mest visu pār bortu. Kā tas attaisnojams? To taču tikai vēlas mūsu tautas iznīcinātāji! Ko par šādām domām teiktu mūsu nacionālās atmodas darbinieki un pirmo latvisko skolu dibinātāji? Kas šeit mums kļūst „nepanesams", to viņi nemaz nesaprastu, jo viņi atdeva visu latvisku skolu uzturēšanai. Kur slēpjas mūsu situācijas ļaunuma iedīglis, ka gribam paši sevi iznīcināt?

Autors sava raksta sākumā ar lepnumu (?) konstatē, „ka Rietumvācija vēl arvien pastāv vienīgā latviešu pamatskola un ģimnazija brīvajā pasaulē un ka to ik gadus absolvē vairāki latviešu jaunekļi un jaunavas". Tik tālu teiktais saskan ar patiesību, un mēs visi par to priecājamies, ka katru gadu vismaz ap desmit jauniešu iegūst pilnīgu latviskās skolas izglītību. Šī teikuma otra puse vairs pilnīgi nesaskan ar patiesību, jo nav tā, ka tikai „vecāku rocību iespējās" jaunieši varētu turpināt izglītību. Varētu teikt, ka izglītības turpināšana atrodas jaunieša paša ziņā. Katrs čaklais un trūcīgais students var saņemt vācu valdības stipendiju. Vairāki trūcīgi jaunieši paši brīvdienās pelna naudu un studē.

Arī tālāk autors ar lepnumu konstatē faktu, „ka ik gadus no visām pasaules malām šīs skolas uzturēšanai ienāk prāvi ziedojumi", un ka „tā ir iepriecinoša zīme trimdas sabiedrības atsaucībai mūsu jaunās audzes latviskās izglītības veicināšanā un saglabāšanā." Tiktālu mēs atkal visi priecājamies kopā ar autoru. Tāpat tālāk mēs pieņemam zināšanai bēdīgo ziņu, ka pēdējā laikā latviešu papildskolu un to skolēnu skaits strauji samazinājies. Un šeit autoram daļēji taisnība, „ka latviešu jaunā audze, trūkstot uz vietām latviskās pamatizglītības iespējām, pamazām atsvešinās no latviešu valodas." Bet tas nav vienīgais izskaidrojums,

Kas šajā situācijā vainojams? Vai šīs situācijas dēļ likvidēsim mūsu vienīgo pamat- un vidusskolu? Vai tāda rīcība glābtu pārējās papildskolas? Uz to atbildi nezina arī Lorbergs, bet tomēr neizskaidrojamu nolūku dēļ ar nepamatotiem un latviskai misijai neatbilstošiem argumentiem cenšas sagāzt latviešu ģimnazijas pamatus. Parasti gāzt jau ir vieglāk, kā kaut ko uzcelt no jauna. Pasekosim autora tālākajām domām un mēģināsim rast īstu atbildi mūsu situācijā.

Autors aprāda, ka vēl 1957. gadā visā Rietumvācijā darbojušās 28 latviešu papildskolas ar 309 skolēniem, Tātad apmēram 10 skolēnu vienā skolā. Saprotams, ka šādu mazu saliņu uzturēšana daudz grūtāka, un tās bez bērnu vecāku atbalsta iznīkst. Lorbergs nekur nav minējis bērnu vecāku lomu šo skolu uzturēšanā. Ja mēs paskatāmies aizjūras zemēs, tad redzam, ka tur darbojas mūsu papildskolas itin veikmsīgi, un arī paši vecāki un organizācijas pieliek savu roku skolu uzturēšanā. Taču daļa papildskolu saņem arī tagad Vācijas valdības atbalstu. Protams, tas nav daudz skolu sekmīgai darbībai ideālā izpratnē. Šeit nepieciešams arī bērnu vecāku atbalsts. Un šodien taču liela daļa vecāku var atbalstīt savus bērnus, t. i. varētu atbalstīt mūsu papildskolas kaut vai daļēji. Atcerēsimies mūsu vecāku rūpes, kad tie bērnu ar uztura kulīti pār plecu sūtīja uz tālajām pilsētu skolām! Dažreiz vecāki kulītē ielika pēdējo labāko savam bērnam, un paši mājās ēda kartupeļus, sālī mērcēdami. Vai šodien mēs esam gatavi uzņemties tādu upuri? — tikai retais to dara!

Lorbergs jautā, kādēļ latvieši nesūta savus bērnu uz Minsteri skolā? Kā galveno iemeslu viņš nostāda, ka vecāki savus bērnus negrib atraut ģimenes audzināšanai, un, otrkārt, ka latviešu ģimnazijas beigšana būtu šķērslis tālākā studiju un aroda izvēlē. Zināms, pirmais apstāklis ir grūta izšķiršanās, jo vismaz pamatskolas gados bērna audzināšanai ģimenē neaizstājama vērtība, un tas jāatstāj vecāku ziņā. Turpretī ģimnazista gados ģimenes audzināšana vairs nav tik nepieciešama. Bez tam pie Minsteres ģimnazijas pastāv internāts audzinātāju uzraudzībā, kur jaunieši atrod labu patvērumu. Otrs Lorberga secinājums tomēr nav tik nežēlīgs, jo studijas turpina visi tie latviešu ģimnazijas absolventi, kas paši to vēlas. Ar latviešu ģimnazijas gatavības apliecību var studēt visās universitātēs, izņemot dažas techniskās augstskolas. Nekādā ziņā ģimnazijas beigšana nevar iespaidot pārējo arodu izvēli. Kas attiecas uz uzņemšanas pārbaudījumiem universitātēs, tad dažās tādi nemaz nav jāliek, vienīgi jāaprunājas, vai varēs sekot līdzi studijām, un to rāda studiju sekmes pirmajā semestrī.

Tātad — nav nekāda pamata atraut bērnu latviešu ģimnazijai vienīgi dažas bērna un vecāku ērtības labad, jo latviešu ģimnaziju beigušie turpina studijas ar labām sekmēm. Un ja nu bērnu nedomā laist studēt, tad bērnam jādod vismaz latviskās skolas izglītība, jo tie jaunieši, kas sāk mācīties kādu arodu, pamatoti visvairāk apdraudēti vācu vidē. Tātad — jau no šī viedokļa latviešu ģimnazija nav nemaz aizstājama. Savu arodu viņi iemācīsies bez vācu vidusskolas. Mazās neregulārās latviešu papildskolas te neko daudz nevar palīdzēt.

Lorbergs mēģina iestāstīt, ka Minsteres ģimnazijā „pulcējas tikai tie, kam tuvuma dēļ tas ir ērti"; taču patiesībā tikai desmitā daļa ir vietējo skolēnu, kuŗu vecāki dzīvo Minsterē. Un tā ka latviešu pamatskolā un ģimnazijā vēl kopā tuvu pie simts audzēkņu, tad tā ir neaizstājams izglītības faktors mūsu trimdas sabiedrībā. Aplam ir teikt, ka „latviešu pamatskolai un ģimnazijai ir vairāk simboliska propagandas nozīme." Liekas, šo vārdu autors neiedomājas latviskās skolas psicholoģisko lomu latviskā bērnu audzināšanā. Lieki būtu šeit pieskarties latviskai skolai šajā nozīmē, par to daudz rakstījuši mūsu gara darbinieki, bet mēs arvien aizmirstam šo svarīgo latviešu skolas uzdevumu svešumā.

Lorbergs jautā: „Vai drīkstam tīšu prātu atņemt latviskās pamatizglītības iespējas simtiem latviešu bērnu tikai vienas latviešu pamatskolas un ģimnazijas dēļ?"

Šis jautājums būtu spēkā tikai tad, ja visās pārējās skolās būtu līdzīgs audzēkņu skaits, bet tā kā pārējās skolās audzēkņu skaits ir starp 5 — 15, tad tas kļūst neloģisks. Minsterē tomēr mācās ievērojama daļa mūsu jaunatnes, gūstot nopietnu latvisku izglītību. Šo skolu ar piedzīvojušiem audzinātājiem taču nekādi nevar salīdzināt ar papildskolu darbību dažos gadījumos. Protams, katra papildskola ir svarīga mūsu situācijā, bet būtu neprāts iznīcināt šo labi nostādīto audzināšanas iestādi vienīgi sīko papildskolu atbalstīšanai, pie tam ar to nav dota garantija, ka tās pastāvēs. Visas skolas mēs nevarēsim uzturēt pilnīgi ar tautiešu atbalstu. Mums jāsaka paldies aizjūŗas zemju tautiešiem par viņu atbalstu mūsu vienīgai gaismas pilij Minsterē. Arī viņiem nauda nekrīt no gaisa. Un tāpēc pašiem bērnu vecākiem un organizācijām Vācijā vairāk jādomā par latviešu papildskolu uzturēšanu. Katrs darbam spējīgais Vācijā šodien var dabūt darbu, ja tikai grib strādāt. Tā tas ir arī Amerikā, bet viņi uztur savas skolas un grib, kaut simboliski, uzturēt arī mūsu vienīgo pilntiesīgo ģimnaziju. Tāpēc Lorberga teiktajam, „ka mazumu ceļot, tiek gremdēts lielums", nav pamatojuma.

Un ja nu Lorbergs grib palikt pie sava ieskata, ka latviešu skolām Minsterē „vairāk simboliska propagandas nozīme", tad tam mēs vēl varam pievienoties un to papildināt: tā ir simbols latviešu alkām pēc gaismas. Bet ja latviešu intelliģence pati grib sākt šo skolu noārdīt vienīgi oportūnisma dēļ, tad tiešām jājautā: vai apzināmies mūsu latvieša misijas atbildību? Mēs taču zinām, kam šī skola ir dadzis acīs, kas grib mūs iznīcināt! Mēs taču zinām, kas par to priecāsies! Vai kļūsim arī paši savas tautas kapračī?!

Mums pietiek jau ar šo Lorberga rakstu domu izmaiņai. Kā šis noārdīšanas darbs būsu labāk veicams, ko L. grib sniegt nākošā numurā, paliks neatbildēts.

A. Spoģis.

TORONTO LATVIEŠU BIEDRĪBAS DRĀMATISKAIS ANSAMBLIS

SESTDIEN, 28. NOVEMBRĪ, PLKST. 8-os VAKARĀ, THE ROYAL ONTARIO MUSEUM TEĀTRĪ, 100 QUEENS' PARK, TORONTO, UZVEDĪS

TIJAS BANGAS KOMĒDIJU

SEPTIŅAS VECMEITAS

Režisors JURIS JURŠEVSKIS

dekorātors VALDIS VARE.

Ieejas kartes iepriekšpārdošanā LOTUS puķu veikalā.

KAS NOTIKTU . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

Nav svarīgi vārdos apliecināt draudzību, aukstā kaŗa izbeigšanu un miermīlīgu koeksistenci. Īstā problēma ir, kā izbeigt auksto kaŗu, lai reizē arī nodrošinātu Ungārijas, Laosas, Korejas, Burmas un citu valstu nākotni. Kā atdot brīvību valstīm, kam tā laupīta ar varu; kā apvienot Vāciju u. t. t. „Aukstais kaŗš" izbeigsies pats no sevis, ja būs likvidēti tā cēloņi.

Chruščevs pieprasa likvidēt armiju, floti, gaisa spēkus; iznīnāt atombumbu un konvenciālo ieroču krājumus; likvidēt ģenerālštābus, aiznaglot kaŗa ministriju durvis u. t. t. Amerikas ceļojumā viņa sauklis bija: „Miers un draudzība". Arī Deivida nometnes komunikē pasvītro, ka **„visi starptautiskie strīdus jautājumi jāizšķiŗ miera ceļā". Kaŗš nav lietojams kā politikas līdzeklis.**

Bet tikko atstājis Amerikas zemi, Chruščevs tūliņ pagriež platei otru pusi, un Pekingā viņš saka:

„Mēs, sociālisti, vienmēr esam noraidījuši iekaŗošanas kaŗus. **Marksisti atzīst tikai vienu kaŗu — atbrīvošanas kaŗu, kur tautas grib atbrīvoties no tiranniem pašu zemēs un nodibināt strādnieku varu. Tikai ar sociālisma nodibināšanu visā pasaulē, varēs novērst kaŗus kā politikas līdzekli starptautisko strīdu atrisināšanā."**

Lai piemetinām vēl pagājušajā vasarā Sasnovicos, Polijā, Chruščeva teikto runu, kur viņš uzsvēra, ka:

„Labākais ceļš kaŗu izbeigšanai ir komūnisma nodibināšana visā pasaulē . . . Šķiru cīņa nepieciešama, jo kapitālisti nekad labprātīgi nepadosies."

Kas tad ir šī „šķiru cīņa", **„atbrīvošana", „strādnieku varas un sociālisma nodibināšana?"** —

Vai tā nav iejaukšanās citu valstu iekšējās lietās? Kā kvalificēt valdību gāšanu ar subversijām, sabotāžām, intrigām un piektās kolonnas darbību citās zemēs?

☆

Brīvā pasaule šodien ir vairāk apdraudēta kā jebkad, un ASV atrodas lielākās briesmās, nekā viņas to apzinās. Kādreiz senie romieši teica: Breves et infausti populi Romani amores — tie, kuŗus romieši apvelta ar lielu sirsnību un vēlē labu, nekad ilgi nedzīvo labklājībā. To pašu varētu teikt par Chruščeva vizīti un „laba vēlējumiem" amerikāņiem, Eizenhaueram un viņa mazbērniem . . .

Arī Baltijas valstu pārstāvjus 1939. g. Maskavā, kad Pad. Savienība pieprasīja militārās bazes, Kremļa varenie apskāva ar tādu pašu laipnību un draudzības un miermīlīgas koeksistences apliecinājumiem. Bet pēc šiem Jūdasa apskāvieniem latvieši, lietuvieši un igauņi ilgi vairs nedzīvoja mierā un labklājībā.

☆

Šo rakstu gribētu beigt ar kādu vecu fābulu. Reiz vecs vīrs noķēris kaimiņa gaili un rāvis ar cirvi pa kaklu, bet netrāpījis. Gailis sācis briesmīgi kliegt, ka vecais neesot viņa saimnieks, un bez tam šis nekādu skādi neesot nodarījis. Bet vecais atbildējis: „Vai tad tu, gailīt, nesaproti joka?" — un nocirtis gailim galvu. („Latgolas Bolss" 534. n-rs, 1959. g.).

Komūnisti jau ne vienam vien „gailim" ir nocirtuši galvu. Bet arvien vēl pasaulē atrodas naīvie, kas tic komūnistu „jokiem".

‚DAINAS' GAVIĻ

Var gaiši smaidīt pēc ... darba.

„Dainas" koŗa 10 gadu darbības atceres koncerts Itona au- ditorijā izvērtās par īstu gaviļu dienu diriģentei Erikai Freima- nei un arī klausītājiem, kas līdz pēdējai vietai pildīja plašo telpu. Toronto latviešu sabiedrī- ba tās bija notikums, ar kuŗu var mēroties vienīgi Dziesmu svētki. Ja Dziesmu svētkos aiz- rauj un valdzina koŗa masa, kur ...

Dainas koŗa diriģente Erika Freimane ar apbalvot... dus. Stāv no kr.: I. Spēlīte, M. Lapiņa, B. Lidu... berga, M. Jankovska. Aizmugurē koŗa pr. A. Butā... kovskis.

Tālivaldis Dangavs

PREZIDENTA IECELŠANA

NOVELE NO CIKLA „STRANDĒJUŠO SALA"

(16. turpinājums)

‚DAINAS' GAVIĻU DIENA

„Dainas" koŗa 10 gadu darbības atceres koncerts Itona auditorijā izvērtās par īstu gaviļu dienu diriģentei Erikai Freimanei un arī klausītājiem, kas līdz pēdējai vietai pildīja plašo telpu. Toronto latviešu sabiedrībā tas bija notikums, ar kuŗu var mēroties vienīgi Dziesmu svētki. Ja Dziesmu svētkos aizrauj un valdzina koŗa masa, kuŗu diriģentam ne vienmēr laimējas pakļaut savai gribai un pilnīgi reālizēt savus un autora nodomus, tad „Dainas" koncertā ar 62 dziedātājiem dzirdējām latvju dziesmu priekšzīmīgā skandējumā. Koŗa balsu grupas līdzsvarotas un saliedētas skanīgā ansamblī, sniedzot varenus forte un liegus pianissimo. Tas ir instruments, ar kuŗu diriģente spēlējas kā patīk, un to izjutām ik dziesmā.

Var gaiši smaidīt pēc labi veikta darba.

Erika Freimane bija izvēlējusies retrospektīvu programmu, ņemot raksturīgāko, kas dziedāts visā koŗa darbības laikā. Bet katra dziesma, lai cik labi tā dziedāta, prasa vienmēr jaunu slīpējumu, un tanī vienmēr var ko jaunu atrast. Tā Jāz. Vītola krāšņie „Saules svētki" šoreiz bija saules un siltuma pielijuši, bet „Mēnestiņš meloja" izteiksmē vizuļot vizuļoja. Tāpat šo rindu autors savus „Lielos vējus" nav dzirdējis labākā atskaņojumā. Vienīgi Melngaiļa „Senatnē" likās kaut kas neizkārtots tempos un koplējumā, bet par to var arī strīdēties. Toties Jāņa Zālīša „Biķeris miroņu salā" zaigoja visā savā mistiskajā krāšņumā.

Programmas pirmajā pusē vēl dzirdējām divus pirmatskaņojumus: Jāņa Kalniņa „Putnu šūpuļdziesmu" un pašas diriģentes komponēto „Viss paiet" (Z. Lazdas). Pēdējā veidota bagātā kontrāpunktiskā technikā, laikmetīgās harmonijās, bet klasiskā trīsdaļīgā formā. Gan liekas, ka patstāvīgā balsu tecēšana ar visai bieži lietotām imitācijām īsti nesaderas ar dzejnieces rāmo un apceres pilno rezignāciju, bet komponiste savu nodomu koncekventi piepilda un īsteno.

Visai iespaidīga ar savu savdabīgo noskaņu un interesanto mūzikālo apstrādājumu ir arī Jāņa Kalniņa dziesma sieviešu korim. Tā, kā zināms, pirms gadiem godalgota kādā CBC dziesmu konkursā.

Programmas otro posmu aizņēma tautas dziesmas, kas no koŗa prasīja ne mazāku technisku gatavību. Krāšņi izskanēja Melngaiļa „Ciruļa vedības" ar solistēm I. Bulmani un A. Gīzi, Jēk. Graubiņa „Dziedātāja līgaviņa" (solists Žanis Zentiņš). Tas pats jāsaka par J. Kalniņa „Div' bajāriem", V. Ozoliņa „Man sajāja trīs tautieši" (oriģināls ar Plūdoņa tekstu), kā arī E. Freimanes humoristisko „Aiz kalniņa dūmi kūpa". Vienīgi A. Ābeles „Es meitiņa kā rozīte" soliste M. Jēkabsone - De Žardēna, kaut ar rozīti rokā, šai dziesmā nebija īstā rozīte. Viņas priekšnesums samākslots, bet koŗa „picikati" bija labi.

De Žardēna īsti nepārliecināja arī Jāz. Mediņa, Alfr. Kalniņa Fr. Bridža solo dziesmās. Tās iespaidīgāk izskanēja viņas patstāvīgā koncertā pagājušā pavasarī. Klavierpavadījumus delikāti spēlēja Marta Tūtere.

Koncertu noslēdza E. Dārziņa spēkpilnās „Lauztās priedes", sasniedzot visa vakara lielisku kulmināciju. Lai par paveikto un dzirdēto visa atzinība dainiešiem un to diriģentei. No slimības gultas cēlusies, viņa ar spieķīti pie rokas kāpa uz estrādes, atgādinot smagi ievainotu pulkvedi, kas neiziet no ierindas, bet ved savus vīrus pretim uzvarai. Erika Freimane uzvarēja arī šoreiz, kā visi garā stiprie, un viņai ar kori visu laiku bija vislabākais kontakts. To sajuta ik dziesmā. Ja tās visas neatkārtoja, kā koris to bija pelnījis, tad tikai tāpēc, ka pateicīgā publika saudzēja meistarieni no liekas piepūles. Toties koncertam beidzoties klausītāji jubilārus sumināja ilgiem aplausiem, un diriģente saņēma rozes nevis puškiem, bet klēpjiem. Tā neviens latviešu diriģents vēl nav appuškots ne te, nedz dzimtenē. Lai vēl ilgus gadus skan „Dainas" skaistais Erikas Freimanes komponētais moto:

„Dziedu, Dievs, Tavam godam un slavai,
Dziedu es dziesmu dzimtenei savai.
Dzimtene mana, tālumā — dzirdi:
Dainojot dodu tev mūžu un sirdi!

J. Cīrulis.

Dainas koŗa diriģente Erika Freimane ar apbalvotajiem koristiem, kas dziedājuši korī 10 gadus. Stāv no kr.: I. Spēlīte, M. Lapiņa, B. Līduma, dir. E. Freimane, N. Zariņa, V. Kronberga, M. Jankovska. Aizmugurē koŗa pr. A. Butāns ar jauno karogu, K. Teniņ un A. Jankovskis. J. Kreiļa uzņ.

Arnolds Apse

UNGĀRU BĒGLIS RIETUMOS

Rūgta būs tev mūžam sveša maizes rika!
— Manā zemē viņai asins garša, draugs. —
Bēdu kalns ik stundu plecos lielāks augs!
— Pātagu man skūpstīt manā zemē lika. —

Kā gan bendēm tevi vajāt neapnika?
— Varens manī rūga taisnīgs spīta raugs. —
Zinu: vergu tauta pustā neizaugs.
Tādēļ dūri pacelt man vā vīram tika! —

Bet vai smilšu laukos kapus skaitīt spēji,
Zini tos, ko tundrā nožņaudz bads un sals?
— Cilvēk, vai tu viņu balsis nedzirdēji? —

Kur ir bezdelīga, kuŗa nenosals
Lidodama, kamēr pūš vēl ziemas vēji?
— Tā, ko pavasari nest sauc Dieva balss! —

JUŖA SOIKĀNA MĀKSLA AMERIKĀ

Jurim Soikānam šūpulis kārts Ludzā, 12. 4. 1920. Viņš absolvējis komercskolu un mācījies Latvijas Mākslas akadēmijā. 1943. g. tieši no skolas sola iesaukts leģionā un kā kaŗa ziņotājs krustām šķērsām izstaigājis austrumu fronti un Latvijas cīņu laukus. Līdztekus saviem tiešiem pienākumiem, viņš arī frontē zīmē un glezno. Jau līdz kaŗa beigām Juris Soikāns paspēj piedalīties vairākās mākslas izstādēs: Prāgā, Budapeštā, Poznaņā un Berlīnē. Bet laikā pēc 2. pasaules kaŗa viņš piedalījies ar saviem darbiem turpat vai pussimts (48) mākslas izstādes — Vācijā, Zviedrijā, Francijā, Italijā u. c.

Ir sena patiesība, ka darbs (arī mākslas laukā), kuŗam kāds nododas ar visu savas sirds degsmi — ceļ augšup un vainago panākumiem šī darba darītāju. Un Soikāns nepārtraukti ir bijis darītājs. Ja tagad viņu mēdz ieskatīt par panākumiem bagātāko latviešu mākslinieku Eiropas kontinentā, tad tas ir liela un neatlaidīga darba rezultāts.

Juris Soikāns ir īsts eiropietis, un viņš paliek uzticīgs Eiropas garam arī tad, kad lielum lielā daļa latviešu mākslinieku dodas uz aizjūras zemēm. Nākdams no kaŗa lauka, viņš grib palikt priekšējās pozicijās arī kultūras laukā. Bet mākslinieka Juŗa Soikāna vārds nav svešs arī Amerikas kontinentā. Kad pirms pāris gadiem Vācijā, Kaizerslauternā iznāca viņa gleznu mape „Zem svešām debesīm ", tad arī ASV un Kanadas latviešu laikrakstu slejās tika pieminēts Juŗa Soikāna vārds un viņa mākslinieciskie sniegumi. Ja toreiz bija prieks lasīt šīs cildinošās atsauksmes un arī iepazīties ar pieminēto gleznu reprodukciju mapi, tad tagad — 14. novembrī — Mineapolē dzīvojošai latviešu kopai bija tā skaistā izdevība iepazīties ar Juri Soikānu kā ar lielisku un virtuozu zīmētāju, koka grebēju un linoleja griezēju. No sava apm. 2000 gab. lielā zīmējumu un griezumu klāsta, mākslinieks nofotografējis 150 gabalu ,izgatavojis diapozitīvus un līdz ar attiecīgiem paskaidrojumiem un referātu par to, kas ir zīmējums, atsūtījis savam draugam, Mineapolē dzīvojošam gleznotājam Arvidam Dronem.

Minētie 150 Juŗa Soikāna zīmējumi, ar kuŗiem iepazināmies 14. novembŗa vakarā Mineapolē, pārstāvēja zīmējumus, kas darināti visdažādākajās zīmējumu technikās: šo zīmējumu pirmajā ciklā parādīti kompoziciju problēmu risinājumi ļoti konstruktīvā veidā. Dabiskās lietu un priekšmetu formas dažkārt te upurētas mākslinieciskų izjūtu akcentēšanai. Manuprāt labākie darbi šajā ciklā bija „Apašu deja", „Solo" un Pīķis trumpā". Šī tušas zīmējumu cikla turpinājumā redzējām dažas lielpilsētas ainas. Tad sekoja darbi ar tematiem no mākslinieku darbnīcas. Tālāk sekoja darbi ar sakrāliem motīviem, un šeit jāatzīmē tādi lieliski darbi kā „Japāņu Madonna" un „Latgales Madonna". Tad sekoja cikls ar dažiem linoleja griezumiem, uzrādot ārkārtīgi izteiksmīgus un vērtīgus darbus, piemēram, Jānis Rainis, Bēgļu meitene, Slimā meitene un Meitenes portrets. Tālāk sekoja daži zīmējumi ar velci un iespiedumkrāsu, no kuŗiem gribētos atzīmēt Jāni Kristītāju un Luciferu.

To darbu ciklā, kas zīmēti ar zīmuli, satricinoši iespaidīgs bija „Ķēnišķīgais gājiens", kuŗā kaŗavīri nes sava kritušā cīņu biedra šķirstu. Tad sekoja daži zīmējumi ar stilizētu, vienkāršotu formu. Par izcilu darbu varam atzīmēt „Kurzemes kapitulācija" (tušas mazgājums).

Turpmākie 8 tušas mazgājumi nosaukti par kompozicijām uz antīko temu. No tušas mazgājumu cikla, kas pēc nožūšanas apstrādāti ar speciālu kasīkli, minami daži ļoti izcili sniegumi, kā „Bēgļu meitene", „Gulošā", „Bērnu teātris". Nākošā ciklā redzējām spalvas un smilgas zīmējumus ar sausas otas modulējumu; te minami divi interesanti Ņinas portreti. Tad sekoja vairāki darbi, kas zīmēti ar smilgu un koka zāriem. No šī cikla jāatzīmē „Pie tramvaja piestātnes" un „Tirgus mamma". Ļoti raksturīgs darbs bija „Šķelmis" otas zīmējums ar cietām gaismēnām. Tad sekoja grupa zīmējumu, kas veltītas dzīvnieku studijām. No spalvas zīmējumu cikla ar sakrāliem motīviem, jāatzīmē „Madonnas galva" un „Vecais pravietis". Pēdējā un skaitliski vislielākā ciklā ietelpa zīmējumi, kas bazēti vienīgi uz līnijām un to ritmu, gaismas un ēnu problēmas atstājot pilnīgi novārtā. Šajā ciklā bez brīnišķiem portretiem redzamas arī vairākas klusās dabas.

Šie 150 diapozitīvos redzētie Juŗa Soikāna zīmējumi parādīja ne vien apbrīnojamu technisku gatavību un varēšanu, bet pauda arī dziļu pārdzīvojumu un dažuviet pat drāmatismu. Tie darināti stingrā pārdomātā kompozicijā. Mākslinieks pats saviem darbiem līdz bija atsūtījis teorētiskus paskaidrojumus. Tos nolasīja M. Rozentāle, līdztekus attēliem uz ekrāna. Daži darbi tika „iekāroti" un pasūtināti jau šīs skates laikā. Šo ļoti interesanto skati noslēdzot, gleznotājs Arvids Drone lūdza aizrādīt:

Ja kāda no mūsu trimdas organizācijām, vai atsevišķa tautiešu grupa vēlētos saņemt mākslinieka Juŗa Soikāna darbu klāsta diapozitīvus apskatei uz ekrāna, tad tie, pret nelielu atlīdzību techniskiem izdevumiem, pieprasāmi Arvidam Dronem, 4952 Oliver Ave., S., Minneapolis 9, Minn., USA.

Edvarts Tūters.

SUDRABA MEDAĻA ED. DZEŅA DARBAM

Gadskārtējā komerciālās mākslas izstādē, ko rīko ik gadus Ņujorkā, izvērtējot labākos veikumus ASV un Kanadas mērogā šai nozarē, lai piešķirtu „Rūpniecības Oskarus", vislabākos panākumus guvušas Kanadas firmas.

5.000 iesniegto darbu starpā, kuŗus skatīja cauri tiesnešu kolēģija, sudraba medaļu izpelnījusies firma „Bomac Artists", kuŗas uzdevumā minēto darbu veicis mākslinieks Ed. Dzenis.

KLMA JAUNDARBU IZSTĀDE TORONTO

Jaundarbu klāsts, ar kuŗu Kanadas latviešu mākslinieku apvienība nākusi klajā Centrālās bibliotēkas telpās, 20 St. George St., Robertsona galerijā, saista skatītāju ar gleznām un skulptūrām.

Katrs autors izstādītajos darbos asāk iezīmē savus īpatnējos vaibstus un meklējumus kompozicijā, sacerē, apdarē, kā arī izkristallizējies jau autoriem raksturīgais stils.

Šī izstāde pierāda, ka latvju mākslinieku radošais un meklējošais gars nav apsīcis, bet gan aug un margo dārdedzes krāšņumā pie mākslas debesīm.

Ar savu glezniecīskās pieredzes bagāto pagātni, jaunu krāsu, formu un stila meklējumus rāda A. Nulītis gleznā **Vakara tema.** Formu un ziedu traktējums ir pārdomāts un ar režģveidīgo priekšfonu rada suģestējošu iespaidu. Jaunas glezniecīskas vērtības ir darbā **Rudens sonāta.** Īpatnējais, kontrastējošais zieda traktējums iezīmē jaunus panākumus A. Nulīša mākslā.

V. Reinholda radošais gars izpaužas viņa droši tvertajos ziedu laukumos. Kontrastaino formu un zieda sabalansēšanā, horizontālo vai vertikālo formu līniju kompozicijās. Darbi **Rīts** un **Dabas skats** (dzeltenā) ir raksturīgi V. Reinholda gleznu raksta iezīmētāji.

Eduards Dzenis saista ar savu gleznu laukumu kompozicijām un virtuozo līniju un formu traktējumiem (**Zirgi**). Pārdomāta un ar mākslas koncepciju darināta glezna **Zvejnieki,** līniju, zieda un formu kompozicijā šis darbs nes jaunas vērtības un ir jauna stila iezīmētājs Ed. Dzeņa radošajā mākslā.

Dainis Miezājs, kas pazīstams ar saviem droši tvertajiem akvareļiem, ir tapis ziedu bagātāks — **Rudens, Purvs.** Dažādas glezniecīskas problēmas un ziedu rotaļas ar technisku veiklību tiek rādītas darbā **Velta,** kas saista ar savu klusināti mistisko noskaņu.

A. Kalniņas glezna **Magones** saista ar veiklų krāsu un formu modulējumu maigā toņu noskaņojumā.

Dekorātīvi vibrējošos zieda laukumos traktē savas gleznas **K. Langenfelds (Buŗas).**

Sava raksturīgā stila turpinātājs ir **J. Zuntaks** gleznā **Ziema.** Portretus izstādījis **Eriks Dzenis.**

Izstādē skatāmi vēl **P. Kārkliņa** un **V. Pāvula** darbi.

Tēlniecībā savu īpati raksturīgo stilu ir izkopis **A. Kopmanis.** Darbā **Putni,** kur traktētas šķautnainās formas, tās ir veikli sabalansētas, tā izceļot iecerēto.

V. Skudra ar apskriteņa formā darinātām **Zivīm** (rieksta kokā) uzrāda formu un materiāla apdares izpratni.

Lai pārliecinātos par mūsu mākslas augšup eju, ieteicams šo izstādi apmeklēt. Izstāde atvērta darbdienās no pl 9 — 18, slēgs sestdien, 28. novembrī, pulksten 18.

H. Mercs.

Tālivaldis Dangavs

PREZIDENTA IECELŠANA

NOVELE NO CIKLA „STRANDĒJUŠO SALA"

(16. turpinājums)

Nepieradis sargāt ,Rauls šad tad aizsnaudās. Pamodies, viņš bāza pirkstu kā kaķis ķepu durvju spraugā, pavēra tās un redzēja, ka lielais mierīgi čuč īsajā zārkā, tikpat klusi pievēra durvis un snauda atkal.

Naktsstarga vietas izpildītājs atmodās, kad gaismas dievs Febs, kā no elles vai Kremļa izsprucis, metās pakaļ tumsai glābties rietumu zābaka stulmā, un katedrāļu zvani lišķu saldām mēlēm steidza apsveikt sarkanās mokās dzimstošo dieniņu.

Kad debess sāpes izbeidzās, firmaments pieņēma koeksistences cerību gaišzilo krāsu.

Baltās dūjas laidelējās te un tur, tārpus meklēdamas.

Vispirms fabrikā ieradās RK priekšsēdis ar krāsotiem audekliem, kuŗus pats mākslinieks dēvēja par gleznām. Pieslējis pirmo partiju pie sienas, Krāsotājs devās pēc nākošām.

„Tik daudz mākslas tik īsā laikā," Rauls nobrīnījās. „Bet ģeniji jau ilgi nepindzelējas. Sik, sik — tāpat kā truši — un darīts!"

Viņš nu atļāvās netraucēts apskatīt nākamās izstādes priekšmetus.

Uz kāda audekla bija uztriepti varžu kurkuļi zaļā krāsā un tāda kā novītusi puķe. Iedziļinoties krāsojumā un pārdomājot saturu, kurkuļi beigās bija jāpieņem par vīnogu ķekaru. Uz citas, kuŗā dominēja krēslas zilums, kādā elementā, kas tikpat labi varēja būt smagais ūdens vai buljons īsi pirms sarecēšanas, it kā peldēja ķilķenu milži, kuŗus tāds, kas apveltīts lielām iztēles spējām, varēja iedomāties par ledus kalniem.

Tā kā meistars nāca atpakaļ ar jaunu klāstu, Rauls atvirzījās no bildēm, lai viņu nepieķertu mākslas kontemplācijā un melīgu kritiku nevajadzētu dot. Aiz Federboka tipināja arī citi — kādas ziņkārīgas vecenītes un pāris skuķu. Nevienu viņš nelaida tālāk par vārtu apkaimi, lai netraucētu beigto. Tad, gandrīz vienā rāvienā, sagrūdās it visi — meitenes, vīri, Katalina un — arī pats Dāvids savā melnajā limuzīnā kā velns karietē.

Neredzēdami naktssargu, visiem uzreiz bija liela vajadzība pēc tā.

„Nāciet!" Rauls nu atzina īsto brīdi klāt, devās pa priekšu un viss lērums aiz šā. Atvēra būcena durvis un sacīja:

„Tur ir viņš."

Redzēdami aizdegtas sveces uz galdiņa un Naktssargu zārkā, kas tam bija par īsu un tāpēc kājas iznāca ārā, visi sastinga jautātājā klusumā.

Noindējies," Rauls paziņoja.

„Sabotažņiks," ieteicās noskūtais Gorilla Dāvida ausu tuvumā.

Jūtu uzplūdumā Kantalisija jau spēra soli, ieiešanai pie nelaimīgā, bet Katalina izrāvās no pūļa un pirmā nokļuva tur.

Viņa nokrita uz zārka malas vaimanādama:

„Mans mīļais, dārgais! . . ."

„Katalina!" Dāvids iebrēcās. „Katalina!"

Bet meita dzirdēja vienīgi savu vaimanāšanu:

„Tikai vienu nakti nebiju pie tevis un tūdaļ aiz bēdām noindējies. Tādu mīlestību! Tādu lielu mīlestību! Vai! Vai! Vai!"

Dāvids šausmās saķēra galvu. Pēc tam lielās bailēs no triekas metās limuzīnā un aizbēga.

Sāka vaimanāt arī Federboks:

„Vienmēr, kad esmu nokļuvis panākumu kalngalā, liktenis jau klāt ar šļūdoni, lai atkal nobraucu lejā! Ai ģenija neveiksme, ai Debesu nepateicība gara milžiem!"

Redzēdams, ka liecinieks miris, Padrino acis meklēja parādnieku. Tā Rauls tikko neiekrita savās slepenās izdarībās, apmainot skaņu plates.

„Tu man atdod naudu," Padrino uzplijās.

„Liec man mieru," Rauls tikai zagās prom, Dāvida plati pagrūzdams zem krekla. „Es nekā negribu zināt."

„Tāds blēdis," Padrino vārdi pavadīja aizejošo, bet pats runātājs atgriezās pie pūlīša un, juzdams smagu sirdi par it kā jau zaudēto naudu, pievienojās citiem raudātājiem.

Savu elsu starpbrīdī Katalina pamanīja, ka raud arī šās sāncense Kantalisija un citas fabrikas skaistules. Tas de facto atraitnītei gauži ķērās pie sirds, gandrīz vēl vairāk nekā de facto vīra nāve. Tāpēc sažņaugusi dūres, viņa metās pie raudātājām:

„Es jums aizliedzu raudāt! Sapratāt? Viņš ir mans un nevienam citam nav raudāšana."

To pasacījusi, Katalina devās atpakaļ un pārmeta augumu pāri zārkam, kā vēlēdamās savu īpašumu aizsargāt no citu acīm.

No smaguma uzkrišanas beigtais pamodās un miegaini ievērās uzkritējā.

„Un tu jau priekšā. Katalin," izskanēja nelaimīgi. „Jau priekšā . . ." un Lācars apsviedās uz mutes zārkā.

„Kā tad, ka jau priekšā, mīļais," Katalina izdvesa laimīga. „Kur nu bez manis."

Redzot, ka beigtajam pēdas apsviežas otrādi, pūlis pazaudēja galvu. Neievērodami otru, visi reizē spraucās būcenī, cits citu stumdami arvien dziļāk platumā un gaŗumā. Tā daroties, būcenis kā pēdējais kliedziens modernā architektūrā parādīja savu piebūves dabu un krakšķēdams atdalījās no ēkas, kuŗai tas bija piekabināts. Troksnis uzsita Lācaru sēdus zārkā, un viņš bija liecinieks tam, ka māja pārplīsa divās daļās kā Golgatas sinagogas priekškars toreiz, kad jūdi izvēlējās slepkavu Barabu par savu garīgo vadoni.

Skaidri apzinādamies, ka viņš tomēr nav beigts, Lācars dusmās sāka saukt Raulu.

Tas ieradās jaunajā spraugā.

„Kāds blēdis tu esi," uzmodušais kauninājа draugu. „Viltota strichnīna piegādātājs!"

„Kā es to varēju zināt?" noliektu galvu draugs taisnojās. „Pirku pie žīda aptiekāra."

„Kauns! Kauns" Nakstsargs nerimās.

Un vecenes piebalsoja:

„Tā piekrāpt savu draugu. Kāds blēdis!"

Apvainotais steidzas nozust.

Naktssargs nu cēlās no zārka un reizē ar citiem iekļuva pagalmā. Katalina viņu iebīdija savā limuzīnā, un tas sekoja diviem smagajiem auto, kuŗu krava bija koristi, karogi, audeklu apkrāsojumi un piederumi runas pārraidīšanai.

Karavana nonāca valdības nama laukumā un bijīgi nostājās maliņā, gaidot, kur būs atļauts apmesties.

Arvien vairāk saradās ļaužu, un kājnieku reģimente iesoļoja. Par kārtību laukumā rūpējās seržanti un kaprāļi. Tie, ievērojuši fabrikas meiteņu glītumu, šo tuvumā vien grozījās un tādā kārtā koris nokļuva ļoti labā vietā — tieši pretim valdības namam un ne vairāk kā desmit metru atstatumā.

Raulam un skursteņu slaucītājam palīdzot, Noskūtais gorilla no kādas mājas vilka elektrības vadus pie skaņu plašu atskaņotāja un mikrofona, kuŗus koristes bija ieņēmušas vidiņā noslēpšanai. Citi gāja talkā Federbokam bilžu statīvu novietošanā iepretim valdības namam. Atkal uzradās Dāvids, un šā acis paslepšus kavējās te pie meitas, te Naktssarga; izskatījās nikns un bija nerunīgs.

Tad jautri ieskanējās fanfaras pie valdības nama, un balkons sāka pildīties ar prominencēm.

Līdz galam kopēdams savu Paraugu, nākamais prezidents tēloja kādu vājnieku un tāpēc tika iestumts balkonā uz ratiņiem, aiz kuŗiem kā ķeizara troņa nostājās akseļoti kaŗavīri. Ratiņiem kā vagoni lokomotīvei sekoja diplomāti, augsti virsnieki, valdības vīri un viesi. Bija arī dažas dāmas, un viena no tām — Amada.

Visu acis vērsās pret balkonu, un ļaužu skatieni lēkāja no sejas uz seju kā sienāži pa akmeņiem. Tad visas ausis klausījās, jo prezidents sāka runāt no lapiņām:

„Ekselences," tādā kā pusaudža balsī, „tauta, slavenā maršala Francisko Solāno Lopesa tautieši, neuzvaramie paragvajieši . . ."

„Muy bien!" paragvājieši sauca un sita plaukstas.

Runa tecēja tālāk.

Pēc pustundas fabrikas meiteņu uzmanība nodila līdz pamatiem, un tās kļuva nemierīgas. Sabāza galvas kopā, rādīja ar pirkstiem uz balkonu un kaut ko izsmēja.

„Klusu!" Federboks kā RK priekšsēdis tās aprāja

Pēc runas mūža nākošajām piecpadsmit minūtēm meitenēs izbeidzās arī paklausība un tās sāka smieties vēl skaļāk. Federboks jau gribēja rāties, bet, redzēdams, ka daži baskāji no šā mākslas darbiem saveļ četrstūri, lai tā vidū izdarītu savas vajadzības, dusmas paķēra līdz, rāties tur par mākslas apgānīšanu. Ar lielu sirdību padzinis baskājus un bildes atkal nolicis vietā, Federboks devās atceļā. Taču līdzko viņš bija pagriezis muguru, citi baskāji, dabisku vajadzību spiesti, sāka celt jaunu mazmājiņu. Un Federbokam atkal vajadzēja mesties mākslu glābt.

Kamēr Federboks tā ņēmās, meitenes nu jau atklāti durstīja rādītāju pirkstus pret vienu vai otru personu balkonā un smējās jo skaļi. Sevišķi tām interesēja kāds gaŗa auguma vīrs ar nedabiski gaŗu kaklu un nelielu galvu un, tā kā viszinis Krāsotājs bija ļoti aizņemts, jautāju Raulam:

„Kas tas par cuimba - e?" (kuimba - e /guaraniski/ — tas, kas cēlies no pīšļa /viensktaitlī!/ jeb cilvēks).

Rauls atbildēja guaraņiski:

„Tas pīslis ir anglis."

„Vai tāpēc angļus sauc par kakla kungiem, ka šiem tik gaŗi kakli?" meitenes interesējās.

(Turpinājums sekos)

M. Krone - Balduma

PADOMI NAMAMĀTĒM

CŪKGAĻA

Cūkgaļu var visādi sagatavot. Visiecienītākais ir šķiņķis un pildīts sivēna cepetis, bet arī cūkas gaļas kotletes, karbonāde, dažādas rulādes labprāt latvieši gatavo. Lielā mērā gaļas garšīgums atkarājas no tā, kā to sagatavo. Cūkas gaļa gan ir barojoša, bet grūti sagremojama, un vakaros nav ieteicams baudīt cūkas gaļu.

CEPTAS CŪKAS RIBAS

Ribas nomazgā, ieberž ar sāli un pipariem un cep, bieži aplaistot, cepeškrāsnī apm. 1½ stundas. Var dot klāt novārītus kartupeļus ar sautētiem skābiem kāpostiem.

MARINĒTS CŪKAS CEPETIS AR SKĀBIEM KĀPOSTIEM

Cūkas cepetim ir patīkama un pikanta garša, kad to dienu iepriekš ieliek marinādē, kuŗu pagatavo šā: vienu mārciņu sāls sajauc ar vienu tējkar. cukura un 1 tējkar. salpetera. To tad izkausē 2 kv. ūdens, pieliek klāt 3 ēd. kar. etiķa, pieliek 2 lauru lapas, 2 ēd. kar. paeglu ogu, kā arī piparu graudus un virces. Ņem apmēram 10 mārc. cūkas gaļas, iemērc marinādē un atstāj vienu līdz divi dienas, bieži apgrozot. Tad gaļu izņem un liek cept mēreni karstā krāsnī. Kad ādas puse apgriezta uz augšu un sākusi apcept, pārziež ar sviestu un iegraiza kvadrātiņos. No cepeša mērces jānosmelš tauki, tad pielej glāzi buljona un vēlreiz uzvāra. Pie šī cepeša pasniedz sautētus skābus kāpostus, kuŗus sagatavo šā:

Uzliek vārīties ar nedaudz ūdens, 4 mārc. skābu kāpostu, piegriež klāt 2 skābus ābolus, pieliek 1 ēd. kar. cukura, kas kāpostiem piešķir patīkamu saldenu garšu. Pielej vēl no cepeša mērces pāris karotes tauku un sautē aizvākotus, kamēr mīksti.

PILDĪTS UN GARNĒTS SIVĒNS

Sivēnu notīra, nomazgā, tad ieberž ar sāli un pilda ar izsautētiem kāpostiem. Kāpostus sautējot pildījumam pielej glāzi baltvīna un pieliek dažas šķēles šķiņķa. Var sagatavot arī sēņu pildījumu: smalki samaļ sivēnu aknas, plaušas un sirdi, pieliek klāt 2 šķēles pienā vai krējumā izmērcētas baltmaizes, sarīvētu sīpolu, sāli, piparus, 2 ēd. kar. skāba krējuma un ½ mārc. smalki sakapātu šampiņonu. Visu labi samaisa, izrīvē caur sietu un pilda sivēnu, pa starpām liek novārīta šķiņķa šķēles, četrās daļās sagrieztas cieti novārītas olas. Tad sivēnu aizšuj un pārziež ar citrona sulu, ieliek servjetē un liek vārīties garenā vai arī lielā katlā ar sālsūdeni, lauru lapām, pipariem, pētersīļiem un glāzi baltvīna. Kad sivēns jau mīksts, katlu no uguns noceļ un ļauj atdzist. Kad pilnīgi atdzisis, sivēnu izņem no šķidruma, noņem servjeti, pārvelk ar glazūru un liek uz garenas bļodas. Bļodas malu garnē ar želeju, kurā sivēns vārījies.

Skaidrajam buljonam pielej mazliet izkausēta sarkanā želatīna un to sasaldē. Šādā veidā pildītu sivēnu var cept cepeškrāsnī; var pasniegt siltu vai aukstu.

ŽĀVĒTS ŠĶIŅĶIS, GARNĒTS AR GAĻAS ŽELEJU

Labi nožāvētu šķiņķi, iemērc uz pāris dienām ūdenī, lai sāls atmirkst. Tad notīra, izlauž stilba kaulu, ietin drēbē un liek vārīties ar lauru lapu, pipariem, un pāris tējkar. cukura. Šķiņķi vāra uz lēnas uguns, kamēr tas mīksts. Tad šķiņķi atstāj šķidrumā, kamēr atdziest; izņem, liek uz bļodas un garnē. Uz šķiņķa var uzzīmēt kādu ornamentu un izgriezt ar asu nazi un atlobīt ādu. Tad var garnēt ar gaļas želeju, kuŗu pagatavo no dzidra buljona, kurā šķiņķis vārījies, pieliek krāsotu želatīnu, sasaldē un ar formīti izgriež dažādas figūriņas, liek šķiņķim virsū un apkārt, želejas garnējumu ņem baltā vai brūnā krāsā. Pa starpām želejas garnējumiem var iespraust pētersīļu lapas.

CŪKAS NIERES AR ŠAMPANIETI

Apm. 2 mārc. cūkas nieru labi nomazgā, sagriež plānās šķēlītēs un izliek ar karoti sviesta ieziestā katlā sautēt. Dažas minūtes pirms pasniegšanas uz galda, pārkaisa sāli, uzlej glāzi šampanieša, uzvāra un tūdaļ pasniedz galdā. Šādi sagatavotas nieres labi noder otrām brokastīm.

ŽĀVĒTA CŪKAS GALVA

Žāvētu cūkas galvu nomērcē, tāpat kā šķiņķi un vāra 3-4 stundas. Pasniedz galdā ar pelēkiem zirņiem.

CŪKAS GALVA

Cūkas galvu notīra un izņem kakla kaulu. Tad atgriež ādu līdz acīm, izņem žokļu kaulus un purniņu, uzklāj ādu un vāra līdzīgās daļās ūdenī, vīnā un etiķī ar sāli, 1 ēd. kar. pipariem, 2 sīpoliem, lauru lapu, piparu, vircēm, krustnagliņām un sautē. Pielej arī vienu šķēlītēs sagrieztu citronu, sēklas izņem, un vāra 2 stundas. Cūkas galvai vajag būt vienmēr šķidruma apņemtai. Šajā marinādē to atstāj 5 dienas.

Kad dod galdā, to nosusina un uzliek ar citrona šķēlītēm un garnē bļodas malas ar majonēzi.

CŪKAS FILE

Cūkas filē gabalam nolupina taukus, iespeķo, pārkaisa ar sāli un cep ar sarīvētu sīpolu un 1 ēd. kar. sviesta, bieži aplaistot, ¾ stundas. Var dot klāt mērci, kurā fileja cepta, vai kāperu vai sinepju mērci.

ALUS ŠĶIŅĶIS

Viegli sālītu šķiņķi no mazākas cūkas uzliek vārīties ar sīpoliem un 4 pudelēm tumšā alus. Sautē, bieži aplaistot, 2-2½ stundas; vislabāk sautē cepeškrāsnī. Pasniedz klāt novārītus kartupeļus ar šampiņonu mērci.

SĀLĪTA, VĀRĪTA CŪKAS GAĻA

2 mārc. sālītas cūkas gaļas, 1 sīpols un viras zaļumi.

Sālītu kakla vai ribas gabalu nomazgā un liek karstā ūdenī bez sāls piedevas vārīt. Pieliek iepriekš minētās garšvielas un vāra vienu stundu. Pasniedz klāt skābētus zilos kāpostus.

KAKTIŅŠ

TRANSPORTA FIRMA

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

IZPĀRDOŠANA LĪDZ 5. DEC.

Diamond Textiles, 790 Dundas St., W., Toronto.

VISAS KRĀJUMĀ ESOŠĀS PRECES PĀRDOŠANĀ ZEM PAŠIZMAKSAS CENĀM:

angļu vilnas drānas uzvalkiem un mēteļiem, filca audumi, kokvilnas un zīda drānas, vilnas kaklauti.

★ Atvērts no pl. 9 rītā līdz 7 vakarā. ★

Kamdēļ jums jāreģistrē jaunpiedzimušie bērni?

Jaunpiedzimuša bērna reģistrācija apstiprina jūsu bērna dzimšanas laiku; reizē ar to viņš iegūst Kanadas pavalstnieka tiesības. Tas neko nemaksā. Dzimšanas reģistrācijas veidlapas dabūjamas slimnīcās un pašvaldību birojos. Raugieties, lai vārds un uzvārds tiktu ierakstīts pareizi. Ja tos ieraksta nepareizi, jūsu bērnam vēlāk var rasties sarežģījumi.

Ontario jaunpiedzimušie bērni jāreģistrē 30 dienu laikā. Tas jādara tajā pašvaldībā, kurā bērns piedzimis. Katrai pašvaldībai ir Reģistrācijas nodaļa.

Iegaumējiet, ka kristāmzīme vien nav reģistrācijas apliecība. Neprecētām sievietēm dzimušie bērni jāreģistrē bērnu mātes uzvārdā, bet ja abi — māte un tēvs — vienojas, tad var reģistrēt arī tēva uzvārdā.

Dzimšanas apliecības Ontario provincē drīkst izsniegt vienīgi Reģistrar-General, 70 Lombard Street, Toronto. Tā maksā $1,-. Dzimšanas apliecība būs vajadzīga, pieprasot bērna pabalstu, kā arī tad, kad bērns sāks iet skolā. Vēlākā dzīvē tā būs vajadzīga, pieprasot pasi vai ceļojot pa ASV. Ja jūs Kanadā esat iecelojuši nesen, un jums ir vajadzīgi attiecīgi paskaidrojumi šai vai citās lietās, lūdzam informēties:

THE CITIZENSHIP DIVISION
Room 517, Main Building, Parliament Buildings, Toronto.
EM 3-1211, local 2-1448

Department of the Provincial Secretary and Registrar-General

ONTARIO

Hon. Mackinnon Phillips, M.D.C.M., LL.D. MINISTER

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D. PRIME MINISTER

PĀRMAIŅAS OKUPĀCIJAS PĀRVALDĒ

„LPSR APP likvidējis tieslietu ministriju un uzdeva Augstākai tiesai vadīt tautas tiesu un valsts notariālo kantoru darbību". (13. IX 59.).

„Latvijā lielu vērību piešķir valsts aparāta palētināšanai. Pēdējos gados Kultūras ministrijas personāls samazināts par 450 cilvēkiem, kas deva ekonomiju ap 400.000 rub. gadā. Tagad Latvijas valsts grāmatu, avīžu un žurnālu izdevniecība tieši padota ministrijai, bet poligrafijas rūpniecības, izdevniecību un grāmatu tirdzniecības galvenā pārvalde reorganizēta par Poligrafiskās rūpniecības pārvaldi. Mākslas lietu, kultūras un izglītības iestāžu pārvaldes reorganizētas: pirmā par mākslas nodaļu (pamatīgs pārsteigums Rokpelnim 50 gadu jubilejā — pazeminājums amatā), otrā — mācību iestāžu un bibliotēku nodaļu.

Rīgas pilsētas kultūras nodaļa kļuva par saimnieciskā aprēķina organizāciju. Tā tagad pārzina visu kino tīklu. Mums nav vairs kultūras nodaļas, kas darbojās ar zaudējumiem. Kinofikācijas galvenās pārvaldes darbu pārņēma republikāniskais kino filmu iznomāšanas kantoris. Citur tas vēl nav izdarīts un tur pārvaldes apēd milzu summas." (LPSR kultūras ministra vietnieks J. Baskins, „Sovetskaja kultura", 17. IX 59.).

LATVIJĀ 1.720.000 LATVIEŠU!? (1935. g. 1.472.612)

„LPSR augstākajā padomē ir 82% latviešu tautības deputātu, 14,5% krievu un 3,5% pārējo tautību — tas atspoguļo republikas nacionālo sastāvu . . ." (Maskavā teikusi AP sesijā Auces raj. part. kom. sekretāre M. K. Dzērvīte. Tas lasāms 1. novembra Rīgas laikrakstos.)

Likvidēti 15 rajoni

„Ar LPSR APP dekrētu likvidēti Abrenes, Auces, Baldones, Ērgļu, Kandavas, Līvāņu, Maltas, Pļaviņu, Priekules, Rūjienes, Skrundas, Smiltenes un Zilupes rajoni, pievienojot to territoriju apkārtējiem rajoniem.

Rīgas pilsētā apvienoti Maskavas un Kirova, kā arī Proletāriešu un Staļina rajoni, kuŗi turpmāk sauksies Maskavas un Proletāriešu rajoni.

Likvidēts Rīgas pilsētas Jūrmalas rajons un Rīgas rajona Slokas un Ķemeru pilsētas. Uz Jūrmalas rajona, Slokas un Ķemeru pilsētu territoriju apvienošanas pamata izveidota republikāniskas pakļautības Jūsmalas pilsēta.

Apvienota Jelgavas un Ventspils pilsētas ar attiecīgiem rajoniem." (Paliek 30 lauku rajonu, Rīgā tikai 3 rajoni — Ļeņina - Pārdaugavā —, Proletāriešu un Maskavas un 55 pilsētas.) Rīgas radiofonā 12. XI 59.).

Par LPSR TSP reorganizāciju „Izvestijā" raksta pr-js G. Gaile: „Likvidētas atsevišķo pārvalžu apgādes un kapitālās celtniecības nodaļas, samazināti štāti, absolūts darba uzlabojums. („Izvestija" 13. X 59.).

„Pļaviņu HES ekonomiski izdevīgākais variants pieņemts. Pašizmaksa būs 1,17 kap./KWh. Pirmais agregats stāsies darbā pēc 3½ gadiem, bet visa celtniecība aizņems 4 gadi, 4 mēn." („Sov. Latv." 25. X 59.).

„Daugavas spēkstacijas plānu sastādīja M. Cezarevs 1701. g. pēc Pētera 1. pavēles. Buržuju laikā uzceltai Ķeguma HES tikai 40.000 kW. — Pļaviņas HES celtniecību sāks janvārī 3—4 tūkst. strādnieku, ūdens līmeni pacels 40 m. Pētniecības darbi ilga 4½ gada, izraktas divas 30 m šachtas. Ceļš tā pati organizācija, kas tagad beidz Kauņas HES, pr-ks Luchņevs. — Ar Pļaviņu raj. kolchoziem „Oktobris" (Aizklauklē) un „Daugava" (Aizkraulē) un ar Kokneses RTS ir vienošanās par darbnīcu un gateru lietošanu. („Sovetskaja Latvija", 5. XI 59.).

Aiz DZELZS aizkara

OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

HUMORS

„INTERESANTAIS VĪRIETIS"

„Paklau," Irēne saka savai draudzenei Helgai kafējnīcā „Pingvīns". „Paklau, tu, vai tas tumšmatis aizmugurē nav interesants vīrietis?" Interesantais vīrietis pamet īsu skatienu uz viņu pusi, un abas draudzenes iesmejas. Tiklīdz sāk vaimanāt elektriskā ģitara, tumšmatis pienāk klāt, noliec zodu līdz pat kaklasaites mezglam — viņš uzlūdz Irēni. Viņa pieceļas. Tumšmatis droši viņu vada cauri daudzajiem pāriem, kuŗi visi labā omā kustas dejas taktī.

„Slikta mūzika," viņš saka, „pārāk daudz lieka trokšņa."

„Jā," viņa izdveš, „un karsts arī." Vakars izvēršas skaists.

Dažas dienas vēlāk Irēne savā birojā varēja svinīgi paziņot: „Viņam ir labas manieres. Kā viņš prot ieliet vīnu! Un viņš tik daudz saprot no mākslas — par glezniecību, par mūziku, par visu viņš var runāt. Nē, viņš ir lielisks, sestdien mēs tiekamies atkal. Mēs iesim uz koncertu. Gleznu izstādē mēs jau bijām, un cirkū arī. Tu saproti, naudas Bernhardam ir diezgan. Mēs jau norunājām, mēs kopā iesim uz masku balli un uz preses balli arī . . ."

Paiet dažas dienas, un Irēne ierodas birojā pilnīgi saraudātām acīm.

„Helga, viss ir galā . . ." viņa šņukst. Helga sāk interesēties.

„Kas tad noticis! Tu kaut ko uzzināji? Vai viņš varbūt ir precējies?"

„Ak, nerunā, šis cilvēks sakompromitējis mani gaišā dienas laikā uz ielas, viņš vispār nav manis vērts, šis — aktieris!"

„Tu saki, aktieris?" — Irēne atmet ar roku.

„Tu nekā nesaproti . . . Viņš uzdrošinājās pamāt man ar roku, kad viņš mani ieraudzīja, tieši no sastatnēm. Tu nevari iedomāties . . . tas nekrietnais cilvēks — ir mūrnieks!" („Liesma", Nr. 6, 1959.).

★

(Dažu rūpnīcu vadītāji nevēlas pieņemt darbā jauniešus, kas jaunāki par 18 gadiem, lai gan ir attiecīgs rīkojums. — Fakts.)

— Kā, avīzē taču tieši rakstīts, ka jūsu rūpnīcai vajagot jaunus strādniekus?

— Jaunus, mīlīši, jā, bet ne jau gados! . . . („Liesma" Nr. 8., 1959.).

★

„Atpūtas namā pie pusdienām mana galda kaimiņiene pēkšņi ieraudzīja savā kāpostu zupas šķīvī svešķermeni, kas pirms nokļūšanas katlā acīmredzot mundri rāpojis pa kāpostu lapām.

Tika pasaukts virtuves dežūrārsts. Pie galdiņa pienāca neaptveŗama izmēra sieviete baltā virsvalkā un, skatīdamās pāri brillēm, jautāja:

— Kas noticis? Vai jums ir kādas pretenzijas?

Mana kaimiņiene sāka mulsi izklāstīt notikušo.

— Tūlīt apmainīsim. Vispār tas nav patīkami. Bet esmu laimīga, ka tārps gadījās tieši jums. Jūs esat intelliģenta sieviete un nekādus precedentus no tā netaisīsit. Ja tas gadītos kādam citam, tad būtu liels sašutums, prasītu sūdzību grāmatu. Diemžēl, mums vēl netrūkst nekultūrālu cilvēku." („Padomju jaunatne", 18. X 59.).

★

„Paskatieties uz to veco muļķi, tas ir mūsu direktors. Savu mūžu neesmu redzējis lielāku idiotu.

— Bet vai zināt, kas es esmu?

— Nav ne mazākās jausmas.

— Esmu jūsu direktora sieva.

— Nu, bet vai jūs zināt, kas es esmu?

— Nē.

— Nu tad, paldies dievam!"

(„Dadzis" Nr. 13, 1959.

★

— Meitenei nolasīja pasaciņu par „Zvejnieku un zivtiņu". Meitene jautāja: ‚Bet kāpēc večuks tūlīt neattapās palūgt zivtiņai jaunu veceni?" („Sovetskaja Molodež", 11. X. 59.).

JĀNIS NIEDRE „GRIEŽ ATPAKAĻ UZ VECO"

„Griež atpakaļ uz veco, ka cilvēki sākuši brīvāk elpot!"

JĀNIS NIEDRE ROMĀNĀ „KĀPJOŠI ŪDEŅI" KAROGA 1958. G. 4. N-RĀ

Ar talantu vien nepietiek, lai rastos nozīmīgi, laika pārbaudi izturējuši daiļdarbi. Lai tādi rastos, arī vistalantīgākajam autoram jābūt bruņotam ar pareizu pasaules uzskatu . . ." domā Jānis Niedre, viens no okupētās padomju rakstnieku vecās gvardes un, jādomā, arī viens no vispareizāk „bruņotiem" Latvijas šāsdienas rakstnieku plejādē. Minētā doma pavīd Literātūrā un Mākslā iespiestajā rakstā „Meistarība un principiālitāte" (Nr. 41), kas veltīts jaunā autora V. Eglona daiļradei, patiesībā — Eglona „neprincipiālitātei".

Staļina nāve un sekojošais „pārstabilizēšanās" periods visā pasaulē pazīstams kā daudzinātais „atkusnis", kuŗa augļi ir ne tikai Pasternaks un Dudincevs, bet arī Latvijas — īpaši jaunāko — autoru uzdrīkstēšanās meklēt pēc savām tēmām un to apstrādājuma. Kaut arī nekad formāli nepārkāpjot diktātūras „atļautās robežas", bet gan bīstami gar tām taustoties, Latvijas rakstnieki devuši veselu virkni darbu gan dzejā, gan daiļprozā, kas pamazām sāka atklāt okupētās Latvijas dzīves īstenību vai izteikti atvirzījās nost no sterilās propagandistiski didaktiskās „līnijas", kādā turējās vai visi Staļina laika sacerējumi. Pat Jānis Niedre savā romānā „Kāpjoši ūdeņi" aizkāra deportāciju un tīrīšanu jautājumu un dziegan dzīvi un reljefi apraksta noskaņojumu Latvijā ungāru revolūcijas dienās. Pēdējā laika novērojumi nepārprotami rāda, ka — tāpat kā Polijā — arī Latvijā, Niedres paša vārdiem runājot, „griež atpakaļ uz veco". Lokālisms, cik nojaušams, bija jau kļuvis par masu kustību un iesniedzies kā „kāpjoši ūdeņi" pat vadošās instancēs, kas zina — solis tālāk varēja būt bīstams „republikas pastāvēšanai". Tāpēc nu tagad jālabo vecās „kļūdas — un to dara. Rīgas radiofona programma jau „neitrālizēta". Tajā vairs tikai reti atskan pa tautas dziesmai, bet vēl pirms pusgada populārie veco latviešu komponistu dziesmu koncerti nav dzirdēti, programmā daudz krievu un „padomju tautu" dziesmas un mūzika, vai arī starptautiski pazīstamu darbu atskaņojumi. Latvijas preses izdevumos milzīgi savairojies tulkoto dzejoļu skaits, kaut pašmāju „padomju dzejnieku" netrūkst. Nule minētais J. Niedres raksts ir „teorētisks" mēģinājums griezt atpakaļ veco literātūrā, un par upuri šoreiz kritis nepārprotami apdāvinātais un ražīgais V. Eglons.

V. Eglona stāsts „Baltā ūdensroze" — viens no pārmetumu cēloņiem — ir neapšaubāmi labi uzrakstīts, svaigs un iejūtīgs tēlojums, kurā iespoguļota uz liriska fona okupētās Latvijas dzīves īstenība. Protams, tā nav labi! Un tāpēc J. Niedre aizrāda uz „neprincipiālitāti" V. Eglona darbos. Bet kas ir principiālitāte? J. Niedre, vairākkārt to atkārtodams, dod arī atbildi: Principiālitāte ir partejiskums! Rakstnieka darba rezultātam — daiļdarbam jābūt partejiskam. J. Niedres paša vārdiem: „. . . nozīmīgi ir saglabāt . . . padomju literatūras līdzsvaru lielāko idejiskumu, daiļdarbo idejisko skaidrību, partejisku asumu". Mūsu terminoloģijā — didaktisku klišeju tendenciozo dominanci pār dzīves īstenību un cilvēcisko dažādību skaņu. -gns.

PAR INTELLEKTU VAI AUGSTĀKĀM GARA SPĒJĀM

„THE HOUSE OF INTELLECT" by Jacques Barzun, Harper Bros. (Kanadā — The Musson Book Co.) izdevums, 276 lpp. Cena — $$6.00.

Grāmatas apakšvirsrakstā autors atzīmē, ka grib attēlot, „kā intellektu, kas ir Rietumu civilizācijas galvenais spēks, iznīcina mūsu kultūras mākslas, zinātnes un filantropijas vārdā".

Autors sarakstījis vairākus vēsturiskus un kritiskus darbus, un ar šo grāmatu atkal ir veicis līdumnieka darbu, apskatīdams neatkarīgā un spožā iztirzājumā intellekta likteni mūsu dienās. Anēmija un funkciju zaudēšana apdraud intellekta dzīvi Amerikā. Profesors Barzuns saskata ne tikai pirmo, bet arī vienīgo diagnozi, apskatīdams amerikāņu skolas, masu informēšanas līdzekļus un valdības attieksmes pret mākslu un izglītību, kā arī iestādes, kam jārūpējas par intellektuālo darbību attīstību. Viņš palīdz arī lasītājiem saskatīt, ka nepiemērotība un neveiksmes ir simptomi, kas norāda, ka nav īsti izprasts, kas ir intellekts un kas tam vajadzīgs, lai tas varētu attīstīties.

Viena no izcilākajām šī darba īpašībām ir tā, ka autoram ir skaidri formulēts un stingri ieturēts viedoklis, kas radies akūtu novērojumu ceļā. Viņš kā autentisks „eksperts" pēta draudus intellektam daudzās svarīgās dzīves nozarēs.

Raksturīga ir autora pieredze, asais humors un pārliecinošais tēlojums. Tas, bez šaubām, ierosinās pārdomas visos godīgos domātājos katrā partijā, arodā un intellektuālās aprindās.

MORĀLES ANATOMIJA

ANATOMY OF A MORAL — The Political Essays of Milovan Djilas, Frederick A. Praeger (Toronto — Burns and Mac Eachern) izdevums, 181 l. p., Cena — $3,50.

Autors, kuŗa sensācionālā grāmata „Jaunā šķira" tagad pasaulē iznākusi jau 32 valodās, pats izcieš desmit gadu cietuma sodu par pretkomūnistisku ķecerību, lai gan vēl nesen tas bija Dienvidslavijas viceprezidents un prezidenta Tito labā roka . . .

Grāmatā sakopotas autora agrākās esejas, kas attēlo ceļu, pa kādu viņš no komūnisma atbalstītāja nonācis līdz komūnisma noliedzējam, prasot runas un domu brīvību, kā arī atbrīvošanu no birokratiski lutinātās partijas izlases līdz ar tās privilēģijām, favorītismu un laupīšanu, kas ir pašā komūnisma pamatā. Autors savās esejās ir raudzījis stūrēt uz „trešo kursu" — starp kapitālismu un birokratisko komūnismu uz sociālistisko humānismu bez nosvēršanās uz vienu pusi vai privilēģijām, bez patvarības vai nelikumībām un bez partijas varas monopola. Kaut gan autors ir un paliek materiālists, marksists un sociālists, viņš aicina uz miermīlīgu, evolūcionāru sociālu pārmaiņu saskaņā ar pasaules politiskajiem un ekonomiskajiem faktiem.

Grāmatu varētu dēvēt par viena vīra sacelšanos pret komūnistu teoriju un praksi. **Budzis.**

LATVIJAS AMERIKĀ
pārstāvis
VILIS MIĶELSONS
Kalamazū, 426 N. Prairie Ave, pieņem sludinājumus un kārto abonementus.

Penmans
WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS

"71" UNDERWEAR

Ērta valkāšana, labi tur siltumu, viegli mazgājama ziemas apakšveļa, pagatavota no dabiskiem merino fabrikātiem. Pilnīga labsajūta par pieņemamām cenām — nepārspēta, vērtīga apakšveļa: krekli, kombinētā apakšveļa, vīriešiem un zēniem.

SLAVENS kopš 1868.

71-FO-7

Trešdien, 1959. g. 25. novembrī, 94. n-rs.

181 Eglin... East, ... KEITH REALTOR HU 7... HILLSDA...

VISĀDAS KRĀSU ... ATTĪSTĪŠANAI ... ĀTRA UN PIRMKLASĪGA ... PIEŅEM: DV. GRĀMATNĪCA, 123 ... Darba laiks no pl. 9—6, sestdienās no ...

DĀVA... • JAUNĀKĀS GRĀMATAS. • KOKA IZSTRĀDĀJU... • ĀDAS IZST... DV GRĀMATNĪCA, 123 HU... Atvērta darbdienās no pl. 9—6 vakarā.

Toronto Latviešu Katoļu V... rīko SESTDIEN, 28. NOVE... COLUMBUS HALL (582 Sherbourn... Toronto) apakšējā zālē SAVIESĪGU DEJU VAKAR... ★ LABA DEJU MŪZIKA ★ PILNA BUFETE. ★ ATSPIRDZIN... Ieeja $1.25. Sākums plkst. ...

Cook Funeral Home 721 Bl... Toront...

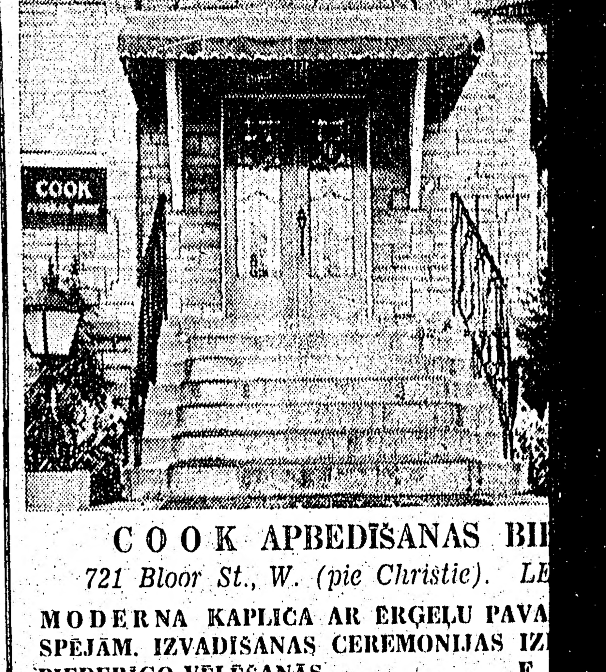

COOK APBEDĪŠANAS BI... 721 Bloor St., W. (pie Christie). LE... MODERNA KAPLIČA AR ĒRĢEĻU PAVADĪ... SPĒJĀM. IZVADĪŠANAS CEREMONIJAS IZ... PIEDERĪGO VĒLĒŠANĀS. F.

Dr. ROMAN PNIEWSKY ... ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā ... Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskā... 3537 PARK AVE., MONTREAL, P. Q., tel. VI 5-7... Runā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. ...

Atbilstošākais padzēriens tiem ats... miem, ko jūs lietojāt savā dzimtenē ... Wilson SINCE 18... CREAM SODA GI... BEZMAKSAS PIEGĀDE jūsu pikniku, banketu un visu citu svinību vajadzībām. ZVANIET TORONTO WA 1-2... līdz 7 v... darbd... NEPIEGĀDĀJAM PRIVĀTĀS MĀ...

★

(Dažu rūpnīcu vadītāji nevēlas pieņemt darbā jauniešus, kas jaunāki par 18 gadiem, lai gan ir attiecīgs rīkojums. — Fakts.)

— Kā, avīzē taču tieši rakstīts, ka jūsu rūpnīcai vajagot jaunus strādniekus?

— Jaunus, mīlīši, jā, bet ne jau gados! . . . („Liesma" Nr. 8., 1959.).

★

„Atpūtas namā pie pusdienām mana galda kaimiņiene pēkšņi ieraudzīja savā kāpostu zupas šķīvī sveškermeni, kas pirms nokļūšanas katlā acīmredzot mundri rāpojis pa kāpostu lapām.

Tika pasaukts virtuves dežūrārsts. Pie galdiņa pienāca neaptverama izmēra sieviete baltā virsvalkā un, skatīdamās pāri brillēm, jautāja:

— Kas noticis? Vai jums ir kādas pretenzijas?

Mana kaimiņiene sāka mulsi izklāstīt notikušo.

— Tūlīt apmainīsim. Vispār tas nav patīkami. Bet esmu laimīga, ka tārps gadījās tieši jums. Jūs esat intelliģenta sieviete un nekādus precedentus no tā netaisīsit. Ja tas gadītos kādam citam, tad būtu liels sašutums, prasītu sūdzību grāmatu. Diemžēl, mums vēl netrūkst nekultūrālu cilvēku." („Padomju jaunatne", 18. X 59.).

★

„Paskatieties uz to veco muļķi, tas ir mūsu direktors. Savu mūžu neesmu redzējis lielāku idiotu.

— Bet vai zināt, kas es esmu?

— Nav ne mazākās jausmas.

— Esmu jūsu direktora sieva.

— Nu, bet vai jūs zināt, kas es esmu?

— Nē.

— Nu tad, paldies dievam!"

(„Dadzis" Nr. 13, 1959.

★

— Meitenei nolasīja pasaciņu par „Zvejnieku un zivtiņu". Meitene jautāja: „Bet kāpēc večuks tūlīt neattapās palūgt zivtiņai jaunu veceni?" („Sovetskaja Molodež", 11. X. 59.).

…GRIEŽ ATPAKAĻ UZ VECO"

…pēc savām tēmām un to apstrādājuma. Kaut arī nekad formāli nepārkāpjot diktātūras „atļautās robežas", bet gan bīstami gar tām taustoties, Latvijas rakstnieki devuši veselu virkni darbu gan dzejā, gan daiļprozā, kas pamazām sāka atklāt okupētās Latvijas dzīves īstenību vai izteikti atvirzījās nost no sterilās propagandistiski didaktiskās „līnijas", kādā turējās vai visi Staļina laika sacerējumi. Pat Jānis Niedre savā romānā „Kāpjoši ūdeņi" aizkāra deportāciju un tīrīšanu jautājumu un dzieģan dzīvi un reljefi apraksta noskaņojumu Latvijā ungāru revolūcijas dienās. Pēdējā laikā novērojumi nepārprotami rāda, ka — tāpat kā Polijā — arī Latvijā, Niedres paša vārdiem runājot: „griež atpakaļ uz veco". Lokālisms, cik nojaušams, bija jau kļuvis par masu kustību un iesniedzies kā „kāpjoši ūdeņi" pat vadošās instancēs, kas zina — solis tālāk varēja būt bīstams „republikas pastāvēšanai". Tāpēc nu tagad jālabo vecās „klūdas — un to dara. Rīgas radiofona programma jau „neitrālizēta". Tajā vairs tikai reti atskan pa tautas dziesmai, bet vēl pirms pusgada populārie veco latviešu komponistu dziesmu koncerti nav dzirdēti, programmā daudz krievu un „padomju tautu" dziesmas un mūzika, vai arī starptautiski pazīstamu darbu atskaņojumi. Latvijas preses izdevumos milzīgi savairojies tulkoto dzejoļu skaits, kaut pašmāju „padomju dzejnieku" netrūkst. Nule minētais J. Niedres raksts ir „teorētisks" mēģinājums griezt atpakaļ veco literātūrā, un par upuri šoreiz kritis nepārprotami apdāvinātais un ražīgais V. Eglons.

V. Eglona stāsts „Baltā ūdensroze" — viens no pārmetumu cēloņiem — ir neapšaubāmi labi uzrakstīts, svaigs un iejūtīgs tēlojums, kurā iespoguļota uz liriska fona okupētās Latvijas dzīves īstenība. Protams, tā nav labi! Un tāpēc J. Niedre aizrāda uz „neprincipiālitāti" V. Eglona darbos. Bet kas ir principiālitāte? J. Niedre, vairākkārt to atkārtodams, dod arī atbildi: Principiālitāte ir partejiskums! Rakstnieka darba rezultātam — daiļdarbam j ā b ū t partejiskam. J. Niedres paša vārdiem: „ . . . nozīmīgi ir saglabāt . . . padomju literātūras līdzšinējo lielāko ieguvumu — tās augsto idejiskumu, daiļdarbu idejisko skaidrību, partejisko asumu". Mūsu terminoloģijā — didaktisku klišeju tendenciozu dominanci pār dzīves īstenību un cilvēcisko dažādību skālu. -gns.

HARVEY KEITH REALTOR

181 Eglinton Ave., East, Toronto

HU 7-3333

Sniedzam nesaistošu informāciju par visiem mūsu speciālpiedāvājumiem lielajos dienas laikrakstos.

ZVANIET NEKAVĒJOTIES, TAS IETAUPĪS JUMS LAIKU UN LĪDZEKĻUS.

LEO VĒVERIS
Tel. mājās RO 9-5049

- PALĪDZAM obligāciju sagādē.
- PALĪDZAM sagādāt aizdevumus iemaksām bez atlīdzības
- NOVĒRTĒJAM katru īpašumu.

BRUNO PURIŅŠ
TEL. MĀJĀS HU 1-0181

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI PLAŠĀ IZVĒLĒ VISOS PILSĒTAS RAJONOS.

HILLSDALE - MT. PLEASANT: 6 istabu dubultķieģeļu atsevišķi stāvoša māja. Iemaksa $2.500,-. Skaists dārzs. Privāts iebraucamais ceļš.

VISĀDAS KRĀSU FILMAS
ATTĪSTĪŠANAI UN KOPĒŠANAI.
ĀTRA UN PIRMKLASĪGA APDARE DAŽĀDOS LIELUMOS.
PIEŅEM:
DV. GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B,
Darba laiks no pl. 9—6, sestdienās no pl. 9—1 dienā.

Frank Vass, BA
ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave., Apt. 403
(College un Spadina ielas stūrī)
Tel. birojā — WA 2-6111, WA 2-6112, Toronto.

TĪRA UN LABO DĪVĀNUS UN TEPIĶUS
(ELEKTRISKI)
Zvanīt pēc pl. 5 vakarā.
PETER,
LE 3-4912, Toronto.

College - Ossington raj.
IZĪRĒJAMA
mēbelēta istaba un virtuve.
Zvanīt LE 6-3082, Toronto.

Broadview-Danforth raj.
IZĪRĒJAMA
MĒBELĒTA ISTABA.
Uz vēlēšanos ar pilnu pansiju.
Parkošanas iespēja.
HO 1-4127, Toronto.

Pudiņu un cepumu pulveŗi tikai no
DR. OETKER

Vai jūs vēlaties iemācīties apkalpot
I. B. M.
STARPTAUTISKĀS BIROJA MAŠĪNAS?
Caurumoto kartiņu sistēmas
DIENAS un VAKARA KURSI.
Informācijai rakstiet, zvaniet vai ierodaities pie mums personīgi.
FICH'S INSTITUTE OF DATA PROCESSING
774½ YONGT ST., TORONTO.
Tel.: WA 2-0881.

B & A PHARMACY
478 PARLIAMENT ST., TORONTO, WA 1-0432
Mūsu uzticamie latviešu klienti mums ir labākā reklāma.
PIEDAVAJAM LAIPNĀKO UN ĀTRĀKO APKALPOŠANU
MEDIKAMENTI uz LATVIJU no MŪSU VEIKALA. ĀTRA PIEGĀDE
jūsu tuviniekiem un draugiem Eiropā un zemēs aiz dzelzs aizkara. VISI SŪTĪJUMI APDROŠINĀTI.
Jūs varat uzticēties: 13.000 saiņu Latviju sasnieguši 10-12 dienās.
INFORMĀCIJAI ZVANIET WA 1-0432
vai pienāciet personīgi.

DĀVANĀM
- JAUNĀKĀS GRĀMATAS.
- KOKA IZSTRĀDĀJUMI.
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI.
- KERAMIKA.

DV GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B, ONT.
Atvērta darbdienās no pl. 9—6 vakarā. SESTDIENĀS NO PL. 9—1 DIENĀ.

Toronto Latviešu Katoļu Vienība
rīko SESTDIEN, 28. NOVEMBRĪ,
COLUMBUS HALL (582 Sherbourne St., Toronto) apakšējā zālē
SAVIESĪGU
DEJU VAKARU
★ LABA DEJU MŪZIKA ★
PILNA BUFETE. ★ ATSPIRDZINĀJUMI.
Ieeja $1.25. Sākums plkst. 8-os vakarā.

MEKLĒJU
STEFANU, MARGARETU un EDVARDU BAGIENSKUS
no Gaigalas muižas, P. n. Nagli, Vilēni.
Rakstīt līdz Miss B. MACKIE, 28 Currie Ave., Toronto 6, Ont., vai zvanīt HO 1-6233.

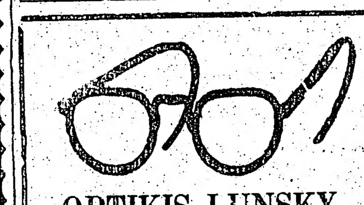

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE ST., Toronto,
WA 1-3924

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

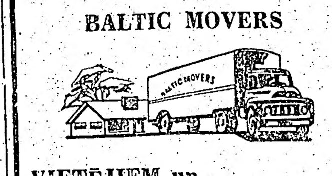

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
Tel. LE 4-1403

PIRMOREIZ...
Brīnišķīgs JAUNAIS 23 akmeņu
BULOVA RHAPSODY
pulkstenis ar aproci.

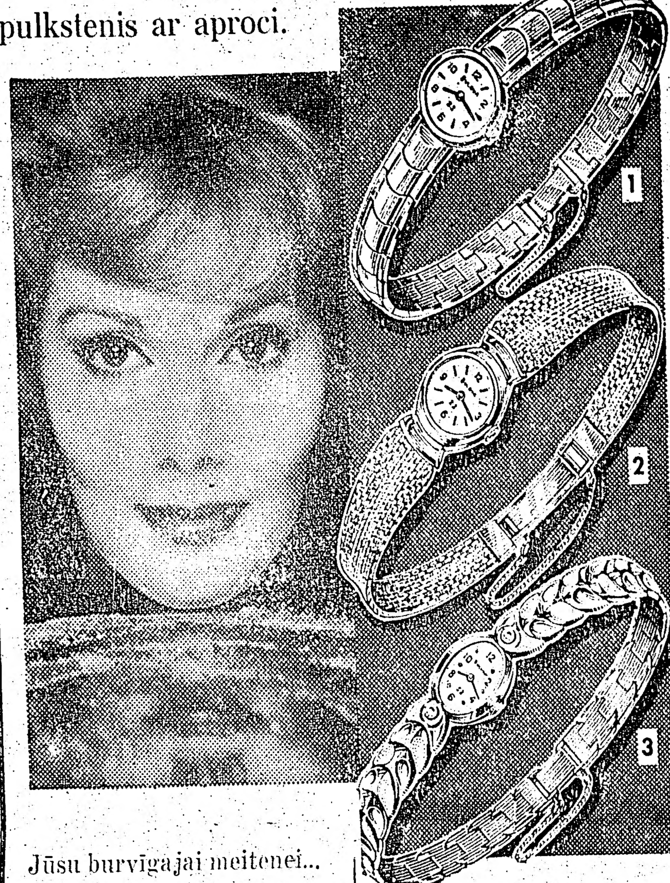

Jūsu burvīgajai meitenei... brīnišķais jaunais Rhapsody . . . pasakainais Bulova pulkstenis ar atbilstošu aproci . . . daži ar mirdzošiem briljantiem. Dāviniet viņai jauno Bulova Rhapsody!

VISUR PIE LABĀKAJIEM JUVELIERIEM.

1. Pusmēness veida spirālaproce ap jūsu skaisto rociņu, dzeltenā vai baltā krāsā $55,-
2. Smalkas, mīkstas cilpiņas, labi pieguloša, savelkas spožā aplī. $75,-
3. Tulpes lapu veida aproce, kurā katra lapiņa viegli nospodrinās pat ar mīkstā satīna cimda pieskārienu. Divi briljanti, dzeltenā vai baltā krāsā. $95,-

JAUNAS KOFEŖA RAKSTĀMMAŠĪNAS
ar latviešu burtiem — SEPECIĀLCENA $65,-
ar amerikāņu burtiem — $55,-
Sūtiet čeku vai naudas pārvedumu: I. SACHS, 121 W. 23 ST. NEW YORK 11, N.Y., USA. Tel. CHelsea 3-8086.

Cook Funeral Home 721 Bloor St., W. Toronto, LE 6-2245

COOK APBEDĪŠANAS BIROJS
721 Bloor St., W. (pie Christie). LE 6-2245
MODERNA KAPLIČA AR ĒRĢEĻU PAVADĪJUMA IESPĒJĀM. IZVADĪŠANAS CEREMONIJAS IZKĀRTO PĒC PIEDERĪGO VĒLĒŠANĀS. F. Cook — vad.

Dr. ROMAN PNIEWSKY
Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē.
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskās slimībās.
3537 PARK AVE., MONTREAL, P. Q., tel. VI 5-7623, Montreal.
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. 3—8 vakarā.

Atbilstošākais padzēriens tiem atspirdzinājumiem, ko jūs lietojāt savā dzimtenē . . .
Wilson's SINCE 1875
COCA ORANGE GINGER ALE CREAM SODA
BEZMAKSAS PIEGĀDE jūsu pikniku, banketu un visu citu svinību vajadzībām.
WA 1-2151 līdz 7 vakarā darbdienās
ZVANIET TORONTO
NEPIEGĀDĀJAM PRIVĀTĀS MĀJĀS

BAZNĪCAS ZIŅAS

DIEVKALPOJUMI ASV

NUJORKA

Latviešu ev. - lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15, N. Y. Dievkalpojumi Betlemes baznīcā.

CIKĀGĀ

Cikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudzē, 5015 W., Ferdinand Māc. A. Rautenšilds.

Svētdien, 29. novembrī, pl. 10 bērnu dievvārdi un svētdienas skola. Pl. 11 dievkalpojums, māc. A. Rautenšilds. Pēc dievkalpojuma iesvētes mācību sākums jauniešiem.

Māc. A. Sudars, 1030 — 30 Ave. Belwood, Ill.

Cikāgas latviešu ev. lut. Miera draudzes dievkalpojumi katra mēneša 1. un 3. svētdienā, pl. 1 dienā lietuviešu baznīcā, 2225 W. Cermak Rd.

Māc. Pāvils Kirsons, Meivudā, Ill., tel. FI 2-2420

Sv. Pāvila ev. - lut. draudzes dievkalpojumi mēneša 2. un 4. svētdienā, plkst. 10,30 dienā Cikāgas luterāņu semināra baznīcā, 1644 So., 11th Ave.

Cikāgas latviešu baptistu draudzes dievkalpojumi katru svētdienu, plkst. 11 dienā, 5000 W. Ohio St., māc. A. Stefenbergs. Jaunatnes sanāksmes katru svētdienu pl. 9,30 no rīta. Lūgšanu dievkalpojumi katru sestdienas vakaru, pl. 7,30.

Māc. J. Turks, Kalamazū, 903 Hazard Ave., tel. 44619.

Lansing Kolledžas lut. baznīcā mēneša 1. svētdienā, pl. 2 dienā, bērniem pl. 1,15.

Elkhartā, Ind., reizi mēnesī svētdienas vakarā, YMVA's telpās, 120 W. Lexington Ave.

Māc. A. Piebalgs, Kalamazū, 328 S. Rose St., tel. 4-8255. un 3. svētdienā, plkst. 10 no rīta.

Māc. J. Lazda, 60 Dennis Ave., S. E. Grand Rapidi.

Dievkalpojumi latviešu ev.-lut. Vienības draudzes baznīcā katru svētdienu plkst. 10 no rīta un 4. svētdienā Trīsvienības baznīcā pl. 2 p.p., bērniem pl. 1.15 p.p.

Kalamazū sv. Jāņa ev. - lut. draudzei mēneša 2. un 4. svētdienā Trīsvienības baznīcā, pl. 2 dienā, bērniem pl. 1,15.

Dievkalpojumi Čikāgas ev. - lut. latviešu Sv. Jāņa draudzes baznīcā — 1540 N. Spaulding

Māc. G. Straumanis, 1444 N., Kedzie Ave., Chicago 51, Ill.

Mineāpoles St. Paula latviešu ev. lut. draudzes dievkalpojumi savā dievnamā, 3152 S 17th Ave.

MILVOKI

Milvoku latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi katru svētdienu, pl. 2.00 dienā Faith ev. - lut. baznīcā, 1000 S. Layton Bulv. Māc. J. Meisters. Svētdienas skola dievkalpojuma laikā, baznīcas sabiedriskajās telpās. Ave. — notiek katru svētdienu, plkst. 3 p. p.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitulis — 427 Van Norman St., Port Arthur, Ont., tel. 40302.

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331, Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

Svētdien, 29. novembrī, plkst. 3 dievkalpojums.

No plkst. 3-10 vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē Latviešu kultūras mantu skate (gleznas, daiļamatniecības izstrādājumi, grāmatas, skaņu plates u. c.). Turpat plkst. 5 māc. A. Copa referāts „Baznīca un māksla" ar Marisa Vētras korreferātu. Kafijas galds. Skatē ieeja brīva.

Svētdien, 6. decembrī, plkst. 11 rītā dievkalpojums.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

29. novembrī, plkst. 2 p. p. Adventa laika dievkalpojums un svētdienas skola Sv. Jāņa baznīcā.

6. decembrī, plkst. 2 p. p., Adventa laika dievkalpojums un svētdienas skola Sv. Jāņa baznīcā. Iesvētes mācība. Pēc dievkalpojuma koŗa rīkotais draudzes vakars.

13. decembrī, plkst. 2 p. p., Ziemassvētku eglīte draudzes bērniem Centrālās YMCA's telpās (College - Yonge). Svētbrīdis. Sv. skolas uzvedums „Svētā nakts". Rotaļas. Vecāki lūgti ņemt līdzi dāvanas bērniem apm. 50 centu vērtībā, ko izdalīs Ziemassvētku vecītis.

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd., Toronto tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

HAMILTONĀ

Māc. E. Pavasars, 209 E. 38th St., Hamilton, Ont. Tel. Fulton 3-1182.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, Sv. Trīsvienības baznīcā, 18 Victoria Ave., S., tel. CE 2-2385.

Ceturtdien, 26. novembrī, pl. 7-os vak. draudzes bībeles stunda baznīcas blakus telpās.

Sestdien, 28. novembrī, plkst. 7-os vakarā, draudzes dāmu komitejas sanāksme mācītāja mājā. Piektdien, 4. decembrī, plkst. 7,30 vakarā jaunatnes stunda — 109 Ferguson Ave.

LATVIJAS AMERIKĀ pārstāvis KLĪVLENDĀ pieņem jaunus abonentus, kārto abonementu pagarinājumus un sniedz informāciju.
J. Ezergailis, 12102 Miles Ave., Cleveland 5, Ohio, USA,

HAMILTONAS LATVIEŠU BAPTISTU MISIONĀRU

dievkalpojumi notiek Stanley Ave., baptistu baznīcā. Sniedz visus garīgus paskaidrojumus. Bībeles studēšana un lūgšanas stundas katru nedēļu. JA 9-1097.

VINIPEGA

Māc. Fr. Ruperts, 96 Maryland Street, Winnipeg 10, Man., Kanada. Sv. Krusta draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Lūkasa baznīcā, Hartford un McGregor ielu stūrī.

OTAVĀ

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Park Road, Ottawa 1 Ontario. Tel.: RE 3-3906

SADBERIJĀ

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont. Tel. OS 3-3284.

MONTREĀLĀ

Māc. V. Sēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal, P. Q. Tel. HU 4-8394. Dievkalpojumi Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī.

29. novembrī, plkst. 10 no rīta 4571 Coolbrook Ave. pie draudzes mācītāja sāksies iesvētes mācība. Jaunieši lūgti pieteikties. Tai pašā dienā, plkst. 5 p.p. pie draudzes mācītāja jaunatnes sanāksme.

Māc. Arturs Voitkus, Dievkalpojumi notiek Jāņa ev. - lut. baznīcā, 4345 Marcil Ave., (pie Monkland Ave.). Draudzes nams, kanceleja un māc. dzīvoklis — 3438 Rosedale Ave., tālr. HU 9-3224.

Trešdien, 25. novembrī, plkst. 8,00 vakarā Bībeles stunda draudzes namā.

Svētdien, 29. novembrī, plkst. 1,30 p.p., 1. adventa dievkalpojums. Sprediķis: Gaidot

ST. KATARĪNES

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Cahtarines, Ont. Tel. MU 5-5098.

EDMONTONĀ

Māc. Elmārs Caune (10990 - 125 St. Tālr.: HU 8-1693, Edmonton, Alta).

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 3 p.p. un trešdienās pl 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO LATVIEŠU MISIONE

Latviešu misijas kārtējie dievkalpojumi Toronto notiek sestdienās plkst. 8 vak., 14 Park-

Latviešu ev. - lut. Miera draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Sparks ielā.

road misijas namā (Bloor pazemes pieturas tuvumā). Svētdienu rītos no pl. 10,30—11,00 garīgs radio raidījums — Brīdis ar Dievu, viļņu garums 1350 Ošavas raidītājs. Tel. AM 1-4218 katru svētdienu. pl. 11 no rīta māc. P. Langins.

IETAUPIET ar CNR!
EKONOMISKI GRUPU BRAUCIENI
2 vai vairāk personām turp un atpakaļ braucieniem.
„ALL-INCLUSIVE" CEĻOŠANAS PLĀNS.
Zemas braukšanas maksas, lētas guļamvietas un maltītes!
Starp uzskaitītām stacijām Austrum- un Rietumkanadā, kā arī starp uzskaitītām stacijām Rietumkanadā.
SUPER Continental UN Continental
Jūs varat izmantot arī „Go CNR Now - Pay later"
Informācija un vietu rezervēšana Canadian National biļešu kasēs un aģentūrās.
CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss ....

Adrese: ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanagi, 123 Huron St. Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāci, 101 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A.

SAGAITA LIELGAIDĀM UN ROVERIEM

Gadskārtējās sagaitas, kuras rīko 3. skautu un 2. gaidu novads, gūst labu atsaucību. Šī gada sagaita, kuru rīko Jelgavas 75. skautu un gaidu vienība vad. A. Lodes vadībā, notiks Kalamazū, no 28. līdz 29. novembrim.

Sanāksmi atklās 28. novembrī Latviešu biedrības namā roveru cilts virsaitis vad. F. Sīpols no Detroitas. Kā referenti piedalīsies skautu vad. Dr. Valdis Muižnieks par tematu: „Latvietības saglabāšana ASV", rakstnieks J. Veselis stāstīs par Dievestību latvju dainās, un paši roveri J. Rinkušs un U. Ievāns referēs par šīsdienas aktuāliem jautājumiem. Sagaitā vēl notiks pētnieku puduru darbības, cilšu apspriedes, dievkalpojums un mītnes vakars ar piedalīšanos Kalamazū latviešu skautu un gaidu padomes rīkotajos 5 gadu darbības svētkos. Sagaitā piedalīsies latviešu skautu priekšnieks A. Grigors, 3. novada pr-ks vad. A. Artmanis, 2. novada gaidu priekšniece, vad. V. Mežule un vēl citi skautu vadītāji no visa novada. Sagaitas laikā paredzēta arī novada vadītāju apspriede. Sagaitu slēgs 29. novembrī.

KASTRO BOJĀ KUBAS REVOLŪCIJAS ‚LABO SLAVU'

LABI INFORMĒTAS APRINDAS VAŠINGTONĀ UN HAVANĀ APGALVO, KA KUBAS DIKTĀTORS IR PĀRLIECINĀTS KOMŪNISTS.

Daudzu Kubas ministru prezidenta Fideļa Kastro nelaimju pamatā slēpjas viņa komūnistiskā nostāja. Viņa pretamerikānisms lielā mērā atbildīgs par Kubas saimniecisko chaosu. Un viņa neapšaubāmi diktātoriskās tendences sabojājušas kādreiz Kubas revolūcijas labo slavu, kas pirms gada vēl tika respektē a visās tajās Dienvidamerikas valstīs, kas diktātūras neatzīst un pašas no tām jau agrāk atbrīvojušās.

Pretamerikāniskā kampaņa Kubā likusi Vašingtonai vēlreiz cieši ieskatīties Havanas politikā, un tā ir bijis jānāk pie atzinuma, ka Kastro strādā tiešā Padomju Savienības uzdevumā. Viņš nav tikai ierocis komūnistu rokās, viņš pats ir pārliecināts komūnists, kas saņem rīkojumus (un tos arī pilda) no pasaules komūnisma vadības.

Pašreiz Kastro intrigas ir ļoti sarežģītas. Viņš tīšu prātu mēģina sakaitināt Sav. Valstis; ļoti iespējams, ka viņš aiziet pat tik tālu, ka rada Kubā apstākļus, kuru normālizēšanai nepieciešama tieša Sav. Valstu iejaukšanās. Tad komūnistiem būtu kaut kas, ko viņi varētu salīdzināt ar Ungāriju. Ungārijas brīvības cīņu apspiešana komūnistiem maksāja bezgala dārgi. Daži lietpratēji to ieskata pat par smagāko belzienu, ko starptautiskajam komūnismam jebkad nācies saņemt. Ja nu tagad izdotos izprovocēt Sav. Valstis, piespiežot pēdējās iejaukties Kubas iekšējos notikumos, tad komūnistiem būtu radies kaut kas, ar ko viņi pasaules priekšā varētu salīdzināt notikumus Ungārijā. Un to panākt ir Kastro nolūks, viņa nodeva internacionālam komūnismam.

KATOĻU BĪSKAPI BRĪDINA NO IEKRIŠANAS

TIKMĒR, KAMĒR NAV KONKRĒTU PIERĀDĪJUMU, PADOMJU SAVIENĪBAS MIERA PIEDĀVĀJUMIEM NEDRĪKST UZTICĒTIES.

V a š i n g t o n ā. Sav. Valstu bīskapi izdevuši kopīgu brīdinājumu visai brīvajai pasaulei: nepadoties komūnismam, neuzticēties viņu solījumiem tikmēr, kamēr nav konkrētu pierādījumu, ka viņi patiesi vēlas mieru. Bīskapu kopīgo brīdinājumu bija parakstījuši arī visi amerikāņu kardināļi. Bīskapu brīdinājumā uzsvērts, ka komūnisms ir lielākais šķērslis ceļā uz pasaules mieru. „Nenogurstoši runājot, par labākām attiecībām ar komūnistu režīma pārstāvjiem," saka bīskapi, „mēs nekad nedrīkstam aizmirst, ka viņu sistēma atšķiras no mūsējās tikpat daudz kā brīvība atšķiras no verdzības.

SESTAIS VILNIS

PA SLEPENO AĢENTU NOSLĒPUMAINAJĀM UN BĪSTAMAJĀM GAITĀM

XXVIII

JEMEĻJANOVA PAPĪRI

Varbūt, ka pulkvedim Sēlim bija radušās mazas šaubas par Piektā Viļņa pilnīgu lojālitāti. Kā gan lai mēs citādi izskaidrotu, ka līdz pat 1935. gadam pulkvedis ne vienu reizi nebija personīgi ticies ar aģenti, kas, paša pulkveža vārdiem runājot, operēja pirmajās uguns līnijās. Arī 1931. g., kad kopā ar nošautā Jemeļjanova atrastajiem papīriem skatuvē jau bija uzkāpuši gandrīz visi drīz sekojošās lielās traģēdijas lielo un mazāko lomu tēlotāji, pulkvedis Sēlis uz Rīgas Jūrmalu saņemt no Marijas Briedītes svarīgu ziņojumu un Ceturtā biroja virsnieka pēdējā brīdī nodotos dokumentus komandēja savu sekretāru Aleksandru Pavāru. Pie tam Pavāram, Pēterpils viesnīcu atstājot, bija piekodināts:

„Es gribu, lai Marija Briedīte vēl joprojām ir pārliecināta, ka mūsu izlūkošanas dienesta vadītājs esi tu, nevis es. Spēlē savu lomu tikpat sekmīgi, kā līdz šim. Varbūt, kādā jaukā dienā, kad manis vairs nebūs, tu būsi manā vietā jau tā iedzīvojies, ka varēsi bez grūtībām uzņemties šo nepateicīgo darbu, kas mūsu valstij tomēr ir nepieciešams."

Aleksandrs Pavārs Bulduros iebrauca 8. augusta dienas vidū. Pamanījis stacijas peronā arī Elizabeti Stepi un pazinis pie vilcienu saraksta dēļa ap savu velosipedu rīkojoties Laubertu, Pavārs jutās gandrīz apvainots. Kādēļ pulkvedis viņam nezinot bija parūpējies par tādiem pie sardzības soļiem?

Brīdī, kad Aleksandrs Pavārs tuvojās Laubertam, Piektā Viļņa pastāvīgais uzraudzītājs, papirosu no mutes neizņēmis, pār velosipedu pārliecies, it kā sevī sarunādamies, vienaldzīgi noteica:

„Marija tev gaid. Ej pa mazajiem Bulduru prospekt vārtiņiem. Tur tev sagaidīs Konrāds. Tā bāba ir smuka diezgan, bet kādēļ mums viņu tā jāuzpasē? Zin, es paliek dumjš! Nu ko tu lūr uz man? Cilvēk nav redzējs? Uzpasējies, ka tu nedabū no tiem čomiņiem pa oriņām!" Brīdi vēlāk Lauberts jau bija uzlēcis velosipedā un pazuda kāpu virzienā.

Kā parasti, dienas vidū pat galvenās Jūrmalas ielas bija vasarnieku pamestas.

„Ejiet otrās vasarnīcas dārza vaļējā verandā! Viss ir kārtībā!" Pavāru pie Marijas Briedītes vasarnīcas sagaidīja Aleksandrs Konrāds. Sarkanā peldu mētelī un filmu komiķa Harolda Lloida raga acenēm uz deguna, viņš drīzāk izskatījās pēc turīga židu veikalnieka nekā pēc izlūkošanas dienesta virsnieka.

„Kādēļ jūs kavējaties? Es neesmu gulējusi nevienu stundu! Un šie šausmīgie papīri! Sakiet, kas nošāva Semenčuku?" Marija Briedīte bija tuvu asarām.

„Nejautājiet, kundze. Mēs esam jums ļoti pateicīgi par jūsu svarīgo darbu. Ir lietas, kuras arī mēs pagaidām nezinām. Pāri visam — nomierinieties. Stāstiet visu no paša sākuma. Varbūt, ka jūs pagaidām esat vienīgais cilvēks pasaulē, kas mums palīdzēs atklāt Jemeļjanova jeb kā jūs viņu saucat Semenčuka slepkavu." Pavāra rāmajai balsij bija gandrīz maģisks spēks.

„Es zinu, ka esmu liela muļķe! Bet kā lai es pavēlu savai sirdij? Es zinu, ka tikai manis un neviena cita dēļ cilvēks tika nošauts tepat mūsu mājas priekšā," brīdi nervozi soļojusi pa ēnaino verandu, Marija Briedīte atsēdās pītajā niedru krēslā.

„Stāstiet visu. Visus sīkumus! Tieši sīkumos kādreiz ir atrodami svarīgākie pavedieni," Aleksandrs Pavārs prata iedvest uzticību.

„Par mūsu līdzšinējo tikšanos ar Vasiliju Semenčuku jūs esat jau informēti. Jau kopš Daugavpils laikiem. Es nekad nebiju iedomājusies, pat pielaidusi mazāko varbūtību, ka šis Maskavas aģents jau gadiem ir bijis iemīlējies. Jā, iemīlējies! Un tieši manī. Diemžēl, viņa atzīšanās nāca par vēlu. Lietas varbūt būtu ņēmušas citu virzienu, ja es to būtu zinājusi agrāk." Brīdi klusējusi, Marija turpināja: „Kā jūs jau zināt, tad apprecēju Fedju paklausot Ceturtā biroja rīkojumam. Vai tā nav likteņa ironija, ka šo rīkojumu man izdeva neviens cits kā nelaimīgais Vasilijs Semenčuks. Droši vien arī Fedja ir jau labi sen nojautis, ka neapprecēju viņu mīlestības dēļ. Bet mans vīrs ir ar bezgala labu sirdi. Viņš ir samierinājies ar nožēlojamo patiesību, ka mēs neesam nepavisam radīti kopīgai un laimīgai laulības dzīvei. Bet mēs nebūsim vienīgie, kas kādreiz ies šķirtus ceļus. Bet jums tas nemaz neinteresē kādas sievietes nelaimīgs dzīves stāsts.

„Kundze, stāstiet visu. Jūsu bēdas ir arī mūsu bēdas. Dalītas bēdas kādreiz ir vieglāk panest!" Arī Pavāram šajā brīdī varbūt likās, ka nu nenozīmīgā Piektā Viļņa segvārdā kāda sieviete ir upurējusi tik daudz, gandrīz pārāk daudz.

„Atgriezīsimies pie 3. augusta vakara." Marija savām tumšajām acīm lūkojās tieši pulkveža Sēļa uzticamākā līdzgaitnieka sejā.

„Kāda zēna atnestajā vēstulē lūdza steidzami satikšanos deviņos vakarā. Divas stundas, ko mēs pavadījām vienatnē, es laikam neaizmirsīšu visu mūžu. Sākumā domāju, ka Vasilijs mēģina mani notvert divkosībā. Bet tad, varbūt mans sievietes instinkts vai arī cita kāda neskaidra nojauta, man atdarīja acis. Vasilijs nemeloja. Es neatstāstīšu jums sīkumos mūsu intīmo sarunu. Galu galā, katra sieviete, ja vien vēlas, var vīriešim sagrozīt galvu. Bet Vasilijs apgalvoja, ka jau tad, kad pirms gadiem desmit viņam kā sakarniece nodevu bīstamās Maskavas aģentu zilās aploksnes, jau tad bijis mani neglābjami iemīlējies. Jau toreiz viņš anonīmās telefona sarunās, kas ir patiesība, mani brīdinājis, lai es izstātos no man pavisam nepiemērotās profesijas. Un tad nāca šis priekšlikums bēgt. Pamest viņu? ... Doties kaut kur projām, kur Maskava vairāk mūs nevarētu sasniegt. Mēs visi esam dzirdējuši par grēciniekiem, kas vēl pēdējā brīdī atzīst savus aplamos ceļus. Vasilija Semenčuka atgriešanās bija vairāk kā grēcinieka atgriešanās. Varbūt, ka Ceturtais birojs bija pielaidis kļūdu, jo nebija aprēķinājis, ka jums, latviešiem, lai cik zemu kritušiem, ir sava pile patriotisma asiņu." Marija, likās, centās sakārtot savas domas. „Lūk, 3. augusta vakarā Vasilijs man atzīstas, ka viņa īstais vārds esot Vilis Krūmiņš. Kā sarkano strēlnieku virsnieks palicis Krievijā. Sācis strādāt Ceturtā birojā. Tā gadi viņš kā „Tasa" redaktors Jevgenijs Jemeļjanovs esot Rīgā ar uzdevumu, kas neesot nekāda sakara, kā viņš pats izteicās, ar kutinošo militārā spiega darbu. Maskava jau esot izstrādājusi plānu Latvijas nožņaugšanai. Tas varot būt nākamgad, pēc pieciem vai desmit gadiem. Lūk, Vasilijam esot uzdots noorganizēt pašu latviešu nodevēju mūzeni, kas, kad laiks būs pienācis, ar mašīnas precizitāti noārdīs visu un ievilks Latviju paradīzē zemes virsū, kur jau nabadzības un asiņu pilnajā ellē. Un tieši viņa atstāja papīri. Es tos pārskrēju, tur ir desmitiem labi pazīstamu vārdu, kam ar Maskavu liekas nav ne mazākā sakara. Un tomēr, Vasilijs man apzvērēja, ka ikviens šajos papīros minētais sievietes vai vīrieša vārds kādreiz ir nodevis savas tautas nodevēju kolekcijas sastāvdaļa. Šim netīrajam sarakstam, Vasilijs man saka, nepievienošot sarkanarmijas kapteiņa Viļa Krūmiņa vārdu. Arī nodevībai esot savs mērs. Un tagad, kad Vasilijs uzmanīgi, ko nelaimīgi pirms šķiršanās man pārrēķināja, jo Vasilijs esot latvietis, zēns, kas uzaudzis uz Rīgas akmeņiem. Sarkans vai balts, bet ar virsnieka godu! Ne tāds — kā tas nelietis Latvijas armijas ģenerālštābā, kas par šauju zelta esot ar mieru pārdot savu dvēseli pašam velnam."

„Jemeļjanovs nav melojis, mēs zinām, ka mūsu armijas štābā ir kāds augsts virsnieks, kas kalpo Maskavai," Aleksandrs Pavārs likās Marijas stāstījuma aizkustināts. „Kundze, mēs pārbaudīsim šos sarakstus. Mēģināsim Jemeļjanova slepkavam likt samaksāt pagaidām vēl nenokārtoto rēķinu. Es baidos, ka mums jūsu palīdzība būs ļoti nepieciešama lielā nodevēja atklāšanā. Es ticu, ka Piektais Vilnis neliks ilgi gaidīt uz Sestā Viļņa iznākšanu dienas gaismā." Pavāra acīs bija samanāmas jautras dzirkstis. „Tuvākās dienās jūs draudot vēl apciemos jaunais Maskavas aģents. Es baidos, jo viņa vien jūsu dzīvība! Jums kaut cik vēra, jūs nekavējoties piestādīt zinot par Jemeļjanova nodevību. Līdz tam laikam es jums atsūtīšu atpakaļ tos papīrus. Un tagad ejiet mierīgi. Mēs gādāsim, kas jums ir nepieciešams, jums būs drošību no šī brīža kā dienu, tā naktī nobūs divas, četras vai sešas vērīgas acs."

Nākošajā turpinājumā: KONRĀDA ZIŅOJUMS.

PIE SVĒTAVOTA

Tāds nosaukums dots nelielam reliģiska satura žurnālītim, kuru izdod Latvijas ev.-lut. baznīcas pārvalde Vācijā un kura atbildīgais redaktors ir **archibīskaps T. Grīnbergs.**

Nupat ir iznācis šī žurnālīša septembra un oktobra numurs. Žurnālītis iznāk ik pa divi mēnešiem reiz.

Labprāt vēlos ar to iepazīstināt arī mūsu laikraksta lasītāju saimi Kanadā un citās zemēs.

Jau žurnālīša ārējais izskats atstāj ļoti patīkamu iespaidu, tas ir glīts ar zīmīgu illustrāciju: avots, baltie bērzi, saules stari . . . Domas šoreiz sevišķi apstājas pie baltajiem bērziem. Tai zemē, kurā es mītu, bija atbraukusi no kādas citas zemes latviešu jaunava, kas daudz gadu dzīvo zemē, kur bērzi neaug. Viņai te bija izdevība iegādāties kādu latviešu mākslinieces gleznu, un — viņa izvēlējās tādu, kur bija redzami bērzi, lai, atkal dzīvojot zemē, kur bērzu nav, viņa uz tiem varētu raudzīties kaut gleznā.

Savs stāsts varētu būt arī par avotu, saules stariem un pelēkajiem akmeņiem klints kalnā . . .

„Pie Svētavota" piektajā numurā mācītājs R. Bērziņš raksta par Pļaujas svētkiem, archibīskaps T. Grīnbergs — par mūžīgo dzīvošanu (turpinājums), mācītājs J. Pīpe par kādu svinīgu dievkalpojumu Rietumvācijā un par luterāņu trimdas baznīcu mācītāju sanāksmi Soltānā, archibīskapa sekretārs mācītājs E. Rozītis par Dieva priekšā aizgājušo baznīcas darbinieku, diplomātu, Dr. med. Oskaru Voitu, bij. skolotājs J. Sviestiņš par vislatviskāko Latvijas pilsētu Valmieru. Šis raksts ir tikai viena daļa no viņa garākā darba ar virsrakstu „Še, kur līgo priežu meži". Tas nozīmē, ka turpmākajos numuros būs vēl aprakstī arī par citām vietām, kas atrodas pie Gaujas. (Te nu jāatgādina, ka tā paša autora apraksti par citām vietām Latvijā — par Kurzemes Šveici, Ventu, Kurzemes un Vidzemes jūrmalu, Daugavu bija iespiesti archibīskapa T. Grīnberga „Bitītes" kalendārī, bet tā kā šis kalendārs, diemžēl, turpmāk vairs netiks izdots, tad turpmāk dzimtenes aprakstī būs lasāmi „Pie Svētavota"). Šai 5. numurā vēl lic. theol. A. Pones rakstiņš par bērniem un jaunatni baznīcas dienās Minchenē š. g. augustā. Un tā nu, kopsavilkumā, var sacīt, tani ievietoti raksti, kas var interesēt lasītāju ne jau tikai Rietumvācijā vien, bet visās zemēs.

„Pie Svētavota" š. g. iepriekšējos numuros, bez jau minētajiem autoriem, ar saviem rakstiem piedalījušies arī citi mācītāji un — J. Jaunsudrabiņš u. c.

Žurnālītis maksā, pa numuriem pērkot, tikai 25 feniņus numurs. Ekspedīcija un norēķināšanās pie mācītāja J. Pīpes, 21a Bad Salzuflen, Exsterschestr. 44, Vācijā.

Nevaru nobeigt šo rakstiņu, nepieminējis vēl šādu ļoti nopietnu lietu:

Žurnālīša beigās redakcija griežas pie „mīlā lasītāja" ar norādījumu, ka „Pie Svētavota" ir iegājies tautā un atradis sevišķu atbalsi pie veciem, vientuļiem un slimiem, kam tas devis garīgo stiprinājumu, bet — izdošanai domātie līdzekļi ir samazināti, un ja nu gribam, lai „Pie Svētavota" iznāktu arī turpmāk tādos pašos apmēros, tad lasītājiem, kas nejūtas ne slimi, nedz vecs, jānāk talkā. Ar katru numuru, kas tiek abonēts, ir samaksāts arī brīveksemplārs kādam slimam vai vecam cilvēkam, kurš pats to nespēj.

Iesim arī mēs talkā! — -as.

NOTIEK LIETAS TRAKĀKAS

Tie trīs vecīši, kas pie Perī Saunda nolaiduši no kātiem to gosniņu, lika pagājušā nedēļā sevi manīt. Misters Mālderis man piezvanīja pavēlā nakts stundā un itin draudzīgā sarunā paskaidroja, ka lopiņam pirmais virsū šāvis Fredis. Govij miesas daļa, ko saucot par „rear end", esot bijusi uz mata tikpat balta kā bukam. Man vispār nesot bijis par šo lietu jāraksta, jo pasaulē notiekot daudz trakākas lietas. Tā, par provi, tas pats miljonārs, kas pīļu medībās nošāvis savu draugu — otru miljonāru. Bet, ja nu es esot par to viņu govi rakstījis, tad, lai izlabojot vienu svarīgu faktu: farmerim samaksāts tieši $260.-, nevis $250, un visu gaļu paturējis pats farmeris. Labu pusstundu izrunājušies, šķīrāmies kā draugi, jo Mr. Mālderis itin labi saprot humoru un par mazā starpgadījuma anonimu nodošanu atklātībai neko daudz ļaunā vairs neņem.

Patiesi pasaulē notiek lietas trakākas. Tā, piemēram, pirms dažām nedēļām nieka fazāns pie Vankuveras gandrīz nogāza transkontinetālo satiksmes lidmašīnu. Pagāns fazāns ieskrējis lidmašīnas motorā un pilots dabūjis tūliņ griezties atpakaļ uz Vankuveru. Bet tas vēl nav nekas. Lidmašīna bijusi uzpildīta ar degvielām tālam lidojumam. Lai nosēstos lidlaukā, pārbiedētie pasažieri bija liecinieki lidmašīnas apkalpes asprātīgai rīcībai. Pilots riņķoja kādu stundu virs Klusā okeana un, atgriezis attiecīgo krānu, izlaida jūrā 3000 galonu degvielas. Kad tas bija izdarīts, lidmašīna bez grūtībām nolaidās Vankuveras lidostā. Saprāvījuši fazāna aizštopēto motoru, pēc vairākām stundām atkal pacēlušies gaisā. Šoreiz lidojums noritējis bez starpgadījumiem.

Un vai šitas arī nav viens traks numurs. Tepat kādu 150 jūdžu ziemeļos no Toronto briežu medībās kādam kanadietim uzbrucis vecs buks. Nogāzis mednieku zemē un badījis bez žēlastības. Par laimi briedim nav bijuši nekādi kārtīgi ragi. Nelaimīgais mednieks saucis palīgā ko jaudājis. Piesteigušies draugi, kas sabadīto atraduši tikko pusdzīvu. Laikraksti ziņo, ka ārstiem tikai ar pūlēm izdevies glābt nelaimīgā dzīvību. Brieža upuris būs spiests slimnīcā pavadīt vēl vairākus mēnešus.

JAUNS KLUBS

Šogad, liekas, būs īsteni ražīga medību sezona. Jau atzīmētajiem sekmīgajiem izbraukumiem jāpievieno hamiltoniešu ekspedīcijas apraksts. Hamiltonieši pēdējā laikā satuvinājušies ar saviem Kičeneras amata brāļiem un brauc kopā arī pamedīt. Tā nesenā izbraucienā uz Fergus rajonu mājastēva pienākumus bija uzņēmies kluba biedrs V. Kļavkalns. Jau pašā medību sākumā pirmajā mastā J. Brakmanis dabūja nogāzt briedi, bet L. Žulps uz pāris desmit soļiem bija spiests palaist garām jaunu briežu govi un varenu bulli. Bullis bijis tik liels un tik vareniem ragiem, ka laikam būšot visa Fergus rajona briežu karalis. Brīdī, kad vajadzējis plaucēt virsū, Žulpa šautene sakērusies un šāviens nav gājis vaļā. Nākamā mastā briedi nogāza Ž. Lapuķis un pēc pāris stundām pie saviem ragaiņiem tika arī medību vadītājs V. Kļavkalns un kičenerietis K. Tomiņš. Tā jau pirmās medību dienas beigās deviņu vīru ekipa varēja iegrāmatot četrus nošautus briežus. Medību dalībnieki bija sevišķi pateicīgi savam draugam V. Klavkalnam, kas visu bija noorganizējis uz „A-1" un „ff". Medībās noskaidrojās, ka arī kičenerieši jau tuvākā nākotnē domā par sava kluba organizēšanu. Tā kā jauni mednieku un makšķernieku klubi nekādu tautas kopību nav ne ārdījuši, nedz arī ārdīs, tad atliek tikai novēlēt kičeneriešiem bez lielas domāšanas parakstīt statūtus un jo drīzi dienas gaismā saukt ceturto organizēto latviešu trapieru klubu Kanadā.

KĻAVIŅŠ — BASU KARALIS

Adolfa Jāniša meistartituls varavīksnu foreļu makšķerēšanā, laikam, šogad paliks neapstrīdēts. Zīmīgā kārtā pēc Jāniša varenā loma uz Montgomerija krācēm Notavasagas upē savas sliekas peldinājuši neparasti daudzi latviešu makšķernieki. Divas četrmārciņu varavīksnenes ir pataisījušas par Notavasagas upes slavinātāju arī tādu lielu pesimistu kā kungu Ed. K. Viņš man raksta:

„Jums taisnība, ka Notavasaga ir labākā upe reālas sasniedzamības robežās. Līdz šim es domāju, ka jūs to Saulaines upi esat sapropagandējuši kādu man nezināmu savtīgu iemeslu dēļ. Es ņemu savus vārdus atpakaļ. Upe ir uz goda. Pagājušā sestdienā pie krācēm bija vairāk latviešu nekā kādā nopietnā labdarības koncertā Toronto. Un katram pa zivij. Citam lielāka, citam mazāka. Tiem. kas vēl brauks nākošā gadā, ieteiktu apgādāties ar topografiskām kartēm. Es pirmoreiz pa lauku ceļu nobraucu līdz pamestai farmai un vecam sarūsējušam tiltam. Mēģināju īsākp ceļu, braucot uz ziemeļiem no 90. lielceļa. Ceļš izbeidzās purvā un īstos džungļos,"

Man dažreiz pārmests, ka es bez biedrības sekretāru ziņas pats uz savu galvu piešķirot dažādās makšķerēšanas nozarēs meistara laurus pa labi un pa kreisi. Un tā es šoreiz atkal gribu piešķirt šīs vasaras basu makšķerēšanas čempiona titulu — A. Kļaviņam (klavieru Kļaviņam). Mans jaunais čempions šovasar izvilcis 9 mārciņas smagu melno basu. Ja nu gadījumā kāds cits būtu izvilcis vēl lielāku tēvaini, tad es bez sirdsapziņas pārmetumiem ņemšu Kļaviņam lauru vainagu nost. Pagaidām vecais klavieru Kļaviņš ir šī gada melno basu makrķerēšanas karalis. — Lai viņam slava un laba veselba!

VALDĪBA ATPRASA PLINTES

L. Žulpa ieroča samisēšanās liek mums pārdomāt par naudu, ko izdodam par dažādu kalibru dūmkokiem. Toronto dienas laikrakstu sludinājumu daļas ir pilnas ar piedāvājumiem, kur par pāris desmit dolariem var nopirkt labu labās pārbūvētās pagājušā kara šautenes. Vecā patiesība, ka par velti neko sevišķi labu nekad un nekur nevar nopirkt — atkal no jauna pierādījusies. Nupat prokurātūra paziņojusi, ka nekavējoties jānodod atpakaļ tuvākā policijas iecirknī īsstobrainās Kanadas aviācijas (0,22) šautenes. Tirgotāji jau paspējuši pārdot 800 šo ieroču, kas izrādās itin labi noder arī banku aplaupīšanai, jo ātri paslēpjami garāka praka vai mēteļa priekšā. Ieroči bija domāti to Kanadas lidotāju vajadzībām, kas avarējuši ienaidnieka aizmugurē. Šaujamais nav nekāda spēļu lieta, jo uz 100 jardiem tas bez grūtībām sit cauri ¼ collas biezu tērauda plāksni. Valdība par atdotiem ieročiem gan apsolījusi samaksāt pirkšanas cenu. Bet ja kāds iedomāsies ieroci paturēt — būs nepatikšanas ar policiju.

ARĪ TABLETES NELĪDZ

Emilijai B. kundzei dikti paticis mans pieminētais fakts par tām chlorofila sukrenēm. Viņa raksta: „Agrāk mans laulātais draugs, izejot ciemā „uz glāzi tējas," vienmēr spēcīgi smaržoja pēc šnabja. Tagad, ja saožu chlorofilu, uzreiz zinu, ka mans vecītis bijis nedarbos. Vienalga, ar makšķeri vai bez. Šnabja smaku gan tās chlorofila tabletes noņem, bet kā vecītis attaisa muti vaļā, tā nāk lielais runājiens un plātīšanās. Un es savu veci itin labi pazīstu. Dzīvojam kopā jau 24 gadus."

TALKĀ NĀK PERIJS MĒSONS

Tautietis A. Gailītis no Hamiltonas vēstulē mums apgalvo, ka „Rīgā" pie Baksteŗa ezera nekādi zāģi nedziedot, jo saimnieks O. Zvirgzdgrauds esot pāršaltējies uz citiem plāniem.

Droši vien, mans bijušais skolas biedrs Gailītis, vēstuli rakstot, bija iedomājies, ka es nokaunējies atzīšos nepareizas propagandas izplatīšanā. Vēl jo vairāk tādēļ, ka mans jaunības dienu draugs ir aprēķinājis, ka pie pašreizējās „Rīgas" laivu stekiem vairāk par četrām laivām nemaz nevarot piebraukt. Kā tad nu malā tikšot tās desmit jaunās pavasarī „Rīgas" ūdeņos noenkurojamās laivas. Uz brīdi gandrīz iedomājos sevi apsūdzēto krēslā. Nobijos kā diegs, dzirdot prokurora Gailīša gandrīz neapgāžamos argumentus. Bet tad es sapurinājos un sāku gandrīz bezkaunīgi smīnēt. Ne jau tādēļ, ka no izbijuša jurista esmu kļuvis par šoferi un lai neierūsētu, šad tad paklabinu arī rakstāmmašīnu. Nē — man ir pamats tik bezkaunīgi smīnēt, jo mans aizstāvis nav neviens cits, kā nupat televīzijā redzētais slavenais advokāts Perijs Mēsons.

Prokuros pratināšanu ir beidzis. Stostīdamies bez tulka palīdzības esmu centies atbildēt pēc labākās sirdsapziņas. Tagad vārdu ņem pats Perijs Mēsons:

„Nu labi, Mister Pelēkais! Misters Gailītis apgalvo, ka Rīgā nekādi zāģi nedzied! Vai jūs bijāt Rīgā 6. novembrī?"

„Jā," es atbildu.

„Dziedāja zāģis!"

„Kā tas nācās?" Perijs Mēsons ar manu atbildi, likās, bija apmierināts.

„Viens vīrs ar zāģi mēģināja dabūt pušu kādas sešas pēdas garu 'two by four'!"

„Tas ir viss!" Perijs Mēsons pavisam bezkaunīgi skatās uz prokuroru. „Un tagad par tām laivām. Vai pie pašreizējiem stekiem var piebraukt 14 laivas?"

„Protams, ka ne! Bet ja esošos stekus paplašinātu, teiksim, par desmit pēdām . . ."

Arī tiesnesis sāk saprast, par ko Perijs Mēsons runā.

„Ā, ā!," viņš, ar koka āmurīti spēlējoties, pie sevis nosaka.

„Va vells!" es bez kādas prasīšanas izmetu, „vai tik šai lietā nav iejaukta greizsirdība, vai neno . . ."

„Šut up!" Perijs man uzsauc. — Es vairāk nesapņoju.

A. Pelēkais.

KLAVIEŖU KĻAVIŅŠ STĀSTA

„Agrā rīta stundā laužam ceļu džungļu krūmos tālāk no lielceļa, vadoties vienīgi ar kompasu. Mūsu apmešanās vietā tagad sabraukuši dažādāko tautību „venizona" tīkotāji, gan luksa autiņos, gan pussmagos „trakos" un „trakiņos", gan ērtās dzīvokļu kabinēs. Te ir i vīri i sievas, i pusaudži. Medīt tik lielā burzmā nesola lielas cerības, jo kur vien kaut cik klajāks, kāds jau sēž vai stāv uz celma, nerunājot nemaz par lielceļu — tas nosēts ar vīriem un sievām ik uz 100-150 soļiem. Bet kustēties krūmos nu ir stipri riskanti, jo zini: kāds, kas nekad briedi dabā nav redzējis, notur tevi par buku, un gāž virsū. Kādu jūdzi no ceļa, bez ceļa, kalnos augšā novērojam svaigas prāva buka pēdas. Izvērtējam vēju, sauli, kalnu nogāzi un apņemot kalna augstieni, drīz vien no mana kaimiņa atskan pāris šāvienu un — buks gar zemi. Vecs tēvainis, kura zīmes rāda, ka tas iegājis veco vīru katēgorijā. Ragi vidēja lieluma, bez krāsas, neasiem žubuŗiem. Velkam, nesam, stumjam kādas pusotras jūdzes līdz lielceļam. Galā visi bez elpas, nosvīduši cauri slapji, bet laimīgi un lielīgi par sekmēm. Šai dienai nu pietiek.

Otrā rītā — sniedziņš. Kaut niecīgs, bet nu būs īsta pēdu lasīšana. Tā arī bija. Nonākuši vakarējā apvidū, uzņemam labas pēdas, un drīz vien buks rokā. Tas nu reti skaistiem, cēliem ragiem — pērļaini, plati, skaistā krāsā ar septiņiem asiem žuburiem. To pa dilstošo sniedziņu samērā viegli izvelkam malā, kaut gan šis ir daudz lielāks par vakarējo.

Medības izbeidzas drusku komiski — sajūsmā prombraucot, neapskatām savu nometni — esam atstājuši zem auto pabāztos: malkas zāģi, cirvi un es savu no dzimtenes līdzi atvesto sēžamo spieķi. Norakstījām tos zaudējumos un jau beidzām pēc tiem sērot. Te vakar zvana kāds mūsu mednieks un pastāsta prieka vēsti: redzējuši mūs aizbraucam, ieņēmuši mūsu „laimīgo" vietu un mājā braucot atveduši mūsu pamestos rīkus. Tālāk — viss beidzās laimīgi.

Jūsu Klavieŗu Kļaviņš."

Mūsu laikraksta
Latvijas Amerikā
pārstāvis Hamiltonā,
JĀNIS GAILĪTIS,
12 GREEN MEADOW RD.,
Hamilton, Ont., tel. FU 3-7717.